ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ..... 6

Α.
Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

1. Ἀπὸ τὸν Φίλιππο στὸν Ἀλέξανδρο 11
2. Ἡ ἑδραίωση τοῦ Ἀλέξανδρου στὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ Βαλκάνια 18
3. Ἡ ἀρχὴ μιᾶς μεγάλης πορείας 22
4. Ὁ Ἀχιλλέας πρότυπο τοῦ Ἀλέξανδρου..... 24
5. Ἡ μάχη στὸν Γρανικὸ ποταμὸ καὶ ἡ συνέχεια τῆς ἐκστρατείας 26
6. Ὁ γόρδιος δεσμὸς καὶ ἡ μάχη στὴν Ἰσσό 31
7. Ἡ κατάκτηση τῆς Αἰγύπτου 37
8. Ἡ τελικὴ νίκη ἐναντίον τῶν Περσῶν. Ἡ μάχη στὰ Γαυγάμηλα 46

9. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐλευθερώνει τὴ Βαβυλώνα,
τὰ Σοῦσα καὶ τὴν Περσέπολη καὶ γίνεται
κυρίαρχος τοῦ βασιλείου τῶν Περσῶν 48
10. Ὁ νέος στόχος: Ἡ Ἀνατολή 51
11. Ἡ πορεία πρὸς τὴν Ἰνδία καὶ ἡ ἐπιστροφή 55
12. Πρὸς τὸ τέλος 65

Β.
ΑΡΕΤΗ ΚΑΙ ΑΘΛΟΙ ΠΟΥ ΣΥΝΕΒΑΛΑΝ ΩΣΤΕ ΝΑ ΟΝΟΜΑΣΤΕΙ "ΜΕΓΑΣ"

1. Ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ εὐφυΐα του 68
2. Ἡ ἑνοποίηση τῶν Ἑλλήνων 73
3. Ἡ δημιουργία νέων πόλεων 75
4. Ἡ ἑλληνικὴ παιδεία 77
5. Ἡ θρησκευτικὴ πίστη καὶ τὰ βαθιὰ
ἀνθρώπινα αἰσθήματα 81
6. Τὸ ἑλληνικὸ πολιτισμικὸ πρότυπο 84
7. Ἁγνὸς καὶ ἐγκρατής 86
8. Ἐκπολιτισμὸς τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς 88
9. Οἱ στρατηγικὲς τοῦ Μ. Ἀλέξανδρου
ὡς πηγὴ ἔμπνευσης 91

Γ.
ΣΧΟΛΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΕΓΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ

1. Ἕνας μοναδικὸς ἡγέτης 92
2. Ἡ ἀγνότητά του 94
3. Ἡ φιλανθρωπία του 96
4. Τιμὴ στοὺς φίλους 97
5. Προσοχὴ στοὺς συκοφάντες 98
6. Ἐχεμύθεια 98
7. Φορολογία 99
8. Ἡ προφητεία τοῦ Δανιήλ 99

Χάρτης τῆς Αὐτοκρατορίας
τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, 334 - 323 π.χ. 106

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ 108

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 109

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ὅταν ξεκίνησε ἡ συζήτηση γιὰ τὴν ἔκδοση ἑνὸς βιβλίου γιὰ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο, οἱ ἐρωτήσεις ἦταν πάρα πολλές. Γιατί ἕνα ἀκόμη βιβλίο γιὰ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο; Γιατί ἕνα βιβλίο ποὺ νὰ ἀναφέρεται στὸν μέγιστο τῶν Ἑλλήνων καὶ νὰ ἀπευθύνεται σὲ νέους; Γιατί μιὰ ἔκδοση ποὺ σχετίζεται μὲ ἕνα θέμα, τὸ ὁποῖο ἔχει «ξεχαστεῖ»; Ποιὸς θὰ ἀσχοληθεῖ καὶ θὰ διαβάσει γιὰ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο;

Ὁ χρόνος κύλησε ἀναζητώντας ἀπαντήσεις, ἐνῷ οἱ διαπιστώσεις δημιουργοῦσαν νέα κενὰ καὶ ὁλοένα καὶ νέα ἐρωτήματα.

Στὴν πορεία προέκυψαν δύο σημαντικὰ δεδομένα: Τὸ πρῶτο ἦταν καὶ εἶναι ἡ οἰκονομικὴ κρίση, ἡ ὁποία συνδυάστηκε μὲ αἱματηρὲς θυσίες τοῦ λαοῦ μας, μὲ ἀνατροπὲς στὴν κοινωνία μας, ἀλλὰ καὶ μὲ σενάρια «ἐξαφάνισης» τῆς Ἑλλάδας μέσῳ τῆς χρεοκοπίας. Πολλοὶ ἔδωσαν τὶς δικές τους ἑρμηνεῖες γιὰ τὰ αἴτια τῆς κρίσης, ἀλλὰ ὅλοι συμφώνησαν στὸ ἑξῆς: Ἡ κρίση εἶναι κυρίως πνευματική. Ἀρκετοὶ ἐπίσης πρότειναν λύσεις οἰκονομικοῦ, πολιτικοῦ, συστημικοῦ, καθεστωτικοῦ προσανατολισμοῦ, ἀλλὰ σχεδὸν ὅλοι εἶπαν ὅτι λείπει ὁ ἡγέτης, οἱ ἡγέτες. Τόσο στὴν

Ἑλλάδα, ὅσο καὶ στὴν Εὐρώπη, ἀκόμη καὶ στὸν πλανήτη.

Τὸ δεύτερο δεδομένο ἀφορᾶ στὸ ζήτημα τῆς Μακεδονίας, ὅπως αὐτὸ ἐξελίσσεται στὸν χρόνο καὶ στὸν χῶρο. Οἱ ἀρχικὲς «προσδοκίες» γιὰ ἀμνησία τοῦ κοινωνικοῦ σώματος διαψεύσθηκαν, ἐνῷ οἱ προτροπές, ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ καὶ τὸ ἐξωτερικό, γιὰ σύνεση καὶ ἀποδοχὴ τῆς προπαγάνδας καὶ τοῦ ψεύδους δὲν βρῆκαν πρόσφορο ἔδαφος στὸν ἑλληνικὸ λαό.

Στὴ συνέχεια τὸ ζήτημα τῆς Μακεδονίας κορυφώθηκε, ἔχοντας ἐμφανίσει κατὰ κύριο λόγο πολιτικὰ χαρακτηριστικά. Οἱ συνεχεῖς ἀναγνωρίσεις τοῦ κράτους τῶν Σκοπίων μὲ τὸ ὄνομα «Μακεδονία» δημιούργησαν ἕνα ἀσφυκτικὸ πλαίσιο στὴν ἑλληνικὴ κοινωνία, ποὺ ἐνισχύθηκε τεχνηέντως (καὶ) ἀπὸ ἑλλαδικοὺς κύκλους, καὶ ἐπέτειναν τὸ κλίμα φοβίας καὶ ἡττοπάθειας.

Ἡ χρησιμοποίηση ἐκβιαστικῶν ἐρωτημάτων διλημματικοῦ χαρακτῆρα ἦταν ὁ κύριος μοχλὸς πίεσης στὸν ἑλληνικὸ λαό, τόσο στὴν Ἑλλάδα ὅσο καὶ στὴ Διασπορά. Ἐπιπλέον, ἡ συνεχὴς προπαγάνδα ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν Σκοπίων ὁδήγησε σὲ φαραωνικοῦ τύπου κατασκευὲς (ἄγαλμα Μεγάλου Ἀλέξανδρου, «ἀρχαιολογικὸ πάρκο» κλπ.) καὶ σὲ ἀνίερες συμμαχίες (Η.Π.Α., Τουρκία κλπ.), ἐνῷ τὸ πεδίο ποὺ ἄνοιξε μὲ τὴν ἀπόφαση τοῦ Διεθνοῦς Δικαστηρίου τῆς Χάγης γιὰ τὴ στάση τῆς Ἑλλάδας δημιούργησε νέα δεδομένα.

Ἔτσι, τὸ βιβλίο γιὰ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο προσπαθεῖ νὰ ἀπαντήσει στοὺς ἀρχικούς του στόχους, ὅμως, καθὼς ἀπευθύνεται σὲ νέους, ἔχει νὰ ἀπαντήσει καὶ σὲ νέα ἐρωτήματα ποὺ ἔχουν προκύψει: ἐθνικῆς, οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς αὐτοτέλειας καὶ ἐπιβίωσης, προσωπικῆς καὶ συλλογικῆς ἀξιοπρέπειας, ἡγεσίας καὶ ἱστορικῆς ἀλήθειας.

Τὸ βιβλίο ἀσχολεῖται μὲ τὸν βίο καὶ τὴν πορεία τοῦ Μεγάλου Ἀλέξανδρου καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀναδείξει μὲ σύγχρονους ὅρους τὸ ἀξιακό βάρος τοῦ Ἕλληνα ἡγέτη. Δίνει τοὺς βασικοὺς σταθμοὺς τῆς ζωῆς καὶ τῆς δραστηριότητάς του μὲ πολιτικές, στρατηγικές, στρατιωτικές, κοινωνικές, οἰκονομικές, πολιτιστικές, ἀξιακὲς καὶ πνευματικὲς διαστάσεις.

Δίνει τὸ πρότυπο ζωῆς καὶ ἀνθρώπινου χαρακτήρα, ἁπλότητας καὶ σεμνότητας, μετριοφροσύνης καὶ γνώσεως τῆς θνητότητας καὶ ταυτόχρονα σεβασμοῦ στὸ θεῖο καὶ τὴν πίστη τοῦ ἀνθρώπου.

Δίνει τὴν προσωπικότητα τοῦ ἡγέτη, ποὺ ἐνέπνευσε φίλους, συμπολεμιστὲς καὶ ἐχθροὺς καὶ συνεχίζει νὰ ἐμπνέει χιλιάδες χρόνια μετὰ τὸν θάνατό του ἀμέτρητους ἀνθρώπους σὲ ὅλο τὸν κόσμο.

Ὁ Ἀλέξανδρος στὰ περσικὰ ὀνομάζεται *Σικαντὲρ* καὶ στὰ ἀραβικὰ *Ἰσκαντὰρ* καί φέρει τὴν προσωνυμία «*δίκερως*» (Dhul-Qarnayn), λόγῳ τῆς ἐμφάνισής του σὲ νομίσματα μὲ κέρατα κριοῦ, κατὰ τὸ αἰγυπτιακὸ πρότυπο, ἀφοῦ ἐθεωρεῖτο γιὸς τοῦ Ἄμμωνα. Στό Κοράνι στή σούρα al-Kahf (Ἡ Σπηλιά) (XVIII, 82-110) ὁ Ἀλέξανδρος εἶναι ὁ μεγάλος βασιλιάς.

Στὴ Δύση ὁ Ἀλέξανδρος ἔγινε γνωστὸς ἀπὸ τὴ μετάφραση τοῦ ἔργου τοῦ Ψευδοκαλλισθένη, τὸν 3ο αἰώνα, μέ τό «*Μυθιστόρημα τοῦ Ἀλέξανδρου*» σὲ πολλὲς παραλλαγές. Ὁ Ἀλβέριχος ντὲ Μπεζανσὸν ἔγραψε ἐπικὰ ποιήματα μὲ κεντρικὸ πρόσωπο τὸν Ἀλέξανδρο, ἐνῷ ὁ ἱερέας Λάμπρεχτ συνέθεσε ἕνα γερμανικὸ τραγούδι.

Στὴν ἀνατολικὴ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία (Βυζάντιο) ὁρισμένοι εἶχαν φανταστεῖ τὸν Ἀλέξανδρο ὡς ἅγιο καὶ ἀσκητὴ στὴν ἔρημο, ἐνῷ δημιουργήθηκαν πολλὲς παραδόσεις. Ἡ πιὸ διαδεδομένη εἶναι αὐτὴ ποὺ παρουσιάζει τὴ γοργόνα, ὡς ἀδερφὴ τοῦ Ἀλέξανδρου, νὰ ρωτᾶ

τοὺς ναυτικοὺς ἂν «*ζεῖ ὁ βασιλιάς Ἀλέξανδρος*» καὶ νὰ δέχεται ὡς ἀπάντηση μόνο τὸ «*ζεῖ καὶ βασιλεύει*». Στὴν περίοδο τῆς ὀθωμανικῆς κατοχῆς ἡ ἀνάγνωση τῆς «*Φυλλάδας τοῦ Μεγαλέξαντρου*» ἐνίσχυε τοὺς ραγιάδες καὶ προετοίμαζε τὴν ἐπανάσταση καὶ τὴν ἀπελευθέρωση.

Τὸ παρὸν βιβλίο ἀποτελεῖ μιὰ ἀπάντηση, στὰ μέτρα βεβαίως τοῦ ἐφικτοῦ, τῆς γνώσης καὶ τῶν ἀνθρώπινων ὁρίων, στὸ ἐρώτημα περὶ ὕπαρξης συμβόλων καὶ ἡγετῶν. Ἀποτελεῖ καὶ ἕνα ἀντίδοτο στὴν προπαγάνδα. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εἶναι μιὰ πρόταση γιὰ τὴ σημερινὴ χρονικὴ συγκυρία, ὅπου τὰ βαθιὰ οἰκονομικὰ προβλήματα συναντοῦν τὴν ἀνυπαρξία πολιτικῆς, πολιτισμικῆς, πνευματικῆς καὶ ἱστορικῆς τους ἑρμηνείας. Εἶναι ἡ ἑρμηνεία γιὰ τὸ πρότυπο τοῦ ἡγέτη καὶ γενικὰ τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος σμίλεψε καὶ ἐξέπεμψε τόσο μὲ τὸν λόγο του ὅσο καὶ μὲ τὸ πρότυπο ἡγεσίας, ποὺ συνεχίζει μέχρι καὶ σήμερα νὰ ἀποτελεῖ παράδειγμα πρὸς μίμηση.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2012
100 χρόνια ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Μακεδονίας

Μέγας Ἀλέξανδρος (Βρετανικὸ Μουσεῖο)

Α.

Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

1.
Ἀπὸ τὸν Φίλιππο στὸν Ἀλέξανδρο

Ὁ Ἀλέξανδρος γεννήθηκε τὸ 356 π.Χ. Γονεῖς του ἦταν ὁ Φίλιππος ὁ Β΄, βασιλιὰς τῆς Μακεδονίας, καὶ ἡ Ὀλυμπιάδα. Ὁ θρύλος ἀναφέρει ὅτι ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα τοῦ Ἀλέξανδρου γνωρίστηκαν στὴ Σαμοθράκη, στὰ γνωστά σέ ὅλο τὸν τότε κόσμο Καβείρια Μυστήρια.

Ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία γεννήθηκε ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν, ὅπως ἄλλωστε συνέβαινε συχνὰ στὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ κόσμο, περίοδος ἔντονων πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν ἀντιπαραθέσεων. Ὅπως ἔγραφε ὁ

Ἰσοκράτης, *«ἡ Ἑλλάδα καλύπτεται καὶ κατέχεται ἀπὸ πόλεμο, ἐπαναστάσεις, σφαγὲς καὶ ἀναρίθμητα δεινά».*

Τὸ μακεδονικὸ βασίλειο ἦταν ὑποχρεωμένο νὰ λειτουργεὶ κυρίως στρατιωτικά, προκειμένου νὰ ἀνθέξει τὶς ἀναρίθμητες ἐπιδρομές καὶ νὰ κατορθώσει νὰ ἐπιβιώσει. Ὁ στρατὸς ἦταν ἄψογα ὀργανωμένος καὶ μέσα ἀπὸ αὐτὸν ἀναδεικνύονταν οἱ περισσότερες λειτουργίες ἑνὸς ὀργανωμένου βασιλείου, διοικούμενο ἀπὸ τὸν Βασιλιὰ καὶ τοὺς διοικητές, τὸ συμβούλιο καὶ τὴ συνέλευση.

Ἕνα βασίλειο μὲ μεγάλη πολιτικὴ δύναμη καὶ ἀκόμη μεγαλύτερη στρατιωτικὴ ἰσχύ, ἡ ὁποία ὄχι μόνο αὐξανόταν διαρκῶς ἀλλὰ ταυτόχρονα εἶχε τὴ δυνατότητα νὰ παράγει καὶ νέα ὅπλα καὶ νέες μορφές πολεμικῆς σύγκρουσης.

Ἡ σάρισα ἔγινε ἐπί Φιλίππου, τὸ 359, τὸ χαρακτηριστικὸ καὶ ἐξαιρετικὰ ἀποτελεσματικὸ δόρυ τῶν Μακεδόνων. Εἶχε μῆκος ἀπὸ 5,32 ὡς 7,10 μέτρα. Οἱ ὁπλίτες τοῦ 1ου ζυγοῦ κρατοῦσαν τὶς πιὸ κοντὲς σάρισες, ἐνῷ οἱ τῶν ἑπόμενων ὅλο καὶ πιὸ μακριές. Ὁ χειρισμός τοῦ ἰδιαίτερου αὐτοῦ ὅπλου ἀπαιτοῦσε δεξιοτεχνία καὶ ἄριστη κατάσταση τοῦ σώματος.

Ὁ Φίλιππος ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς βασιλείας του, ἕνα χρόνο πρὶν τὴ γέννηση τοῦ Ἀλέξανδρου, ἀντιμετώπισε τὶς ἐξωτερικὲς ἀπειλὲς μὲ στρατιωτικὴ πειθὼ καὶ διπλωματία καὶ κατόρθωσε νὰ κερδίσει στρατιωτικὲς καὶ πολιτικὲς νίκες. Οἱ νίκες ἐναντίον τῶν Ἰλλυριῶν, τῶν Παιόνων καὶ ἄλλων συνδυάστηκαν μὲ τὶς συμμαχίες του μὲ τοὺς Μολοσσούς -ἀπὸ τή φυλή τῶν ὁποίων παντρεύτηκε τὴν Ὀλυμπιάδα, τὸ 357- ἐνῷ δημιούργησε κι ἄλλες συμμαχίες.

Ἡ ἰσχυρὴ προσωπικότητα τοῦ Φιλίππου συνέχι-

Φίλιππος ὁ Β', βασιλιάς τῆς Μακεδονίας

σε τὴν πολιτικὴ τῆς ἐπίθεσης ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς βασιλείας του. Μὲ τὴ μέθοδο τῆς πίεσης ὁδήγησε ὅλες τὶς πόλεις - κράτη στὴν ὑποταγή. Ὅπου αὐτὸ δὲν κατέστη δυνατό, χρησιμοποιήθηκε ἡ στρατιωτικὴ ἰσχύς.

Ἡ ἐκστρατεία τοῦ Φιλίππου ἐναντίον τῶν Θρακῶν εἶχε ὡς στόχο δύο σημαντικὲς πόλεις: τὴν Πέρινθο (Ἡράκλεια) καὶ τὸ Βυζάντιο (μετέπειτα Κωνσταντινούπολη). Ὁ Φίλιππος διόρισε ἀναπληρωτή του στὴ Μακεδονία τὸν Ἀλέξανδρο, ὁ ὁποῖος ἦταν τότε μόλις 16

ἐτῶν. Ἐκεῖνος στὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας τοῦ πατέρα του κατέστειλε τὴν ἐξέγερση τῶν Μαίδων, ἐπανίδρυσε τὴν πρωτεύουσά τους ὡς «Ἀλεξανδρόπολη», ἐνῷ τὴν ἑλληνικὴ πόλη Κρηνίδες, ἀκολουθώντας τὴν πολιτικὴ τοῦ πατέρα του γιὰ δημιουργία ἀποικιῶν, τὴν ἐνίσχυσε καὶ τὴ μετονόμασε σὲ Φιλίππους.

Μὲ τὴ νίκη του στὴ Χαιρώνεια τῆς Βοιωτίας τὸ 338, ὁ Φίλιππος ὁλοκληρώνει τὴν κατάκτηση τοῦ ἑλλαδικοῦ ἠπειρωτικοῦ χώρου καὶ καθιστᾶ τὴ Μακεδονία τὴ μόνη ἡγετική δύναμη στὴν Ἑλλάδα. Ὁ Ἀλέξανδρος συμμετέχει στὴν ἐπίθεση ἐναντίον τῶν Θηβῶν καὶ ἡγεῖται τῆς ἐπίθεσης ἐναντίον τοῦ φημισμένου Ἱεροῦ Λόχου. Στὴν Ἀθήνα τίθεται ἐπικεφαλῆς τῆς τιμητικῆς φρουρᾶς, ποὺ μεταφέρει τὴν τέφρα τῶν Ἀθηναίων πεσόντων καὶ τοὺς αἰχμαλώτους.

Ὁ Φίλιππος δημιουργεῖ τὸ 337 τὸ «Κοινὸν τῶν Ἑλλήνων» καὶ θεσμοθετεῖ τὸ Κοινὸ Συμβούλιο. Τὸ «Κοινόν», μὲ πολιτικὸ καὶ στρατιωτικὸ κέντρο τὴ Μακεδονία καὶ πολιτισμικὸ κέντρο τὴν Ἀθήνα, ἀποτελοῦσε μιὰ ἰσχυρὴ ἕνωση - ὁμοσπονδία, ποὺ εἶχε τὴ δύναμη νὰ ἐπιβάλει τὶς ἀπόψεις μὲ πολιτικὸ καὶ διπλωματικὸ τρόπο καὶ, ὅπου ἀπαιτεῖτο, μὲ στρατιωτικὴ δύναμη ἀπὸ 15.000 ἱππεῖς, 200.000 πεζοὺς καὶ 160 τριήρεις μὲ πληρώματα 30.000 ἀνδρῶν.

Ἀπὸ τὸ «Κοινὸν» θεσμοθετήθηκε τὸ «Κοινὸν Συμβούλιον», τοῦ ὁποίου τὰ μέλη ἐκπροσωποῦσαν μιά ἢ περισσότερες πόλεις, ἀνάλογα μὲ τὴ στρατιωτικὴ καὶ ναυτική τους ἰσχύ. Τὸ Συμβούλιο ἦταν κυρίαρχο, οἱ ἀποφάσεις του στέλνονταν στὶς πόλεις γιὰ ἐφαρμογή, ἐνῷ οἱ δικαστικές καὶ οἰκονομικὲς δυνατότητες ἦταν μεγάλες, ὅπως καὶ ἡ πειθαρχία ποὺ ἐπέβαλε σὲ κάθε πόλη ποὺ ξέφευγε ἀπὸ τὸν ἔλεγχο.

Τὸ ἴδιο ἔτος τὸ «Κοινὸν» κηρύττει τὸν πόλεμο στοὺς

Πέρσες καὶ ὁ Φίλιππος τίθεται ἐπικεφαλῆς.

Σὲ λίγο καιρὸ θὰ ἄρχιζε μιὰ ἐκστρατεία ποὺ ὅμοιά της δὲν εἶχε ξαναγίνει. Οἱ κίνδυνοι πολλοί, ὁ Φίλιππος εἶχε ἤδη τραυματιστεῖ ἑπτὰ φορές, ἀλλὰ γνώριζε ὅτι θὰ εἶχε μαζί του τὸν γιό του Ἀλέξανδρο, ὁ ὁποῖος ἤδη εἶχε δείξει τὶς ἐξαιρετικές του δυνατότητες τόσο στὸν πόλεμο ὅσο καὶ στὴν εἰρήνη. Μάλιστα στὸν καιρὸ τῆς εἰρήνης τὸ περιστατικὸ μὲ τὴν ἵππευση τοῦ Βουκεφάλα ἀποτέλεσε ἕνα χαρακτηριστικὸ δεῖγμα τῆς ἀξίας τοῦ διαδόχου τοῦ Μακεδονικοῦ θρόνου. Ὁ Βουκεφάλας, ἀπείθαρχο καὶ ἄγριο ἄλογο, δὲν ὑπάκουε σὲ κανέναν. Ὁ Ἀλέξανδρος εἶπε: *«Τί ἄλογο χάνουν! Δὲν μποροῦν νὰ τὸ ἡμερέψουν, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν κατανόηση καὶ θάρρος»*. Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ πρόσεξε ὅτι ἡ σκιὰ τοῦ ἀλόγου δημιουργοῦσε τὸ πρόβλημα, ἔστρεψε τὸ κεφάλι πρὸς τὸν ἥλιο καὶ ἀμέσως τὸ ἵππευσε πρὸς ἔκπληξη ὅλων.

Ἀλέξανδρος καὶ Βουκεφάλας

Τότε ὁ Φίλιππος φώναξε δυνατά: *«Γιέ μου, ζήτα βασίλειο ἀντάξιό σου. Ἡ Μακεδονία δὲν σὲ χωρεῖ»*.

Ὁ γάμος τοῦ πατέρα του μὲ τὴν Κλεοπάτρα (337) προκάλεσε διαμάχη ὄχι μόνο μεταξὺ Φιλίππου καὶ Ὀλυμπιάδας, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ Φιλίππου καὶ

Ἀλέξανδρου. Ἡ ἀποκατάσταση τῶν σχέσεων καὶ ἡ συμφιλίωσή τους ἔγινε πρὶν τὴν ἐκστρατεία ἐναντίον τῶν Περσῶν. Ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῶν Μακεδόνων μὲ τὸν Παρμενίωνα, τὸν Ἄτταλο καὶ τὸν Ἀμύντα εἶχε ἤδη

Ὁ δεκαεξάκτινος ἥλιος τῆς Βεργίνας, ἔμβλημα τῶν Μακεδόνων

ἐπιτυχίες καὶ κάθε ἐσωτερικὴ διαμάχη, ἰδιαίτερα τοῦ βασιλιᾶ μὲ τὸν διάδοχο καὶ γιό του, θὰ μποροῦσε νὰ δημιουργήσει τεράστια ἐμπόδια.

Τὸ 336 ὁ Φίλιππος προετοίμαζε τὴν ἐκστρατεία του μὲ μεγάλες γιορτές. Ἔτσι τὸν Ὀκτώβριο στὴν πρωτεύουσα Αἰγὲς (σημερινὴ Βεργίνα) ἡ ἐπίδειξη τῆς

δύναμης καὶ τοῦ πλούτου ἀπὸ τὸν Φίλιππο εἶχε μεγάλη σημασία. Ὅταν τελείωσε ἡ παρέλαση, ὁ Φίλιππος μπῆκε στὸ θέατρο καὶ στάθηκε στὸ κέντρο, ὅπου ἀποθεώθηκε ἀπὸ τὸ πλῆθος. Ἡ παρέλαση ἦταν παράθεση ἀμύθητου πλούτου.

Γράφει σχετικὰ ὁ Χάμοντ στὸ βιβλίο του «*Μέγας Ἀλέξανδρος. Ἕνας ἰδιοφυής*»:

«*Μπροστὰ πήγαιναν πλούσια διακοσμημένα ἀγάλματα τῶν δώδεκα Ὀλύμπιων θεῶν καὶ ἕνα ἐξίσου μεγαλοπρεπὲς ἄγαλμα τοῦ Φιλίππου, «ἀντάξιο θεοῦ, ἀφοῦ παρουσίαζε τὸν βασιλιά μαζὶ μὲ τοὺς δώδεκα θεούς». Στὴ Μακεδονία θεωροῦσαν ὅτι οἱ βασιλιάδες τους εἶχαν τὴν καταγωγή τους ἀπὸ τὸν Δία, οἱ πιὸ διακεκριμένοι λατρεύονταν μετὰ θάνατον ὡς θεοὶ καὶ φαίνεται ἀπὸ μεταγενέστερες περιπτώσεις ὅτι «θεῖες τιμὲς» ἀπονέμονταν σὲ ἰδιαίτερες περιπτώσεις σὲ βασιλιάδες ἀπὸ τοὺς Μακεδόνες. Ἡ καλύτερη ἐξήγηση γι᾽ αὐτὸ τὸ ἄγαλμα ἦταν ὅτι θὰ τοῦ ἀπονεμόταν «θεῖες τιμὲς» καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ἐπέλεξε νὰ ἐπιδείξει αὐτὴν τὴν ἐξαιρετικὴ τιμή.*

Ὅταν τελείωσε ἡ παρέλαση, μερικοὶ Ἑταῖροι τοῦ Φιλίππου μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἀλέξανδρο ὡς ἐπιλεγμένο του διάδοχο καὶ τὸν ἄλλο Ἀλέξανδρο, βασιλιὰ τῶν Μολοσσῶν, μπῆκαν ἀπὸ τὴν πάροδο καὶ πῆραν τὶς προκαθορισμένες τους θέσεις στὴν πρώτη κερκίδα. Μετὰ μπῆκαν οἱ Ἑταῖροι ποὺ τοποθετήθηκαν στὰ ἄκρα τῆς ὀρχήστρας. Ὁ Φίλιππος μπῆκε μόνος, φορώντας λευκὸ ἔνδυμα καὶ στάθηκε στὸ κέντρο τῆς ὀρχήστρας καὶ δέχτηκε τὶς ἐπευφημίες τοῦ πλήθους. Οἱ ἑπτὰ σωματοφύλακες ποὺ μπῆκαν μετὰ ἀπ᾽ αὐτὸν βρίσκονταν σὲ κάποια ἀπόσταση. Ξαφνικὰ ἕνας ἀπὸ αὐτούς, ὁ Παυσανίας, ὥρμησε μπροστά, μαχαίρωσε τὸν βασιλιὰ κι ἔτρεξε μέσα ἀπὸ τὴν πάροδο. Τρεῖς

σωματοφύλακες ἔσπευσαν στὸ πλευρὸ τοῦ βασιλιᾶ. Ἄλλοι τρεῖς, ὀνομαστικὰ ὁ Λεοννάτος, ὁ Περδίκας καὶ ὁ Ἄτταλος, ἔτρεξαν πίσω ἀπὸ τὸν Παυσανία ποὺ σκόνταψε κι ἔπεσε».

Οἱ σωματοφύλακες τοῦ Φιλίππου τὸ μόνο ποὺ πρόφθασαν ἦταν νὰ σκοτώσουν τὸν δολοφόνο τοῦ βασιλιᾶ λίγα μέτρα πιὸ πέρα. Οἱ Ἑταῖροι συσπειρώθηκαν γύρω ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Λυγκηστής, γιὸς τοῦ Ἀερόπου, ἦταν ὁ πρῶτος ποὺ τὸν ἀναγνώρισε ὡς διάδοχο τοῦ θρόνου, φωνάζοντας «Ἀλέξανδρος, γιὸς τοῦ Φιλίππου». Ὁ Ἀλέξανδρος ἐκλέχτηκε βασιλιὰς καὶ ἐπικεφαλῆς τοῦ βασιλείου καὶ κήδεψε μὲ τιμὲς τὸν πατέρα του.

2.
Ἡ ἐδραίωση τοῦ Ἀλέξανδρου στὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ Βαλκάνια

Ἀμέσως ὁ Ἀλέξανδρος, ὡς νέος πλέον βασιλιάς, κατευθύνθηκε νότια, καταστέλλοντας τοὺς ἐξεγερμένους, πού βρῆκαν τὴν εὐκαιρία, μετὰ τὴ δολοφονία τοῦ Φιλίππου καὶ τὸ κενὸ ἐξουσίας καὶ δύναμης ποὺ δημιουργήθηκε, νὰ ἀποκτήσουν ξανὰ τὴν αὐτονομία τους. Στὸ συνέδριο τοῦ «Κοινοῦ» τῶν Ἑλλήνων, στὴν Κόρινθο, φανερώνει τὶς ἱκανότητές του καὶ πείθει ὅλους τοὺς Ἕλληνες γιὰ τὴν ἐκστρατεία ἐναντίον τῶν Περσῶν.

Στὴν Κόρινθο ὁ Ἀλέξανδρος συναντᾶ τὸν φιλόσοφο Διογένη. Μένει ἔκπληκτος ἀπὸ τὴ σοφία καὶ τὴ σεμνότητα τοῦ συνομιλητῆ του, ὅπως καὶ ἀπὸ τὴν ἀέναη

ἀναζήτηση τοῦ φωτός, τῆς ἀλήθειας, καὶ ἀναφωνεῖ: «*Ἂν δὲν ἤμουν ἤδη βασιλιάς, θὰ ἤθελα νὰ ἤμουν Διογένης*». Ἡ συνάντηση μὲ τὸν Διογένη καθὼς καὶ τὰ μηνύματα ποὺ πῆρε ἀπὸ τὴ συνομιλία τους θὰ τὸν συντροφεύουν σὲ ὅλη τὴ ζωή του. Θὰ τοῦ δίνουν δύναμη γιὰ τὶς δύσκολες στιγμὲς ποὺ περνοῦσε σὲ πεδία μαχῶν, σὲ πολιτικὲς ἀντιπαραθέσεις, στὴ δημιουργία τοῦ νέου καὶ τεράστιου βασιλείου. Θὰ ἔχει πάντα ὡς ὁδηγοὺς στὴ ζωή του τὴν ταπεινότητα καὶ τὴ σεμνότητα. Κοιμόταν σὲ ἄχυρα καὶ ἔπινε μὲ τὴ χούφτα του νερό.

Ἡ Ὀλυμπιάδα

Ἄλλωστε, εἶχε παραδειγματιστεῖ ἀπὸ τοὺς δασκάλους του, ὅπως ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Λεωνίδας, συγγενὴς τῆς Ὀλυμπιάδας, ὁ ὁποῖος ἔψαχνε τὰ ἰδιωτικὰ ἀντικείμενα τοῦ μαθητῆ του, μήπως ἡ Ὀλυμπιάδα τοῦ ἔκρυβε ἀπαγορευμένες τροφές, καὶ κάποτε τὸν μάλωσε, ἐπειδὴ ἔριξε ἄφθονο θυμίαμα στὸ βωμό. Ὁ Ἀλέξανδρος τὸν ὑπεραγαποῦσε, γι᾽ αὐτὸ καὶ ὅταν ὁ μαθητὴς ἔγινε κυρίαρχος τοῦ κόσμου, τοῦ ἔστειλε δεκαέξι τόνους θυμίαμα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο!

Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως στὸ μυαλό του δὲν ἔχει τὸν ἑλλαδικὸ χῶρο. Ἀπὸ τὴ σκέψη του δὲν βγαίνει τὸ σχέδιο τοῦ πατέρα του, ποὺ τώρα ὡς βασιλιὰς πλέον ὁ ἴδιος τὸ ἀντιλαμβάνεται καλύτερα καὶ πιὸ ὁλοκληρωμένα. Ἔτσι ἑτοιμάζεται γιὰ τὴν ἐκστρατεία στὴν Ἀσία. Τὸ

Ἀλέξανδρος καὶ Διογένης

335 ὁ Αλεξάνδρος ξεκίνησε γιὰ τὴ Θράκη γιὰ νὰ καταστείλει τὴν ἐξέγερση τῶν Ἰλλυριῶν καὶ τῶν Τριβαλλῶν. Ἡ ἐπιτυχία του βασιζόταν στὴ στρατιωτικὴ ὑπεροχή. Μὲ τὴν ἐκστρατεία του στὴ Θράκη, ἔλεγξε καὶ τὶς δύο ἀκτὲς τοῦ Ἑλλησπόντου, μιὰ σημαντικὴ περιοχὴ μέχρι σήμερα, γιὰ τὴν πολιτικὴ, τὴν οἰκονομία, τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν καὶ τοῦ θαλάσσιου ἐμπορίου, τὸν ἐφοδιασμὸ τοῦ στρατοῦ.

Παράλληλα, ὁ στόλος τοῦ Ἀλέξανδρου ἔφτανε ὡς τὸν Δούναβη καὶ κυριαρχοῦσε σὲ ὁλόκληρο τὸν Εὔξεινο Πόντο. Οἱ κατακτημένες πόλεις διατηροῦσαν τὴν αὐτονομία τους, ἐνῷ ὁ Ἀλέξανδρος ἀκολούθησε τὴν πολιτικὴ τοῦ πατέρα του, σεβόμενος τὰ τοπικὰ ἤθη καὶ ἐνισχύοντας ταυτόχρονα τὴν οἰκονομία. Ἦταν ἡ πρώτη συμβολὴ τοῦ Ἀλέξανδρου στὴν ἐλευθερία τῶν πολιτῶν καὶ τῶν πόλεων, στὸν σεβασμὸ τοῦ πολιτισμοῦ, στὴν ἀνάπτυξη τῆς τόσο ἀπαραίτητης οἰκονομίας γιὰ τὴν ἐπιβίωση τόσο τῶν τοπικῶν κοινοτήτων ὅσο καὶ τοῦ συνόλου τοῦ βασιλείου. Στὴ συνέχεια ὁ Ἀλέξανδρος ὁδήγησε τὸν στρατό του στὴ χώρα τῶν Ἀγριάνδων (περιοχὴ σημερινῆς Σόφιας) καὶ στὴν Παιονία (σημερινὰ Σκόπια), ὅπου καὶ ἐπικράτησε.

Τότε ἔφτασε ἡ εἴδηση γιὰ νέα ἐπανάσταση στὴ Θήβα, ὅπου εἶχε διαδοθεῖ ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος φονεύτηκε. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπικεφαλῆς 3.000 ἱππέων καὶ 30.000 ὁπλιτῶν κυρίευσε τὴ Θήβα καὶ τιμώρησε τοὺς στασιαστές. Οἱ Θηβαῖοι εἶχαν παραβιάσει ὅλους τοὺς κώδικες τοῦ «Κοινοῦ τῶν Ἑλλήνων», ἐπειδὴ θεωροῦσαν ὅτι ἀποτελεῖ τυραννία, καὶ εἶχαν σκοτώσει τὰ μέλη τῆς μακεδονικῆς φρουρᾶς.

Παρὰ τὴν προσβολὴ ὁ Ἀλέξανδρος ἔδειξε μετριοπάθεια καὶ συγχώρησε ὁρισμένους ἀπὸ τοὺς στασιαστὲς τόσο ἀπὸ ἄλλες πόλεις, ποὺ εἶχαν ξεσηκωθεῖ, ὅσο καὶ ἀπὸ τὴ Θήβα.

Ἔτσι σώθηκαν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Πινδάρου, οἱ διπλωματικοὶ φίλοι τοῦ Φιλίππου, τοῦ Ἀλέξανδρου καὶ τῶν Μακεδόνων, οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ἱέρειες καὶ ἡ Τιμόκλεια. Ἄλλωστε ἐκείνη τὴ στιγμὴ αὐτὸ ποὺ ὑπερίσχυε ἦταν ἡ βούληση γιὰ εἰρήνη μέσα στὴν Ἑλλάδα, ἡ συνέχεια τῆς συμμαχίας τῶν ἑλλαδικῶν πόλεων μὲ τὴ Μακεδονία καὶ ἡ συνδρομή τους στὸν πόλεμο ἐναντίον

τῶν Περσῶν.῾Η ἐπιστροφὴ τοῦ Ἀλέξανδρου στὴ Μακεδονία σήμανε τὴν ἀπαρχὴ τῶν ἑτοιμασιῶν γιὰ τὴν ἐκστρατεία στὴν Ἀσία, ἀλλὰ καὶ εὐκαιρία γιὰ ἑορτές, οἱ ὁποῖες διενεργήθηκαν μὲ ἐπιτυχία καὶ αὔξησαν τὸ κύρος καὶ τὴν αἴγλη τοῦ βασιλείου.

3.
῾Η ἀρχὴ μιᾶς μεγάλης πορείας

῾Ο Ἀλέξανδρος ἀφοῦ τακτοποίησε τὶς τρέχουσες ὑποθέσεις, οἱ ὁποῖες δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ διεκπεραιωθοῦν ἀπὸ τὸν ἀντικαταστάτη του, ξεκίνησε νὰ συζητᾶ μὲ τοὺς διοικητές του τὴν ἐκστρατεία. Αὐτὴ ποὺ θὰ ἄλλαζε τὴ ροὴ τῆς ἱστορίας καὶ θὰ ἀναδείκνυε τὴ μεγάλη προσωπικότητα τοῦ πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ Ἀλέξανδρου.

Τὰ προβλήματα ποὺ προέκυψαν γιὰ τὴν ἐκστρατεία ἦταν τεράστια, κυρίως στὸ οἰκονομικὸ σκέλος τῆς ἐπιχείρησης. Οἱ θυσίες, ποὺ ἔπρεπε νὰ γίνουν γιὰ τόσο μεγάλο στόχο, ἦταν μεγάλες καὶ ἀπαιτοῦνταν ἀπὸ ὅλους. Ὅπως γράφει ὁ Πλούταρχος, ὅταν ὁ Περδίκας ρώτησε τὸν Ἀλέξανδρο τί κρατᾶ

γιὰ ἐκεῖνον, ἡ ἀπάντηση τοῦ Μακεδόνα βασιλιᾶ ἦταν «*οἱ ἐλπίδες*». Στὴν ἀρχὴ τῆς ἄνοιξης τοῦ 334 τὰ στρατεύματα, 7.500 ἄνδρες, 1.800 ἱππεῖς καὶ 12.000 σαρισοφόροι, συγκεντρώθηκαν στὴν Ἀμφαλίτιδα καὶ μέσῳ τῆς Κερκινίτιδας ἔφτασαν στὴν Ἀμφίπολη, ὅπου συναντήθηκαν μὲ τὸν Παρμενίωνα, ἐπικεφαλῆς 2.300 ἱππέων, 7.000 ὁπλιτῶν ἀπὸ τὸ «Κοινόν» τῶν Ἑλλήνων καὶ 7.000 ὁπλιτῶν μαζὶ μὲ 5.000 Ἕλληνες μισθοφόρους, οἱ ὁποῖοι μέσα σὲ 20 ἡμέρες ἔφτασαν ἀπὸ τὴν Ἀμφαλίτιδα στὴ Σηστὸ τοῦ Ἑλλησπόντου.

Στὸ πλευρό του βρίσκονταν στρατηγοί, ὅπως ὁ Παρμενίων καὶ οἱ γιοί του Φιλώτας καὶ Νικάνωρ, ὁ Κρατερός, ὁ Κοινός, ὁ Μελέαγρος, ὁ Κλεῖτος, ὁ Κάζας, ὁ Ἀντίγονος, οἱ ἀφοσιωμένοι Σωματοφύλακες καὶ οἱ Σύμβουλοι, οἱ Ἑταῖροι, ἀνάμεσά τους οἱ Σέλευκος, Νέαρχος, Εὐμένης, Δημάρατος, Πτολεμαῖος, Ἡφαιστίων καὶ Περδίκας.

Οἱ στόλοι τοῦ Μεγάλου Ἀλέξανδρου συναντήθηκαν στὴν Ἀμφίπολη. Ὁ μακεδονικὸς στόλος μὲ 22 τριήρεις, ποὺ διέθεταν τρεῖς σειρὲς κουπιά, καὶ 38 μικρά -πεντηκόντοροι καὶ τριαντάκοροι μὲ 5.000 ναῦτες. Ὁ στόλος τοῦ «Κοινοῦ» τῶν Ἑλλήνων διέθετε 160 τριήρεις, μὲ 32.000 ναῦτες ὡς πλήρωμα. Τὰ ἐφόδια, ποὺ παρεῖχαν τὰ μεταγωγικὰ καὶ γενικὰ ἡ ἐπιμελητεία, τῆς ὁποίας ἡ ἐξαιρετικὴ ὀργάνωση ἀκόμη καὶ σήμερα γίνεται ἀντικείμενο ἔρευνας, ἀρκοῦσαν γιὰ ἕναν μῆνα. Τὴν ἀνώτατη διοίκηση τὴν εἶχε ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος.

Ἡ στρατιὰ τῶν 30.000 ἀνδρῶν, ἀπὸ Μακεδόνες, ἀλλὰ καὶ Παίονες, Θράκες, Ἀγριάνες (σημερινούς Πομάκους), Τριβαλλούς, Θεσσαλοὺς ἱππεῖς, Ἀκαρνάνες, Αἰτωλούς, Κρῆτες καὶ Μικρασιάτες Ἕλληνες, διάβηκε τὸν Ἑλλήσποντο στὴ Σηστὸ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἔκτισε δώδεκα βωμοὺς θυσιάζοντας γιὰ τὴ νίκη. Λίγα χιλι-

όμετρα πιὸ μακριά, στὸν Ἐλαιοῦντα, θυσίασε στὸν τύμβο τοῦ Πρωτεσίλαου, ὁ ὁποῖος ἦταν ὁ πρῶτος ποὺ ἀποβιβάστηκε στὴν Ἀσία καὶ σκοτώθηκε ἀπὸ ἕναν Τρῶα, ἐνῷ στὴ μέση τοῦ Ἑλλήσποντου θυσίασε ταῦρο καὶ προσέφερε χοὲς μὲ ἕνα χρυσὸ κύπελλο στὸν Ποσειδώνα καὶ τὶς Νηρηΐδες. Ἡ βαθιὰ θρησκευτική του πίστη φαινόταν σὲ κάθε μέρος τῆς καθημερινότητας, πόσο μᾶλλον τὴ στιγμὴ ποὺ ἄρχιζε ἡ μεγαλύτερη ἐκστρατεία.

Ὁ Ἀλέξανδρος θὰ πολεμοῦσε γιὰ τὴ νίκη ποὺ ἦταν στόχος ὅλων τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι ἔβλεπαν στὸ πρόσωπο τοῦ βασιλιᾶ τῆς Μακεδονίας τὸν ἐνσαρκωτὴ τῶν ἐλπίδων τους, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνθρωπο ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ ἀπαλλάξει τοὺς Ἕλληνες καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴ διαρκῆ καὶ μακροχρόνια ἀπειλὴ τῶν Περσῶν. Τὸ μεγάλο πρόσταγμα τῆς ἕνωσης κατὰ τῶν Περσῶν - βαρβάρων ἦταν μπροστά.

4.
Ὁ Ἀχιλλέας πρότυπο τοῦ Ἀλέξανδρου στὴν ἐκστρατεία του στὴν Ἀσία

Ἡ Ἀσία ἦταν μπροστὰ στὸν Ἀλέξανδρο καὶ ὁ ἴδιος ὡς Βασιλιὰς τῶν Ἑλλήνων θὰ ἔπαιρνε ἐκδίκηση γιὰ τὰ ἐγκλήματα τῶν Περσῶν στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο.

Ὁ Μακεδόνας βασιλιὰς κάρφωσε τὴ λόγχη του στὴ γῆ, προσέφερε ἕνα στεφάνι στὸν τάφο τοῦ Ἀχιλλέα, ἐνῷ ὁ Ἡφαιστίωνας στὸν τάφο τοῦ Πατρόκλου.

Ὁ Ἀλέξανδρος διαβάζοντας τὴν Ἰλιάδα,

ὅπως καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες τῆς ἐποχῆς του, εἶχε ἐντυπωσιαστεῖ ἀπὸ τὰ κατορθώματα τοῦ Ἀχιλλέα, ἀπὸ τὴ γενναιότητα, τὴν ἀνδρεία, τὸ μεγάλο ἑλληνικὸ πολιτισμικὸ φορτίο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀνθρωπιά του. Ὁ Ἀχιλλέας ὑπῆρξε τὸ πρότυπο γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο, γιατὶ διάβασε ὅτι ὁ Ἀχιλλέας ἦταν ἕνας ἄνθρωπος - πολεμιστής, ποὺ πέτυχε τόσα πολλὰ σὲ τόσο μικρὸ χρονικὸ διάστημα.

Ὁ Ἀλέξανδρος στὸν τάφο τοῦ Ἀχιλλέα

Τὸ ὄνομά του εἶχε μείνει γιὰ πάντα στὶς καρδιὲς καὶ στὰ χείλη Ἑλλήνων καὶ μή, καὶ κάθε ἀναφορὰ σὲ πολέμους καὶ κατορθώματα στὸν ἀρχαῖο κόσμο, ἦταν ταυτισμένη μὲ τὸν Ἀχιλλέα.

Γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο ὅμως δὲν ἦταν μόνον ἕνας Ἕλληνας, ποὺ κατόρθωσε τὰ ἀκατόρθωτα, ἀλλὰ καὶ ἕνας πρόγονός του.

Ὁ Ἀλέξανδρος θυσίασε στὴν Ἀθηνᾶ Τρωάδα καὶ ξέπλυνε τὴν ἱεροσυλία ποὺ εἶχε διαπράξει ὁ πρόγονός του Νεοπτόλεμος, γιὸς τοῦ Ἀχιλλέα, ποὺ εἶχε σκοτώσει τὸν Πρίαμο στὸν βωμὸ τοῦ Διός.

Θυσίασε πρὸς τιμὴν τοῦ Πριάμου καὶ εὐχήθηκε νὰ μὴν μεταφέρει ὁ Πρίαμος τὴν κατάρα του στοὺς ἀπογόνους τοῦ Νεοπτόλεμου. Ἔτσι ὁ Ἀλέξανδρος ἤθελε νὰ ἔχει μαζί του καὶ τὴ θεὰ Ἀθηνᾶ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Πριάμου.

Μετὰ ὁ Ἀλέξανδρος κάρφωσε τὴ σάρισά του στὸ χῶμα τῆς Ἀσίας, μὲ σκοπὸ νὰ δηλώσει τὴν ἀποφασιστικότητά του γιὰ τὴ νίκη.

5.
Ἡ μάχη στὸν Γρανικὸ ποταμὸ καὶ ἡ συνέχεια τῆς ἐκστρατείας

Ἀπὸ τὴν Τροία ὁ Ἀλέξανδρος βάδισε πρὸς τὴν ἐνδοχώρα τῆς Ἀσίας ἕως τὸν Γρανικὸ ποταμό. Ἐκεῖ τὸν περίμεναν οἱ Πέρσες ἔχοντας παρατεταγμένους στὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ Γρανικοῦ 20.000 ἱππεῖς καὶ 20.000 Ἕλληνες μισθοφόρους πεζούς. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀντιπαρατάχτηκε μὲ ἕνα μέρος τῆς στρατιᾶς του, ἀπὸ 13.000 πεζοὺς καὶ 5.100 ἱππεῖς μὲ ἰδιαίτερη δεξιοτεχνία. Ἡ μάχη ξεκίνησε καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέδειξε τὴ στρατιωτική του ἰδιοφυΐα. Πρῶτος στὴ μάχη χωρὶς νὰ κρύβεται. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι εἶχε σπάσει ἡ λόγχη του, ὅπως καὶ τοῦ σωματοφύλακά του, μαχόταν, γιὰ νὰ τὸν βλέπουν οἱ μὲν στρατιῶτες του καὶ νὰ παίρνουν θάρρος, οἱ δὲ ἐχθροὶ νὰ ἀποθαρρύνονται. Κινδύνεψε μὲ θάνατο, ἀλλὰ τὸν ἔσωσε ὁ Κλεῖτος. Ὁ Ἀλέξανδρος μὲ ταχύτητα καὶ ὀργάνωση νίκησε πρῶτα τὸ φημισμένο περσικὸ ἱππικὸ καὶ ἔπειτα τὸ πεζικό. Οἱ Ἕλληνες μισθοφόροι κυκλώθηκαν καὶ γλύτωσαν μόνο 2.000, οἱ ὁποῖοι στάλθηκαν ἁλυσοδεμένοι στὴν Ἑλλάδα νὰ ἐργασθοῦν ἔτσι γιὰ ὅλη τους τὴ ζωή, ἐπειδὴ «*ἂν καὶ Ἕλληνες πολέμησαν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων*».

Ἀπὸ τοὺς Μακεδόνες οἱ εἰκοσιπέντε νεκροὶ τοῦ ἱππικοῦ τῶν Ἑταίρων θεωρήθηκαν ἥρωες. Τὰ θύματα τοῦ ὑπόλοιπου ἱππικοῦ, καὶ τοῦ πεζικοῦ, θάφτηκαν μὲ τιμές, ἐνῷ οἱ γονεῖς καὶ τὰ παιδιά τους ἀπαλλάχτηκαν ἀπὸ τοὺς φόρους γιὰ ὅλη τους τὴ ζωή. Ἦταν ἕνα μικρὸ δεῖγμα πολλῶν καὶ σημαντικῶν πράξεων ποὺ ἔδειχναν τὴν ἀνωτερότητα καὶ κυρίως τὴ διαφορετικότητα στὴν ἐξουσία ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο. Ἦταν μιὰ

Παράσταση μάχης τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου

πράξη ποὺ στὴ συνέχεια ἐπεκτάθηκε καὶ ἔγινε συνήθεια ἀπὸ τὸν Μακεδόνα βασιλιά.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἐπισκέφτηκε τοὺς τραυματίες, ἔστειλε ἀπὸ τὰ λάφυρα 300 περσικὲς πανοπλίες, γιὰ νὰ ἀφιερωθοῦν στὴ θεὰ Ἀθηνᾶ, στὸν Παρθενώνα. Ἡ ἐπιγραφὴ ποὺ συνόδευε τὰ λάφυρα ἔκλεινε μέσα σὲ λίγες λέξεις τὴν ἑλληνικὴ περιπέτεια μὲ τοὺς Πέρσες: *«Ἀλέξανδρος Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τὴν Ἀσίαν κατοικούντων»* (ἐξαιροῦσε τοὺς Λακεδαιμόνιους, ἀφοῦ ἦταν οἱ μόνοι Ἕλληνες ποὺ δὲν πῆραν μέρος στὴν ἐκστρατεία). Οἱ Πέρσες μετὰ τὴν ἥττα τους τράπηκαν σὲ φυγή, ἐνῷ ὁ Ἀλέξανδρος δημοσιοποίησε ὅτι ἡ γῆ τοῦ ἀνῆκε καὶ οἱ κάτοικοί της ἦταν ὑποτελεῖς του. Ἀφοῦ ἀνακήρυξε τὴν Τροία ἐλεύθερη πόλη, συνέχισε τὴν πορεία του πρὸς

τὶς Σάρδεις, τὸ κέντρο τῆς Λυδίας, πόλη τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι θὰ κυβερνιοῦνταν μὲ δικούς τους νόμους καὶ θὰ ἦταν ἐλεύθεροι. Ἡ ἐλευθερία, βασικὸ συστατικὸ τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης, ὅπως αὐτὴ οἰκοδομήθηκε στὴν ἀκμὴ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἀποτέλεσε κεντρικὸ σημεῖο τῆς πολιτικῆς τοῦ Ἀλέξανδρου. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ κάτοικοι ἦταν ἡττημένοι, καὶ ἐπιπλέον εἶχαν συμμαχήσει καὶ μὲ τοὺς Πέρσες, ὁ Ἀλέξανδρος θεωροῦσε ὅτι δὲν θὰ μποροῦσε νὰ κυβερνήσει ἔχοντας τὴν καταπίεση καὶ τὴ σκλαβιὰ ὡς βασικὰ ὅπλα. Παράλληλα μὲ τὸ πρότυπο τῆς ἐλευθερίας ἔδειχνε μιὰ ἄλλη στάση ζωῆς στοὺς λαοὺς ποὺ κυρίευε, ὅσο καὶ ἂν αὐτὸ ἀκούγεται παράξενο καὶ ὀξύμωρο.

Στὴ συνέχεια ὁ Ἀλέξανδρος μὲ τὰ στρατεύματά του προχώρησε πρὸς τὴν Ἔφεσο, ἀπελευθερώνοντας ἀκόμη μιὰ ἑλληνικὴ πόλη τῆς περιοχῆς. Ἡ Ἔφεσος ἦταν μέν μιὰ σημαντικὴ πόλη, λόγῳ τῆς θέσης της, ἀλλὰ ἡ ἀπελευθέρωσή της ἀποτελοῦσε καὶ μιὰ συμβολικὴ πράξη γιά τή δύναμη τοῦ Ἀλέξανδρου νὰ δίνει ξανὰ τὸν ἀέρα τῆς ἐλευθερίας στοὺς Ἕλληνες τῆς Ἀσίας. Οἱ ἑλληνικὲς πόλεις, οἱ ὁποῖες ἦταν πλέον ὑπὸ τὶς διαταγὲς τοῦ Ἀλέξανδρου, εἶχαν ἰδιαίτερη θέση στὸ βασίλειο τῆς Ἀσίας, πληρώνοντας ἕνα τέλος γιὰ τὸν πόλεμο, τὴ «σύνταξη».

Ἑπόμενος σταθμός του ἦταν ἡ Μίλητος. Μιὰ ἀκόμη σημαντικὴ πόλη τῆς περιοχῆς, ὅπου ὁ στόλος τῶν Ἑλλήνων συνάντησε τὸν περσικό, συνολικῆς δύναμης 400 τριήρεων. Ἡ Μίλητος ἔπεσε καὶ αὐτὴ ὑπὸ τὸ βάρος τῆς πολιορκίας. Καὶ ἔτσι ἡ πιὸ ἰσχυρὴ ἑλληνικὴ πόλη τῆς δυτικῆς Μικρᾶς Ἀσίας βρισκόταν στὰ χέρια τοῦ Ἀλέξανδρου.

Ἡ συνέχεια τῆς ἐκστρατείας ἀφοροῦσε τὴν Ἁλικαρνασσό, μετὰ τὴν κατάκτηση τῆς ὁποίας ὁ

Ἀλέξανδρος ἔστειλε στὴν πατρίδα τοὺς νιόπαντρους στρατιῶτες του νὰ περάσουν τὸ χειμῶνα τοῦ 334-333 δίπλα στὶς γυναῖκες τους. Ἡ πράξη αὐτὴ τὸν ἔκανε ἀκόμη πιὸ δημοφιλῆ, ἀφοῦ ὁ βασιλιάς τους μποροῦσε νὰ τοὺς καταλάβει, νὰ τοὺς νιώσει, νὰ τοὺς

Μακεδονικὴ φάλαγγα

δώσει τὴ χαρὰ τῆς οἰκογένειας καὶ τῶν συζύγων ποὺ εἶχαν στερηθεῖ μὲ τὴν ἐκστρατεία. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἀξιωματικοὶ εἶχαν ἐντολὴ νὰ στρατολογήσουν νέους στρατιῶτες, γεγονὸς ποὺ ἀποτελοῦσε ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη, καθὼς ὁ στρατὸς προχωροῦσε πρὸς τὴν Ἀσία καὶ οἱ δυνάμεις τοῦ Μακεδόνα βασιλιᾶ ἔπρεπε νὰ εἶναι καὶ ποσοτικὰ καὶ ποιοτικὰ ἀνάλογες μὲ τοὺς στόχους ποὺ εἶχαν τεθεῖ.

Στὴ συνέχεια ὁ Ἀλέξανδρος προχώρησε πρὸς τὴν Παμφυλία καὶ στρατοπέδευσε στὴν ἑλληνικὴ πόλη Πέργη, τὴν ὁποία ἔκανε βάση του. Συνέχισε τὴν πορεία του πρὸς τὴ Σίδη καὶ, ὅταν ἔμαθε ὅτι ἡ ἑπόμενη πόλη, ἡ Ἄσπενδος, ἀρνήθηκε τοὺς πρέσβεις του, ἑτοιμάστηκε γιὰ πολιορκία. Μετὰ ὅμως ἀπὸ διαπραγ-

ματεύσεις, οἱ ὅροι τοῦ Μακεδόνα βασιλιᾶ ἔγιναν δεκτοί, ὑποχρεώνοντας τὴν πόλη σὲ καταβολὴ φόρου.

Ἐκεῖ ἀποκαλύφτηκε συνωμοσία γιὰ τὴ δολοφονία τοῦ Ἀλέξανδρου, ἡ ὁποία σχεδιαζόταν ἀπὸ τὸν βασιλιὰ τῶν Περσῶν Δαρεῖο. Ἡ συνωμοσία ἀποκαλύφτηκε καὶ ὁ Ἀλέξανδρος σώθηκε. Ἡ συνωμοσία αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη στὴ σειρὰ ἀπὸ τὶς πολλὲς ποὺ θὰ ἀκολουθοῦσαν, ἀφοῦ πλέον ὁ Ἀλέξανδρος ἀποτελοῦσε στόχο γιὰ πολλοὺς ἐχθροὺς καὶ «φίλους».

Ὁ Ἀλέξανδρος προχώρησε πρὸς τὶς ἑπόμενες πόλεις ποὺ εἶχε προγραμματίσει νὰ κυριεύσει. Μετὰ τὴν Τερμησσὸ ἀκολούθησε ἡ Σαλαγασσός, ἡ μεγαλύτερη πόλη τῆς Πισιδίας. Ἡ Φρυγία εἶχε ἤδη ἡττηθεῖ ἀπὸ τὸν στρατηγὸ τοῦ Ἀλέξανδρου, τὸν Παρμενίωνα, καὶ ὁ Ἀντίγονος ὁ Μονόφθαλμος ὁρίστηκε ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο Σατράπης τῆς Φρυγίας.

Τὰ κατορθώματα τοῦ Ἀλέξανδρου μέσα σὲ ἕνα χρόνο ἀπὸ τὴν ἀναχώρηση ἀπὸ τὴ Μακεδονία, τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 334, ἦταν ἐκπληκτικά. Εἶχε κατορθώσει νὰ κατακτήσει μιὰ περιοχὴ μεγαλύτερη καὶ σαφῶς πλουσιότερη ἀπὸ ὁλόκληρη τὴ Θράκη. Ἡ ἰδιοφυΐα του ἦταν ἀποδεκτὴ ἀπὸ ὅλους, ἀφοῦ

ἐλευθερώνοντας τὶς πόλεις καὶ τὶς περιοχὲς ἀπὸ τοὺς Πέρσες, δημιουργοῦσε μιὰ νέα κατάσταση, ἡ ὁποία εἶχε διακριτὰ χαρακτηριστικὰ σεβασμοῦ τῶν πολλῶν καὶ διαφορετικῶν λαῶν, τῶν ἠθῶν τους, τῶν παραδόσεών τους, καὶ ἑνωτικὸ παράγοντα τὴν ἑλληνικὴ γλώσσα καὶ τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμό. Ἡ δύναμη τῶν ἀξιῶν ποὺ πρέσβευε ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν μεγαλύτερη ἀπὸ τὴ δύναμη τῶν ὅπλων καὶ τῶν στρατιωτῶν. Καὶ αὐτὸ τὸ ἀντιλήφτηκε νωρὶς ὁ Ἀλέξανδρος καὶ τὸ ἐφάρμοσε μὲ μεγάλη ἐπιτυχία στοὺς λαούς, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴ σειρά τους ἐνσωμάτωσαν τὰ στοιχεῖα τοῦ πιὸ ἀνεπτυγμένου πολιτισμοῦ τῆς ἐποχῆς.

6.
Ὁ γόρδιος δεσμὸς καὶ ἡ μάχη στὴν Ἰσσό

Στὸ Γόρδιο, τὴν ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας, καὶ συγκεκριμένα στὴν ἀκρόπολη τῆς πόλης, ὑπῆρχε μιὰ ἅμαξα ἀφιερωμένη ἀπὸ τὸν βασιλιὰ Μίδα στὸν Δία. Ὁ θρύλος τῆς περιοχῆς ἔλεγε ὅτι ὅποιος θὰ ἔλυνε τὸν δεσμό, πού ἔδενε τὸν ζυγὸ μὲ τὸν ἄξονα τῆς ἅμαξας, θὰ γινόταν κυρίαρχος τῆς Ἀσίας. Οἱ ἐκδοχὲς γιὰ τὸ λύσιμο τοῦ δεσμοῦ ποικίλλουν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔβγαλε τὴν καβίλια τοῦ ζυγοῦ ἐλευθερώνοντάς τον ἀπὸ τὸν ἄξονα. Αὐτὴ εἶναι ἡ μιὰ ἄποψη. Ἡ ἄλλη ἄποψη ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἔκοψε τὸν κόμπο μὲ τὸ σπαθί του. Ὅποια ὅμως καὶ ἂν εἶναι ἡ ἀλήθεια, «*ὁ Δίας εἶχε ἀποδεχτεῖ τὸν τρόπο ἐπίλυσης τοῦ δεσμοῦ, ἐπιβραβεύοντας τὸν Μακεδόνα βασιλιὰ μὲ ἀστραπὲς*

καὶ κεραυνούς».

Ἡ συνέχεια τῆς ἐκστρατείας ἀφοροῦσε στὴν Καππαδοκία. Ἐκεῖ ἔστειλε τοὺς νεοσύλλεκτους στρατιῶτες ὁ Ἀλέξανδρος, ἐνῷ ὁ ἴδιος συνέχισε πρὸς τὶς πύλες τῆς Κιλικίας. Ταυτόχρονα, ἔδωσε διαταγὴ στὸ ναυτικὸ νὰ διατηρήσει τὸν ἔλεγχο τοῦ Ἑλλήσποντου. Φτάνοντας στὴν Ταρσὸ τῆς Κιλικίας, τὸν Ἰούνιο τοῦ 333, ἀρρώστησε βαριά. Μιὰ ἀσθένεια ἡ ὁποία τὸν ταλαιπώρησε γιὰ 4 ὁλόκληρους μῆνες, τὴν ὥρα ποὺ οἱ Πέρσες ἀνασυντάσσονταν, γιὰ νὰ τὸν ἀντιμετωπίσουν.

Οἱ Πέρσες ἀνέμεναν τὸν Ἀλέξανδρο στὴ Συρία. Ὁ Ἀλέξανδρος, μετὰ τὴν ἀνάρρωσή του, πέρασε στὴ Συρία καὶ στρατοπέδευσε στὴ Μυρίανδρο, κοντὰ στὸν ποταμὸ Πίναρο. Σὲ λίγο στὴν ἀκτὴ τῆς Ἰσσοῦ ἔμελλε νὰ δοθεῖ μιὰ σημαντικὴ μάχη, ὅπου ἡ τόλμη τοῦ Ἀλέξανδρου, ἡ ἀνδρεία του καὶ ἡ ἰδιοφυΐα του κατόρθωσε νὰ νικήσει τὶς ὑπέρτερες περσικὲς δυνάμεις, παρόλο τὸν τραυματισμό καὶ τοῦ ἴδιου. Οἱ ἀπώλειες τῶν Ἑλλήνων ἦταν ἐλάχιστες, λόγῳ τοῦ ἀνώτερου ὁπλισμοῦ καὶ τῆς μὴ χαλάρωσής τους κατὰ τὴ διάρκεια τῆς μάχης. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ ἐχθρικὰ στρατεύματα ἦταν περισσότερα, ἡ ἥττα τῶν Περσῶν ἦταν ὁλοκληρωτική.

Ἡ νίκη στὴν Ἰσσὸ εἶχε καὶ τὶς συμβολικὲς συνιστῶσες της. Ὁ Δαρεῖος ἄφησε τὴ μητέρα του, τὴ γυναίκα του, τὰ παιδιά του, ποὺ τὸν περίμεναν στὸ στρατόπεδο θρηνώντας τον ταυτόχρονα, καθὼς νόμιζαν ὅτι εἶχε σκοτωθεῖ. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔστειλε τὸν Λεοννάτο νὰ τοὺς διαμηνύσει ὅτι θὰ ζήσουν μὲ ὅλες τὶς βασιλικὲς τιμές. Ὅπως σημειώνουν οἱ Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος καὶ συμφωνεῖ καὶ ὁ Ἀρριανός, «*ὁ πόλεμος δὲν γίνεται ἀπὸ ἔχθρα ἐνάντια στὸν Δαρεῖο, ἀλλὰ γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς Ἀσίας*».

Τότε σημειώθηκε καὶ ἕνα περιστατικό, τὸ ὁποῖο φανέρωσε γιὰ ἀκόμη μιὰ φορὰ τὴν ἀξία τοῦ Μακεδόνα βασιλιᾶ, ἀλλὰ καὶ τὴ μεγάλη σημασία ποὺ ὁ ἴδιος ἔδινε στὴν ἀνθρώπινη φιλία. Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπισκέφτηκε τὴν περσικὴ βασιλικὴ οἰκογένεια, ἡ μητέρα τοῦ Δαρείου ἀντὶ γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο τίμησε τὸν πιστὸ φίλο τοῦ Μακεδόνα βασιλιᾶ, τὸν Ἡφαιστίωνα. Ὅταν ἡ ἴδια ἀντιλήφτηκε τὸ σημαντικὸ γιὰ τοὺς Πέρσες λάθος της, ὁ Ἀλέξανδρος τὴν καθησύχασε λέγοντάς της ὅτι «*καὶ ὁ Ἡφαιστίωνας εἶναι Ἀλέξανδρος*».

Ὁ Δαρεῖος εὑρισκόμενος σὲ δύσκολη πλέον θέση ζήτησε μὲ ἐπιστολή του ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο φιλία καὶ συμμαχία καθὼς καὶ τὴν ἐπιστροφὴ τῆς βασιλικῆς οἰκογένειας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπάντησε μὲ ἐπιστολὴ ποὺ διασώζει ὁ Ἀρριανὸς στὸ ἔργο του «*Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις*», δείχνοντας ὅτι πλέον αὐτὸς ἦταν ὁ κυρίαρχος τῆς Ἀσίας: «*Οἱ πρόγονοί σας, ἀφοῦ ἐξεστράτευσαν στὴ Μακεδονία καὶ τὴν ὑπόλοιπη Ἑλλάδα μᾶς ἔβλαψαν, ἐνῷ δὲν εἶχαν ἀδικηθεῖ προηγουμένως· ἐγώ, ἐπειδὴ ἀναδείχτηκα ἡγεμὼν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπειδὴ θέλω νὰ τιμωρηθοῦν οἱ Πέρσες, πέρασα στὴν Ἀσία, ἀφοῦ ἐσεῖς κάνατε τὴν ἀρχή. Διότι καὶ τοὺς Περίνθιους βοηθήσατε, ποὺ ἀδικοῦσαν τὸν πατέρα μου, καὶ στὴ Θράκη, τὴν ὁποία ἐξουσιάζαμε ἐμεῖς, ἔστειλε δύναμη ὁ Ὦχος· καὶ ὅταν δολοφονήθηκε ὁ πατέρας μου ἀπὸ τοὺς συνωμότες ποὺ ἐσεῖς ὑποκινήσατε, ὅπως οἱ ἴδιοι μὲ ἐπιστολὲς πρὸς ὅλους καυχηθήκατε, κι ὅταν ἐσὺ σκότωσες τὸν Ἄρση μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Βαγώου καὶ κατέλαβες τὴν ἐξουσία παράνομα, παραβαίνοντας τὸν νόμο τῶν Περσῶν, ἀδικώντας τοὺς Πέρσες, καὶ ὅταν ἔστειλες ἐχθρικὰ γράμματα γιὰ μένα στοὺς Ἕλληνες, γιὰ νὰ μὲ πολεμήσουν καὶ χρήματα στοὺς Λακεδαιμόνιους καὶ σὲ*

κάποιους ἄλλους Ἕλληνες, ποὺ δὲν τὰ δέχτηκε καμιὰ ἄλλη πόλη, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Λακεδαιμόνιους, κι ὅταν οἱ ἀπεσταλμένοι σου διέφθειραν τοὺς φίλους μου καὶ τὴν εἰρήνη, τὴν ὁποία ἐδραίωσα στοὺς Ἕλληνες, προσπάθησαν νὰ τὴ χαλάσουν, ἐξεστράτευσα ἐναντίον σου, γιατί ἐσὺ εἶχες κάνει τὴν ἀρχὴ τῆς ἔχθρας. Καὶ ἐφόσον ἔχω νικήσει ἀρχικὰ τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς σατράπες σου καὶ τώρα ἐσένα καὶ τὶς δυνάμεις σου καὶ

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος νικᾶ τὸ Δαρεῖο στὴ μάχη τῆς Ἰσσοῦ

κατέχω τὴ χώρα σου, ποὺ μοῦ χάρισαν οἱ θεοί, ὅσοι ἀπ᾽ αὐτοὺς ποὺ παρατάχτηκαν μαζί σου δὲν σκοτώθηκαν στὴ μάχη, ἀλλὰ κατέφυγαν σ᾽ ἐμένα, αὐτοὺς τοὺς φροντίζω καὶ εἶναι μαζί μου ὄχι χωρὶς τὴ θέλησή τους, ἀλλὰ ἑκούσια συνεκστρατεύουν μὲ τὸ μέρος μου. Ἐπειδή, λοιπόν, εἶμαι κυρίαρχος ὅλης τῆς Ἀσίας, ἔλα μὲ τὸ μέρος μου. Ἂν ὅμως φοβᾶσαι μήπως, ἀφοῦ ἔλθεις, πάθεις κάτι ἄσχημο ἀπὸ μένα, στεῖλε μερικοὺς ἀπὸ

τοὺς φίλους σου γιὰ νὰ πάρουν ἔνορκες ἐγγυήσεις. Καὶ, ἀφοῦ ἔρθεις κοντά μου, ζήτησε καὶ θὰ πάρεις τὴ

Ὁ Δαρεῖος τρέπεται σὲ φυγή (λεπτομέρεια ἀπὸ ἀνάγλυφο τοῦ 18ου αἰῶνα)

μητέρα, τὴ γυναίκα καὶ τὰ παιδιά σου καὶ ὅ,τι ἄλλο θελήσεις. Θὰ ἔχεις ὁ,τιδήποτε ζητήσεις, ἀρκεῖ νὰ μὲ πείσεις. Καὶ στὸ ἑξῆς, ὅταν στέλνεις ἀγγελιοφόρους σ᾽ ἐμένα, νὰ τοὺς στέλνεις στὸν βασιλιὰ τῆς Ἀσίας καὶ μὴν μοῦ στέλνεις ἐπιστολὲς σὰν ἴσος πρὸς ἴσον, ἀλλὰ νὰ μοῦ ἀπευθύνεσαι ὡς κύριο ὅλων τῶν κτήσεών σου. Σὲ διαφορετικὴ περίπτωση, θὰ σκεφτῶ γιὰ σένα ὅτι εἶσαι ἄδικος. Ἂν πάλι ἔχεις διαφορετικὴ γνώμη γιὰ τὴ βασιλεία, μεῖνε καὶ ἀγωνίσου γι᾽ αὐτὴν καὶ μὴ φεύγεις, διότι θὰ σὲ καταδιώξω ὅπου κι ἂν πᾶς». Ὁ Δαρεῖος γνωρίζοντας τὴ δύσκολη θέση του δὲν ἀπάντησε στὴν ἐπιστολὴ τοῦ Ἀλέξανδρου.

Ἡ κυριαρχία εἶχε γίνει πράξη χάρη στὴν ἐξαιρετικὴ φυσιογνωμία τοῦ Ἀλέξανδρου ποὺ δὲν διαπραγματευόταν, πολὺ δὲ περισσότερο μὲ ἕναν βασιλιά, ὅπως ὁ Δαρεῖος, ὁ ὁποῖος βαρυνόταν μὲ σοβαρὰ ἐγκλήματα

κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ εἶχε ἐγκαταλείψει τὸ πεδίο τῆς μάχης, πράγμα ποὺ ὁ Ἀλέξανδρος ἰδιαίτερα τιμοῦσε σὲ κάθε μάχη μαζὶ μὲ τοὺς στρατιῶτες του.

7.
Ἡ κατάκτηση τῆς Αἰγύπτου

Ὁ Ἀλέξανδρος μὲ φήμη ποὺ προηγεῖτο πλέον τῶν στρατευμάτων του προχώρησε πρὸς τὴν Ἄραδο, τὴ Βύβλο καὶ τὴ Σιδώνα, ἐνῷ ἡ Τύρος, ἡ μεγαλύτερη ναυτικὴ δύναμη στὴ Φοινίκη, ἦταν ὁ τελικός του στόχος. Ἀποτέλεσμα τῆς κυριαρχίας του στὴν πόλη θὰ σήμαινε τὸ τέλος τῆς περσικῆς θαλασσοκρατορίας στὴν ἀνατολικὴ Μεσόγειο καὶ ἡ ἀπόκρουση ὁποιασδήποτε μελλοντικῆς κίνησης τῶν Περσῶν πρὸς τὸν ἑλλαδικὸ χῶρο.

Ἡ πολιορκία τῆς Τύρου ἄρχισε τὸν Ἰανουάριο τοῦ 332 καὶ τελείωσε ἕξι μῆνες ἀργότερα. Ὁ Ἀλέξανδρος μὲ τὴ βοήθεια τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Κυπρίων, ποὺ εἶχαν ὑποφέρει ἀπὸ τὴν κυριαρχία τῆς Τύρου, καὶ μὲ ἐμπιστοσύνη στὸ ὄνειρό του στὸ ὁποῖο εἶχε δεῖ τὸν Ἡρακλῆ νὰ τὸν ὁδηγεῖ στὴν Τύρο, ἐπικράτησε ἀρχικὰ στὴ θάλασσα καὶ μετέπειτα στὴν ξηρά. Ἡ εἰσβολὴ στὴν πόλη ἔγινε μετὰ ἀπὸ ἕνα μεγάλο χρονικὸ διάστημα πολιορκίας. Οἱ Μακεδόνες, ἐξοργισμένοι ἀπὸ τὴν πολύμηνη πολιορκία καὶ τὴ δολοφονία τῶν Μακεδόνων αἰχμαλώτων ἀπὸ τοὺς Τύριους, σκότωναν μὲ ὀργή. Ἦταν μιὰ τιμωρία καὶ ἕνα μήνυμα καὶ πρὸς ἄλλες πόλεις ποὺ τυχὸν θὰ συμπεριφέρονταν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο στὸν Ἀλέξανδρο καὶ τὸν στρατό του.

Βεβαίως, ὁ ἀπώτερος στόχος τοῦ Ἀλέξανδρου ἦταν τὸ εὔκολο πέρασμα πρὸς τὴν Αἴγυπτο. Ἡ πορεία του ὅμως πρὸς τὴν Αἴγυπτο ἐμποδιζόταν ἀπὸ τὴ Γάζα, τὴν ὀχυρωμένη πόλη, ἡ ὁποία σύμφωνα μὲ τοὺς μηχανικοὺς τοῦ Ἀλέξανδρου θὰ καταλαμβανόταν μόνο μὲ ἔφοδο. Ὡστόσο ὁ Ἀλέξανδρος ἔδειξε γιὰ ἀκόμη μιὰ φορὰ τὴ στρατιωτική του ἰδιοφυΐα. Μιὰ ἰδιοφυΐα ποὺ ἔδωσε πολλὲς φορὲς τὴ λύση σὲ ἀνυπέρβλητα ἐμπόδια καὶ σὲ ἀμυντικὰ συστήματα ποὺ φαίνονταν ἀρχικὰ ἐξαιρετικὰ ἀπίθανο νὰ ὑπερπηδηθοῦν.

Ὁ Ἀλέξανδρος, προκειμένου νὰ καταλάβει τὴ Γάζα, ἔδωσε διαταγὴ νὰ κατασκευαστεῖ ἕνα ἀνάχωμα ἴσο μὲ τὸ ὕψος τῆς πόλης (80 μ.) καὶ πρόσταξε ἔφοδο. Σ᾽ αὐτὴν ὁ Ἀλέξανδρος τραυματίστηκε σοβαρά, χάνοντας ἀρκετὸ αἷμα, ἐνῷ θεραπεύτηκε μετὰ ἀπὸ μεγάλο χρονικὸ διάστημα. Ἦταν ἀκόμη μιὰ νίκη τοῦ Μακεδόνα βασιλιᾶ, αὐτὴν τὴ φορὰ σὲ συμβολικὸ ἐπίπεδο, στὸ ἠθικὸ τῶν στρατιωτῶν του, ἀφοῦ ὁ ἴδιος μποροῦσε νὰ ξεπερνᾶ κάθε τραῦμα.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ κατέλαβε τὴ Γάζα, ἔσπευσε ν᾽ ἀνέβει στὰ Ἱεροσόλυμα. Μόλις τὸ ἔμαθε αὐτὸ ὁ ἀρχιερέας Ἰώδδας, τὸν κυρίευσε ἀγωνία καὶ φόβος, γιατί δὲν ἤξερε πῶς νὰ ὑποδεχτεῖ τοὺς Μακεδόνες, ἀφοῦ ἦταν βέβαιο πὼς ὁ βασιλιὰς ἦταν ἐξοργισμένος μὲ τὴν προηγούμενη ἀρνητικὴ ἀπάντηση τῶν Ἰουδαίων στὶς προτάσεις του. Κάλεσε λοιπὸν τὸν λαὸ νὰ ἀναπέμψει ἱκεσίες καί, προσφέροντας μαζί τους θυσία στὸν Θεό, Τὸν παρακαλοῦσε νὰ προστατέψει τὸ ἔθνος Του καὶ νὰ τὸ σώσει ἀπὸ τὸν ἐπερχόμενο κίνδυνο. Μὰ ὅταν, μετὰ τὴ θυσία, ἔπεσε νὰ κοιμηθεῖ, ἐμφανίστηκε στὸν ὕπνο του ὁ Θεὸς καὶ τοῦ μίλησε προφητικά, παραγγέλνοντάς του νὰ ἔχει θάρρος· νὰ στολίσουν, εἶπε, τὴν πόλη, νὰ ἀνοίξουν τὶς πύλες καὶ νὰ προϋπαντήσουν

τὸν Ἀλέξανδρο φορώντας λευκὰ ροῦχα οἱ λαϊκοί, ἐνῷ ὁ ἴδιος μὲ τοὺς ἱερεῖς τὶς παραδοσιακές τους ἐνδυμασίες, καὶ νὰ μὴ φοβοῦνται πὼς θὰ πάθουν κάποιο κακό, γιατί ὁ Θεὸς τοὺς προστατεύει. Μόλις ξύπνησε, λοιπόν, ἔνιωσε μεγάλη χαρά, φανέρωσε σὲ ὅλους αὐτὰ ποὺ τοῦ προφήτεψε ὁ Θεὸς καί, ἀφοῦ ἔκανε ὅλα ὅσα τοῦ εἶπε στὸν ὕπνο του Ἐκεῖνος, περίμενε τὴν ἄφιξη τοῦ βασιλιᾶ.

Ὅταν ὁ ἀρχιερέας ἔμαθε πὼς ὁ Ἀλέξανδρος πλησιάζει στὴν πόλη, βγῆκε μαζὶ μὲ τοὺς ἱερεῖς καὶ ὅλο τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν γιὰ νὰ τὸν προϋπαντήσει μὲ θρησκευτικὴ μεγαλοπρέπεια, ποὺ δὲν ἔμοιαζε μὲ τὴν

ὑποδοχὴ τῶν ὑπόλοιπων ἐθνῶν, στὸ μέρος ποὺ λέγεται Σαφεὶν. Τὸ ὄνομα αὐτὸ στὰ ἑλληνικὰ μεταφράζεται Σκοπός, δηλαδὴ παρατηρητήριο, γιατί ἀπὸ ἐκεῖ φαίνονταν τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ὁ ναός.

Οἱ Φοίνικες ἀπὸ τὴ μεριά τους, καὶ οἱ Χαλδαῖοι ποὺ τοὺς ἀκολουθοῦσαν, λογάριαζαν πὼς ὁ βασιλιάς, μέσα στὴν ὀργή του, θὰ τοὺς ἐπέτρεπε νὰ λεηλατήσουν τὴν πόλη καὶ νὰ σκοτώσουν μὲ ἀτιμωτικὸ θάνατο τὸν ἀρχιερέα.

Ὅμως συνέβη τὸ ἐντελῶς ἀντίθετο. Μόλις ὁ Ἀλέξανδρος εἶδε ἀπὸ μακριὰ τὸ πλῆθος μὲ τὰ λευκὰ ροῦχα, καὶ μπροστά τους ἱερεῖς μὲ τὰ λινά, καὶ τὸν ἀρχιερέα νὰ βαδίζει ντυμένος μὲ τὰ βαθυπόρφυρα καὶ χρυσά του ἄμφια φορώντας στὸ κεφάλι του τὸ ἱερὸ μαντίλι μὲ τὴ χρυσὴ πλάκα ποὺ γράφει τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, προχώρησε μόνος του, προσκύνησε τὸ Ὄνομα καὶ φίλησε πρῶτος τὸν ἀρχιερέα. Τότε πιὰ οἱ Ἰουδαῖοι χαιρέτησαν ὅλοι μὲ μία φωνὴ τὸν Ἀλέξανδρο καὶ τὸν περικύκλωσαν, ἐνῷ οἱ ἡγεμόνες τῆς Συρίας καὶ ὅλοι οἱ ὑπόλοιποι εἶχαν μείνει ἔκπληκτοι μὲ τὴ συμπεριφορὰ τοῦ βασιλιᾶ καὶ ὑπέθεταν πὼς τοῦ ἔχει σαλέψει τὸ μυαλό. Μόνο ὁ Παρμενίων τὸν πλησίασε καὶ τὸν ρώτησε γιὰ ποιὸ λόγο αὐτός, ποὺ ὅλοι τὸν προσκυνοῦν, προσκυνάει τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἰουδαίων.

«*Δὲν προσκύνησα τὸν ἴδιο*», τοῦ ἀπάντησε ὁ Ἀλέξανδρος, «*ἀλλὰ τὸν Θεὸ τοῦ ὁποίου ἔχει τὴν τιμὴ νὰ εἶναι ἀρχιερέας. Γιατί μία νύχτα, στὸ Δίον τῆς Μακεδονίας, τὸν εἶδα στὸν ὕπνο μου ὅπως εἶναι ντυμένος τώρα, κι ἐνῷ σκεπτόμουν μὲ ποιὸ τρόπο θὰ ὑποτάξω τὴν Ἀσία, ἐκεῖνος μοῦ εἶπε νὰ μὴ χρονοτριβῶ, ἀλλὰ νὰ περάσω ἀπέναντι μὲ θάρρος, γιατί ὁ ἴδιος θὰ ὁδηγήσει τὸν στρατό μου καὶ θὰ μοῦ παραδώσει τὸ κράτος τῶν Περσῶν. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἔχω ὡς τώρα δεῖ κανέναν μὲ*

Ἡ Ἀλεξάνδρεια

τέτοια ἐνδυμασία καὶ τώρα, μόλις τὸν εἶδα, θυμήθηκα τὸ ὅραμα ἐκεῖνο ποὺ ἐμφανίστηκε στὸν ὕπνο μου καὶ μὲ προέτρεψε νὰ ξεκινήσω, πιστεύω πὼς ἀνέλαβα αὐτὴ τὴν ἐκστρατεία μὲ θεία καθοδήγηση, καὶ ἑπομένως θὰ νικήσω τὸν Δαρεῖο, θὰ καταλύσω τὸ κράτος του καὶ θὰ πετύχω ὅλα ὅσα ἔχω κατὰ νοῦ».

Αὐτὰ εἶπε στὸν Παρμενίωνα, κι ἀφοῦ ἔδωσε τὸ δεξί του χέρι στὸν ἀρχιερέα, ἔφτασαν στὴν πόλη, μὲ τοὺς Ἰουδαίους νὰ τρέχουν στὸ πλάι τους. Ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος ἀνέβηκε στὸν ναό, πρόσφερε θυσία στὸν Θεὸ σύμφωνα μὲ τὶς ὁδηγίες τοῦ ἀρχιερέα καὶ ἔδειξε τὸν ἀπαιτούμενο σεβασμὸ στὸν ἴδιο καὶ στοὺς ἱερεῖς. Ὅταν τοῦ ἔδειξαν τὸ βιβλίο τοῦ Δανίηλου, ὅπου ἀναφέρει πὼς ἕνας Ἕλληνας θὰ καταλύσει τὸ κράτος τῶν Περσῶν, συμπέρανε πὼς πρόκειται γιὰ τὸν ἴδιο. Ἔτσι, γεμάτος χαρά, διέλυσε τὸ πλῆθος, ἐνῷ τὴν ἄλλη μέρα τοὺς συγκέντρωσε ὅλους καὶ τοὺς

κάλεσε νὰ τοῦ ζητήσουν ὅποια χάρη θέλουν. Τότε ὁ ἀρχιερέας τοῦ ζήτησε νὰ τοὺς ἀφήσει νὰ τηροῦν τοὺς πατροπαράδοτους νόμους τους καὶ κάθε ἕβδομο ἔτος νὰ μὴν πληρώνουν φόρους, κι ἐκεῖνος συμφώνησε. Στὴ συνέχεια, τὸν παρακάλεσαν νὰ ἐπιτρέψει καὶ στοὺς Ἰουδαίους τῆς Βαβυλώνας καὶ τῆς Μηδίας νὰ τηροῦν τοὺς νόμους τους, κι αὐτὸς τοὺς ὑποσχέθηκε πὼς θὰ τὸ κάνει μὲ χαρά. Κατόπιν ἀπευθύνθηκε στὸ πλῆθος λέγοντας πὼς ἂν κάποιοι θέλουν νὰ συμμετάσχουν στὴν ἐκστρατεία του, τηρώντας τὶς πάτριες συνήθειές τους καὶ ζώντας σύμφωνα μὲ αὐτές, εἶναι ἕτοιμος νὰ τοὺς πάρει μαζί του· καὶ πράγματι πολλοὶ προθυμοποιήθηκαν νὰ καταταγοῦν στὸν στρατό του.

Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 332 τὰ στρατεύματα ἀπὸ ξηρὰ καὶ θάλασσα προσέγγιζαν τὴν Αἴγυπτο. Ὁ στόλος εἰσέβαλε στὸ Πηλούσιο (Πὸρτ Σάϊντ) καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ λαὸς τῆς Αἰγύπτου ἔκαναν δεκτὸ τὸν στρατό τοῦ Ἀλέξανδρου χωρὶς ἀντίσταση. Ὁ στόλος προχώρησε σὲ μιὰ βάση στὸν Νεῖλο, στὴ μετέπειτα Ἀλεξάνδρεια, ἐνῷ ὁ Πέρσης διοικητὴς παραδόθηκε στὴ Μέμφιδα. Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε δημιουργήσει σὲ λιγότερο ἀπὸ δυὸ χρόνια, κάτι ποὺ φαινόταν ἀκατόρθωτο, ἕνα βασίλειο ποὺ ἐκτεινόταν ἀπὸ τὸν Εὔξεινο Πόντο μέχρι τὶς αἰγυπτιακὲς ἀκτές.

Οἱ Αἰγύπτιοι δέχτηκαν μὲ μεγάλες τιμὲς τὸν Ἀλέξανδρο, ὁ ὁποῖος ἐπισκέφτηκε τὸν ναὸ τοῦ Ἄμμωνα Δία στὴν ὄαση Σίβα, ὅπου οἱ θεοὶ εὐνόησαν τὸ ταξίδι στέλνοντας βροχὴ καὶ δύο κοράκια νὰ τοὺς καθοδηγήσουν, ὅταν ἔχαναν τὸν δρόμο στὴν ἔρημο. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀκολούθησε τὸν Περσέα καὶ τὸν Ἡρακλῆ, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἐπισκεφτεῖ τὸν βωμό. Γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο ὁ Ἄμμων Ζεὺς ἦταν ἕνας Ἕλληνας θεός, μὲ ναὸ στὴν Ἄφυτο τῆς Χαλκιδικῆς καὶ λατρεία στὴ Δω-

δώνη. Γιὰ τοὺς Αἰγύπτιους ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν ὁ γιὸς τοῦ Ρᾶ, βασιλιὰς τῆς Ἄνω καὶ τῆς Κάτω Αἰγύπτου, ἀγαπημένος τοῦ Ἄμμωνα καὶ ἐκλογὴ τοῦ Ρᾶ. Ἦταν «τέκνο τοῦ Δία», ἦταν ἕνας Φαραώ, ἕνας θεός.

Ἐνῷ ὁ Ἀλέξανδρος βρισκόταν ἀκόμη στὴν Αἴγυπτο, ἔφτασε ἐκεῖ ὁ Ἡγέλοχος, ὁ ὁποῖος τοῦ ἀνήγγειλε ὅτι τὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου, ποὺ βρίσκονταν ἀκόμη ὑπὸ τὸν περσικὸ ζυγό, ὅπως ἡ Τένεδος, ἡ Χίος, ἡ Λέσβος καὶ ἡ Κῶς, ἀποστάτησαν. Σὲ ὅλες τὶς πόλεις τὴν ἐξουσία ἀνέλαβαν οἱ δημοκρατικοί, ποὺ συνέλαβαν τοὺς τυράννους καὶ τοὺς ἀπέστειλαν στὸν Ἀλέξανδρο. Μόνο στὴν Πελοπόννησο ἐξακολουθοῦσαν νὰ ὑποβόσκουν ἐπαναστατικὲς διαθέσεις κατὰ τῆς μακεδονικῆς κυριαρχίας. Μὲ τὴν κατάκτηση καὶ τῆς Αἰγύπτου ὅλα τὰ περσικὰ παράλια, ἀπὸ τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου μέχρι τὴν Αἴγυπτο, βρίσκονταν στὰ χέρια τοῦ Ἀλέξανδρου. Ὁ ἰσχυρὸς περσικὸς στόλος εἶχε ἐξαφανιστεῖ. Μέρος ἐπίσης τῶν ποντιακῶν παραλίων εἶχε πάψει νὰ ἀποτελεῖ τμῆμα τοῦ περσικοῦ κράτους.

Ἡ πορεία πρὸς τὴν ὄαση Σίβα, ὅπου ὑπῆρχε μαντεῖο τοῦ Ἄμμωνα, τὸ περίφημο Ἀμμώνειον, ἦταν μιὰ προσωπικὴ θρησκευτική, πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ πρόκληση γιὰ τὸν Ἕλληνα ἡγέτη.

Ἡ πορεία τοῦ Ἀλέξανδρου στὴ συγκεκριμένη ὄαση, στὴν ὁποία ἡ παράδοση θέλει νὰ δώσει ἰδιαίτερη αἴγλη καὶ νὰ τὴν ἀποδώσει σὲ θεία ἔμπνευση, δὲν ἔχει βέβαια στρατιωτικὴ σημασία. Γιὰ τοὺς Μακεδόνες ὅμως, οἱ ὁποῖοι γιὰ πρώτη φορὰ διήνυσαν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια ὡς ἐκεῖ πάνω ἀπὸ 600 χλμ. μέσα ἀπὸ περιοχὴ ποὺ στὸ μεγαλύτερο μέρος της ἦταν ἔρημος, ἀποτελεῖ σημαντικὸ κατόρθωμα. Ἡ ἐπιχείρηση αὐτὴ θὰ πρέπει νὰ ἀποδοθεῖ μᾶλλον στὸν ρομαντισμὸ τοῦ νεαροῦ βασιλιᾶ καὶ στὴ μυστικοπαθῆ φύση του: πρὶν

Ἡ εἴσοδος τοῦ Ἀλέξανδρου στὴ Βαβυλώνα

ἀποδυθεῖ στὴν καταδίωξη τοῦ Μεγάλου Βασιλέως στὸ ἐσωτερικὸ τῆς Ἀσίας, ὁ Ἀλέξανδρος θέλησε νὰ ἐπισκεφτεῖ τὸ ἱερό, τοῦ ὁποίου τὴ συμβουλὴ ζήτησαν παλιότερα σπουδαῖοι στρατηγοί, ὅπως ὁ Κίμων καὶ ὁ Λύσανδρος. Ἡ ἐπίσκεψή του, ὡστόσο, στὸ Ἀμμώνειον προσέλαβε καὶ πολιτικὸ χαρακτῆρα, καθὼς ἐνίσχυσε τὸ κύρος του τόσο ἀνάμεσα στοὺς νέους ὑπηκόους του ὅσο καὶ ἀνάμεσα στοὺς Ἕλληνες. Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος μπῆκε στὸ ἱερό, ὁ ἱερέας τὸν χαιρέτησε ὡς γιὸ τοῦ θεοῦ Ἄμμωνα. Ἡ ὀνομασία, συνηθισμένη γιὰ τοὺς Φαραώ, προξένησε μεγάλη ἐντύπωση στοὺς Ἕλληνες, ποὺ ταύτιζαν τὸν Ἄμμωνα μὲ τὸν Δία.

Ἀπὸ τὴν ὄαση Σίβα ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέστρεψε στὴ Μέμφιδα (331 π.Χ.). Ἐκεῖ τὸν συνάντησαν πρεσβεῖες ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν περίμεναν νέες στρατιωτικὲς

δυνάμεις, ποὺ τοῦ ἔστειλε ὁ Ἀντίπατρος. Στὴ Μέμφιδα ὁ Ἀλέξανδρος ἀσχολήθηκε μὲ τὴν πολιτικὴ ἀναδιοργάνωση τῆς Αἰγύπτου. Ἡ φύση τῆς χώρας ἐπέβαλε τὴν ἐφαρμογὴ ἀποκεντρωτικοῦ συστήματος. Στὸ ἴδιο πολιτικὸ καὶ στρατιωτικὸ σύστημα βασίστηκαν ἀργότερα οἱ Πτολεμαῖοι ἐπίγονοί του γιὰ τὴ διοίκηση τῆς Αἰγύπτου. Ἀπὸ τὴ Μέμφιδα ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ διοργάνωσε μεγάλες γιορτές, ἔφυγε πρὸς τὸν δυτικὸ βραχίονα τοῦ Νείλου, ὅπου ἀποφάσισε νὰ χτίσει μιὰ πόλη ἀνάμεσα στὴ θάλασσα καὶ τὴ Μαρεώτιδα λίμνη. Ἡ νέα πόλη θὰ μποροῦσε, μέσα ἀπὸ μιὰ διώρυγα, νὰ συνδέεται μὲ τὸν Νεῖλο καὶ ἔτσι νὰ διαθέτει δύο λιμάνια. Τὴν 20ὴ Ἰανουαρίου τοῦ 331 ὁ Ἀλέξανδρος χάραξε τὴν περίμετρο τοῦ τείχους, μὲ μῆκος δεκαπέντε χιλιόμετρα, τὸ κέντρο τῆς πόλης καὶ τὶς τοποθεσίες ὅπου θὰ χτίζονταν οἱ ναοὶ τῆς Ἴσιδας καὶ τῶν Ὀλύμπιων θεῶν. Τὸ ἀλεύρι ποὺ χρησιμοποίησε, γιὰ νὰ σχηματίσει τὴ νέα πόλη, τὸ ἔφαγαν σμήνη πουλιῶν. Τὸ σημάδι σήμαινε γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο μεγάλο πλοῦτο, ἐνῷ ἡ πόλη ὀνομάστηκε Ἀλεξάνδρεια.

Οἱ πόλεις ἀποτελοῦσαν γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο ἴσως τὰ πιὸ σημαντικὰ μέρη τῆς ἐκστρατείας του. Πέρα ἀπὸ τὴν ἐνίσχυση τῶν πόλεων πού προϋπῆρχαν, ἵδρυσε νέες, ὅπως τὶς Αἰγὲς καὶ τὴν Ἀλεξάνδρεια (Αἴγυπτος), τὴν Ἀρέθουσα (Συρία), τὴν Πέλλα (Παλαιστίνη), τὴ Γέρασα (Ἰορδανία), δημιουργώντας ἔτσι ἕνα δίκτυο οἰκισμῶν μὲ τεράστια οἰκονομική, πολιτικὴ καὶ πολιτισμικὴ σημασία. Πέρα ἀπὸ τὸ προφανές, ὅτι οἱ πόλεις θὰ μποροῦσαν νὰ ἀποτελέσουν σταθμοὺς καραβανιῶν καὶ σημαντικὰ κέντρα τοῦ ἐμπορίου, ἡ ἐξέλιξή τους θὰ τὶς σηματοδοτοῦσε ὡς κέντρα ἑλληνικῆς παιδείας καὶ ἐκπαίδευσης καθὼς καὶ χώρους στρατιωτικῆς ἐκπαίδευσης, σύμφωνα μὲ τὰ

ἑλληνικὰ - μακεδονικὰ πρότυπα. Ἵδρυσε 70 ἑλληνικές πόλεις, μὲ πληθυσμό 10.000 κατοίκων ἡ κάθε μία.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἔμεινε γιὰ τέσσερις μῆνες στὴν Αἴγυπτο, ὅπου μαζὶ μὲ τὸν στρατὸ καὶ τὸν στόλο, ἀφοῦ ξεκουράστηκε, ἀναχώρησε γιὰ τὴ Φοινίκη καὶ τὴ Συρία. Ἐκεῖ ἔμεινε τρεῖς μῆνες, ἀφοῦ εἶχε προγραμματίσει ἐκστρατεία στὴν Αἰθιοπία.

8.
Ἡ τελικὴ νίκη ἐναντίον τῶν Περσῶν. Ἡ μάχη στὰ Γαυγάμηλα

Παρότι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιθυμοῦσε νὰ ἐπεκτείνει τὶς κτήσεις του καὶ νότια τῆς Αἰγύπτου, ἡ ἀποστολὴ τοῦ στρατοῦ δὲν συνέχισε πρὸς τὸ κέντρο τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἔδωσε διαταγὴ νὰ φτιαχτοῦν δυὸ γέφυρες στὸν ποταμὸ Εὐφράτη, διέσχισε βορειοανατολικὰ τοὺς λόφους τῆς Ἀρμενίας καὶ κατευθύνθηκε πρὸς τὸν ποταμὸ Τίγρη, ὅπου βρισκόταν ὁ Δαρεῖος. Τὸ βράδυ τῆς 20ῆς Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 331 ἔγινε ἔκλειψη σελήνης, γεγονὸς ποὺ ὁ Ἀλέξανδρος ἐξέλαβε ὡς πολὺ θετικὸ οἰωνό. Ἡ ἥττα τῶν Περσῶν θὰ ἐρχόταν, σύμφωνα μὲ τὶς προβλέψεις, τὸν ἴδιο κιόλας μήνα.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ὁ Δαρεῖος εἶχε στὴ διάθεσή του τὸ καλύτερο ἱππικὸ ἀπὸ τὴν Καππαδοκία καὶ τὸ Πακιστάν. Ἐπίσης διέθετε καὶ ἕνα νέο ὅπλο, τὸ ἅρμα μὲ τὶς κοφτερὲς λεπίδες, τὸ ἐπονομαζόμενο δρεπανηφόρο, ποὺ ἀποτελοῦσε σύμφωνα μὲ τὶς φῆμες, ὅπλο νίκης ἀπὸ μόνο του.

Ὁ Ἀλέξανδρος κινήθηκε μὲ τὴν ἔναρξη τῆς μάχης -ἡ περιοχὴ ὀνομαζόταν Γαυγάμηλα- μὲ ἀπόλυτη ἀκρίβεια. Οἱ σάρισες τῶν Μακεδόνων ἐπικράτησαν καὶ ὁ Δαρεῖος τράπηκε σὲ φυγή. Ὁ Ἀλέξανδρος τὸν καταδίωξε γιὰ 110 χλμ., φτάνοντας μέχρι τὰ Ἄρβυλα (σημερινὸ Ἐρμπὶλ στὸ βόρειο Ἰράκ), καὶ κατέλαβε τὸν ἀμύθητο θησαυρὸ τοῦ Πέρση βασιλιᾶ. Ἦταν μιὰ ὁλοκληρωτικὴ νίκη ποὺ τρομοκράτησε τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἔδωσε μεγάλη χαρὰ στοὺς φίλους. Τίποτα δὲν μποροῦσε πιὰ νὰ σταματήσει τὸν Ἀλέξανδρο.

Στὰ Ἄρβυλα ὁ Μακεδόνας βασιλιὰς θυσίασε στοὺς θεούς, ἀπένειμε ἀμοιβὲς καὶ οἱ Μακεδόνες τὸν ἀνακήρυξαν βασιλιὰ τῆς Ἀσίας. Ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος σὲ ἀφιερώματά του στὴν Ἀθηνᾶ τῆς Λίνδου ἔγραψε τὰ ἑξῆς: *«Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος νίκησε τὸν Δαρεῖο σὲ μάχη καὶ κηρύχτηκε Βασιλεὺς τῆς Ἀσίας»*.

Ἡ νίκη στὰ Γαυγάμηλα σήμανε τὴν ὁλοκληρωτικὴ ἐπικράτηση τῶν Μακεδόνων, τῶν ἑνωμένων δυνάμεων τῶν Ἑλλήνων καὶ βεβαίως τῆς στρατιωτικῆς καὶ πολιτικῆς προσωπικότητας τοῦ Ἀλέξανδρου. Κανένας στρατὸς καὶ κανένας βασιλιὰς δὲν μποροῦσε νὰ τοῦ ἀντισταθεῖ.

Ἡ μάχη στὰ Γαυγάμηλα

9.
Ὁ Ἀλέξανδρος καταλαμβάνει τὴ Βαβυλώνα, τὰ Σοῦσα καὶ τὴν Περσέπολη καὶ γίνεται κυρίαρχος τοῦ βασιλείου τῶν Περσῶν

Ἡ Βαβυλώνα, ἡ πιὸ πλούσια περιοχὴ τοῦ περσικοῦ βασιλείου, βρισκόταν τώρα στὰ χέρια τοῦ Ἀλέξανδρου. Γιὰ τὸν λαὸ τῆς Βαβυλώνας ἡ ἔλευση τῶν Μακεδόνων τερμάτιζε 200 χρόνια περσικῆς κατοχῆς. Πολιτικὸς διοικητὴς ὁρίστηκε ὁ Μαζαῖος, ἀνώτατος ἀξιωματικός, ὁ ὁποῖος εἶχε πολεμήσει ἐναντίον τοῦ Ἀλέξανδρου στὰ Γαυγάμηλα. Ἡ κίνηση αὐτὴ ἐξέπληξε τούς Μακεδόνες. Γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο ὅμως ἦταν μιὰ ἀκόμη πράξη νὰ τιμᾶ αὐτούς ποὺ ἔρχονταν μὲ τὴ θέλησή τους στὶς ὑπηρεσίες του, ὅπως εἶχε συμβεῖ καὶ μὲ τὸν Ἀβουλίτη, ποὺ εἶχε παραδώσει τὰ Σοῦσα, καὶ μὲ τὸν Μιθρήνη, ποὺ εἶχε παραδώσει τὶς Σάρδεις.

Ἀφοῦ τὸ στράτευμα ξεκουράστηκε στὴ Βαβυλώνα γιὰ ἕνα μῆνα, ὁδηγήθηκε ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο στὰ Σοῦσα, ὅπου συναντήθηκε μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἀμύντα.

Στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο οἱ ἐξεγέρσεις στὴν Πελοπόννησο καὶ τὴ Θράκη προκάλεσαν ὁρισμένες ἀνησυχίες, ἐπειδὴ ὁ στρατὸς δὲν μποροῦσε νὰ μετακινηθεῖ εὔκολα, ἀφοῦ χρειαζόταν τρεῖς μῆνες, γιὰ νὰ φτάσει ἀπὸ τὰ Σοῦσα στὴ Μακεδονία. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀρκέστηκε στὴν ἀποστολὴ χρημάτων στὸν Ἀντίπατρο, γιὰ νὰ συντηρεῖ τὸν στρατὸ καὶ νὰ καταστέλλει τὶς ἐξεγέρσεις. Τώρα ὁ Ἀλέξανδρος θὰ βάδιζε πρὸς τὴν Περσέπολη. Ὁ δρόμος πρὸς αὐτὴ περνοῦσε μέσα ἀπὸ πόλεις τῆς Περσίας καὶ ἕνα στενὸ δέκα χιλιομέτρων, τὸ ὁποῖο φυλασσόταν ἀπὸ μιὰ πολὺ ἰσχυρὴ στρατιωτικὴ δύναμη. Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως ὁδήγησε τὸν στρατό

του πίσω ἀπὸ τὶς ἐχθρικὲς γραμμὲς καὶ αἰφνιδιασμένοι οἱ Πέρσες δὲν μπόρεσαν νὰ ἀντιδράσουν. Ἡ Περσέπολη καταλήφτηκε καὶ οἱ θησαυροὶ τῆς πρωτεύουσας τοῦ βασιλιᾶ Δαρείου καὶ τοῦ Ξέρξη βρίσκονταν τώρα

στὰ χέρια τῶν Μακεδόνων. Ἦταν Ἰανουάριος τοῦ 330 καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἀποφάσισε νὰ κάψει τὸ ἀνάκτορο, ὡς ἐκδίκηση στὶς πράξεις τῶν Περσῶν ἐνάντια στοὺς Ἕλληνες θεούς, ὅπως ἀναφέρει ὁ Στράβωνας καὶ ὁ Ἀρριανός.

Ἀφοῦ ξεκουράστηκαν λίγους μῆνες, τὸν Μάρτιο τοῦ ἴδιου ἔτους οἱ Μακεδόνες κατέλαβαν τὴ γῆ τῶν Μάρδων, ἐνῷ ὁ Ἀλέξανδρος συνέχισε τὴν τακτικὴ τοῦ διορισμοῦ Περσῶν στὶς κατακτημένες περιοχές.

Ὅμοια πολιτικὴ σεβασμοῦ καὶ ὄχι λεηλασίας τῶν κατακτημένων λαῶν εἶχε νὰ ἐπιδείξει μόνο ὁ Φίλιππος, ὁ πατέρας τοῦ Ἀλέξανδρου. Ἦταν ἀκόμη μιὰ πράξη ποὺ τὸν ἀναδείκνυε ἀκόμη πιὸ ἰδιαίτερο, ἀκόμη πιὸ

μοναδικό.

Ὁ Δαρεῖος ἔμεινε στὴ χώρα τῶν Μήδων γιὰ ἑπτὰ ὁλόκληρους μῆνες χωρὶς ἐνόχληση ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρο. Ὁ Μακεδόνας βασιλιὰς προχώρησε πρὸς τὰ Ἐκβάτανα, τὴν τελευταία ἀπὸ τὶς τρεῖς περσικὲς πρωτεύουσες, στὴν ὁποία, ἀφοῦ τὴν κατέλαβε, κήρυξε τὸ τέλος τοῦ πολέμου τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῶν Περσῶν. Ἦταν μιὰ σημαντικὴ ἡμέρα γιὰ τοὺς Ἕλληνες, γιατί, ὅταν ξεκινοῦσαν τὸν πόλεμο ἐναντίον τῶν Περσῶν, κανείς τους δὲν περίμενε ὅτι σὲ τόσο μικρὸ χρονικὸ διάστημα θὰ ἦταν οἱ ὁλοκληρωτικοὶ νικητές. Ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν ὁ πρωταγωνιστικὸς παράγοντας στὴν τελικὴ νίκη.

Ὅσοι εἶχαν συνεκστρατεύσει μὲ τὸν Ἀλέξανδρο ἀποχώρησαν παίρνοντας μαζί τους δῶρα ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν βασιλιά. Ὁ Ἀλέξανδρος, μὲ κέντρο τὰ Ἐκβάτανα, προχώρησε πρὸς τὶς πύλες τῆς Κασπίας, προσδοκώντας νὰ συλλάβει τὸν Δαρεῖο. Ξεκουράστηκε γιὰ λίγο στὶς Ράγες (κοντὰ στὴ σημερινὴ Τεχεράνη) καὶ ἀφοῦ πέρασε τὶς πύλες, σταμάτησε στὴ Χοαρηνή. Ἐκεῖ πληροφορήθηκε ὅτι ὁ Δαρεῖος συνελήφθη ἀπὸ τρεῖς Πέρσες εὐγενεῖς, οἱ ὁποῖοι βλέποντας ὅτι θὰ πέσουν ὅλοι στὰ χέρια τοῦ Ἀλέξανδρου σκότωσαν τὸν Δαρεῖο καὶ διέφυγαν.

Τὸν Ἰούλιο τοῦ 330 ὁ Ἀλέξανδρος βρῆκε νεκρὸ τὸν Δαρεῖο. Μπροστά του ἀνοιγόταν μιὰ νέα πρόκληση. Εἶχε ἐπικρατήσει στὴν Ἀσία καὶ τὴν ἴδια στιγμὴ στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο οἱ ἐξεγέρσεις εἶχαν σβήσει. Κανεὶς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τοῦ ἀντισταθεῖ.

Οἱ στρατιωτικὲς δυνάμεις χωρίστηκαν στὰ τρία, ὑποτάσσοντας τοὺς Μάρδους, τοὺς Ζαπούριους καθὼς καὶ ἄλλους λαούς.

10.
Ὁ νέος στόχος: Ἡ Ἀνατολή

Τὴν πρώτη ἐξέγερση - ἀμφισβήτηση του ὡς βασιλιᾶ τῆς Ἀσίας ὁ Ἀλέξανδρος τὴν πληροφορήθηκε τὸν καιρὸ ποὺ ἑτοιμαζόταν νὰ πορευθεῖ πρὸς τὴν Ἀσία - Βακτρία. Ὁ Βῆσσος, συγγενὴς τοῦ Δαρείου, ὑπῆρξε ὁ πρωτεργάτης. Ὅμως ἡ ἀποφασιστικότητα τοῦ Ἀλέξανδρου δὲν ἄφησε καμία ἀμφιβολία γιὰ τὸ ποιὸς ἦταν ὁ κυρίαρχος. Κατέστειλε τὴν ἐξέγερση ἐν τῇ γενέσει της καὶ ἔδωσε ἕνα μήνυμα σὲ ἐχθροὺς καὶ φίλους. Τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 330 ἀποκαλύφτηκε μιὰ συνωμοσία σὲ βάρος του. Ὁ Φιλώτας καὶ ὅσοι συμμετεῖχαν στὴ συνωμοσία ἐκτελέστηκαν ἀπὸ τοὺς ἴδιους τούς Μακεδόνες μὲ τὰ ἀκόντιά τους. Ἡ ἴδια ποινὴ ἐπιβλήθηκε καὶ στὸν Παρμενίωνα, πατέρα τοῦ Φιλώτα. Ἦταν μιὰ δύσκολη στιγμὴ γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο, ὅταν ἔδινε διαταγὴ νὰ σκοτωθοῦν δύο ἐξαιρετικοὶ συμπολεμιστές του, ποὺ τοῦ ἔδωσαν πολλὲς νίκες στὴν ἐκστρατεία.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἵδρυσε μιὰ νέα πόλη στὴ Δραγγιανή, τὴν Ἀλεξάνδρεια Προφθασία, γιὰ νὰ θυμᾶται τὸν θανάσιμο κίνδυνο ποὺ πέρασε. Ὅπως μέχρι τότε, ἔτσι καὶ στὴ συνέχεια τοῦ βίου του εἶχε συνειδητοποιήσει ὅτι δὲν μποροῦσε νὰ ἐμπιστευτεῖ κανέναν, οὔτε τοὺς πιὸ κοντινούς του φίλους καὶ συνεργάτες, οὔτε καὶ αὐτοὺς μὲ τοὺς ὁποίους τὸν συνέδεαν δεσμοὶ κοινῶν στρατιωτικῶν ἀγώνων.

Ἀπὸ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 329 ὁ Ἀλέξανδρος συνέχισε τὴ στρατιωτική του δράση πρὸς τὴν εὔφορη περιοχὴ τῶν Ἀριμασπῶν, ἱδρύοντας καὶ δύο νέες πόλεις, τὴν Ἀλεξάνδρεια, στὸ σημερινό Κανταχάρ, καὶ

τὴν Ἀλεξανδρούπολη, στὸ Καλάτι Γκιλδάζι.

Στὴ συνέχεια κατέλαβε τὴν Ἀραχωσία, μιὰ στρατηγικῆς σημασίας περιοχή, καὶ προέλασε πρὸς τὸν βορρᾶ, ὅπου ἀντιμετώπισε τὸ μεγάλο πρόβλημα τοῦ χιονιοῦ, φτάνοντας μέχρι τὸν βράχο ποὺ εἶχε δεθεῖ ὁ Προμηθέας. Ἐκεῖ ἵδρυσε μιὰ ἀκόμη πόλη, τὴν Ἀλεξάνδρεια τοῦ Καυκάσου. Τὸν χειμώνα ὁ στρατός τὸν πέρασε κοντὰ στὴν πρωτεύουσα τοῦ Ἀφγανιστάν, τὴν Καμπούλ. Ἀπὸ ἐδῶ ὁ δρόμος τοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ Ἀλέξανδρου εἶχε μόνο μιὰ κατεύθυνση. Τὴν Ἰνδία.

Ἀρχὲς τοῦ 329 ὁ Ἀλέξανδρος ξεκίνησε, γιὰ νὰ περάσει τὸ ὄρος Ἰνδοκοὺς καὶ τὸν Ἀπρίλιο καὶ Μάϊο χτύπησε τὶς μεγαλύτερες πόλεις τῆς Βακτρίας, τὴν Ἀορνὸ καὶ τὰ Βάκτρα. Στὴ συνέχεια κινήθηκε πρὸς τὸν Ὦξο ποταμὸ μὲ τὴ ζέστη νὰ βασανίζει τὸ στράτευμα. Ἕνας στρατιώτης τοῦ πρόσφερε νερὸ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ εἶπε νὰ τὸ δώσει στὰ παιδιά του. Ὁ βασιλιάς τους ἦταν ἕνας ἀπὸ αὐτούς, καὶ στὶς χαρὲς καὶ στὶς λύπες, καὶ τὶς πιὸ δύσκολες καὶ τὶς πιὸ εὔκολες στιγμὲς τὶς ζοῦσε μαζὶ μὲ τὸν στρατό του. Καμία ἐξαίρεση!

Φτάνοντας στὸν Ὦξο ποταμὸ ἔδωσε χρήματα στοὺς γηραιότερους Μακεδόνες καὶ ὁρισμένους ἐθελοντὲς Θεσσαλούς, ζητώντας τους νὰ ἐπιστρέψουν στὴν πατρίδα καὶ νὰ κάνουν παιδιά. Ἐκεῖνοι ἀρνήθηκαν λέγοντας ὅτι θὰ τὸν ὑπηρετοῦσαν ἕως τὸ τέλος τοῦ πολέμου. Περνώντας τὸν μεγάλο ποταμὸ Ὦξο ἔφτασε σὲ μιὰ μικρὴ πόλη, ὅπου κατοικοῦσαν οἱ Βραγχίδες, τῶν ὁποίων οἱ πρόγονοι εἶχαν παραδώσει τὸν ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνα στὸν Ξέρξη (479 π.Χ.). Ἐκεῖνος τὸν κατέστρεψε καὶ πῆρε τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς φρουροὺς μαζί του. Ἡ ἱεροσυλία καὶ ἡ προδοσία ἦταν μεγάλη καὶ ὁ Ἀλέξανδρος κατέστρεψε τὴν

πόλη. Στὴ συνέχεια τὸ στράτευμα προχώρησε πρὸς τὴ Σαμαρκάνδη καὶ μετὰ πρὸς τὸν ποταμό Ἰαξάρτη, ποὺ ἦταν τὸ σύνορο τῆς περσικῆς αὐτοκρατορίας. Ἐκεῖ στὴν ἀσιατικὴ ὄχθη ἔκτισε τὴν Ἀλεξάνδρεια τὴν Ἐσχάτη, δηλαδὴ τὴν Ἀλεξάνδρεια τῶν συνόρων. Παρά τὶς ἐξεγέρσεις τῶν Σογδιανῶν καὶ τῶν Βακτρίων, παρά τοὺς ἀλλεπάλληλους σοβαρούς τραυματισμοὺς τοῦ Ἀλέξανδρου, οἱ Μακεδόνες ἐπικράτησαν. Τὸ 329 εἶχε κλείσει μὲ ἀπώλειες, ἀλλὰ μὲ τὴ σιγουριὰ ὅτι παρὰ τὰ ἐμπόδια καὶ τοὺς δύσκολους ἀντιπάλους ὁ Ἀλέξανδρος θὰ ἦταν ὁ κυρίαρχος.

Τὸ 328 ἄνοιξε μὲ πολέμους καὶ διαπραγματεύσεις μὲ τοὺς Σκύθες βασιλεῖς, ποὺ ἄλλοτε στασίαζαν ἐναντίον τοῦ Ἀλέξανδρου καὶ ἄλλοτε τοῦ προσέφεραν συνεργασία γιὰ κοινὲς ἐπιχειρήσεις. Ὅμως τὸ φθινόπωρο τοῦ ἴδιου ἔτους σὲ ἕνα δεῖπνο στὴ Σαμαρκάνδη ὁ Ἀλέξανδρος σκότωσε τὸν πιστό του φίλο Κλεῖτο, ὁ ὁποῖος τὸν εἶχε σώσει στὴ μάχη τοῦ Γρανικοῦ. Ὁ Κλεῖτος εἶχε καταγγείλει τὴν ἀσιατικὴ πολιτικὴ τοῦ Ἀλέξανδρου καὶ τὴν πίστη του ὅτι ἦταν γιὸς τοῦ Ἄμμωνα. Ὁ ἴδιος ὁ Μακεδόνας βασιλιάς, βλέποντας ὅτι σκότωσε τὸν ἄοπλο φίλο του, ἔστρεψε τὸ ξίφος του πρὸς τὸν ἑαυτό του. Τὸν πρόλαβαν οἱ σωματοφύλακές του καὶ μετὰ ἀπ᾽ αὐτὸ κλείστηκε γιὰ τρεῖς μέρες στὸ δωμάτιό του, θρηνώντας τὸν πιστό του φίλο. Ἦταν μιὰ δύσκολη στιγμὴ γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο. Ἡ ἀπώλεια ἑνὸς ἀκόμη συμπολεμιστή του τοῦ στοίχισε πάρα πολύ. Τὴ φορὰ αὐτὴ μάλιστα ὁ θάνατος τοῦ Κλείτου προῆλθε ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ χέρια του.

Στὴν ἀρχὴ τοῦ 327 ὁ Ἀλέξανδρος κινήθηκε πρὸς τὴ Σογδιανὴ Πέτρα, ὅπου εἶχαν καταφύγει στασιαστές, θεωρώντας ὅτι ἐκεῖ δὲν θὰ μπορέσει νὰ τοὺς συλλάβει ὁ Ἀλέξανδρος. Μάλιστα θεωροῦσαν ὅτι θὰ ἔπρεπε

νὰ ὑπάρξουν *φτερωτοὶ στρατιῶτες*, γιὰ νὰ τοὺς νικήσουν. Οἱ ἔμπειροι ὅμως Μακεδόνες ἦταν καὶ ἀρκετὰ καλοὶ ὀρειβάτες, καὶ 300 ἀπ᾽ αὐτοὺς ἀνέβηκαν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς νύχτας στὴν Πέτρα. Τὸ πρωῒ βρέθηκαν μπροστὰ στοὺς στασιαστές, οἱ ὁποῖοι πανικόβλητοι παραδόθηκαν. Ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος γνώρισε τὴν κόρη τοῦ Σογδιανοῦ εὐγενοῦς Ὀξυάρτη, τὴ Ρωξάνη, τὴν ὁποία ἀργότερα παντρεύτηκε.

Μετὰ ὁ Ἀλέξανδρος κατευθύνθηκε πρὸς τὸν δυσπρόσιτο Βράχο τῆς Χωριηνῆς, ὁ ὁποῖος ἐθεωρεῖτο ἀπόρθητος. Ὅμως μπροστὰ στὴν ἀποφασιστικότητα, τὴ μεθοδικότητα καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῶν Μακεδόνων, ποὺ ἐργάζονταν μέρα καὶ νύχτα, γιὰ νὰ ἐγκλωβίσουν τοὺς ἀντιπάλους στὸν Βράχο, οἱ Χωριηνοὶ παραδόθηκαν. Ὁ Ὀξυάρτης παραδέχτηκε ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ στρατιῶτες του ἦταν ἀνίκητοι καὶ ὅτι ὁ Μακεδόνας βασιλιὰς ἦταν ἕνας ἀκέραιος ἄνθρωπος, ἀφοῦ δὲν πείραξε κανέναν κάτοικο τῆς πόλης καὶ τῆς περιοχῆς.

Λίγο μετά, στὰ Βάκτρα, ἀποκαλύφτηκε μιὰ νέα συνωμοσία ἐναντίον τῆς ζωῆς τοῦ βασιλιᾶ τῶν Μακεδόνων. Τὸ σχέδιο ἦταν νὰ σκοτώσουν τὸν Ἀλέξανδρο οἱ ἀκόλουθοί του τὴν ὥρα ποὺ κοιμόταν. Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως δὲν γύρισε τὴ νύχτα ἐκείνη στὸ δωμάτιό του καὶ τὴν ἑπόμενη μέρα ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους ἔκανε γνωστὴ τὴ συνωμοσία. Οἱ ἐμπλεκόμενοι θανατώθηκαν μὲ λιθοβολισμό. Κύριος ἀρχηγὸς τῆς συνωμοσίας ἦταν ὁ Καλλισθένης, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐναντιωθεῖ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον στὴν προσκύνηση τοῦ Ἀλέξανδρου. Ὁ θάνατος τοῦ Καλλισθένη προκάλεσε ψυχρότητα στὶς σχέσεις Ἀλέξανδρου καὶ Ἀριστοτέλη, οἱ ὁποῖες, ὡστόσο, σύντομα ξαναβρῆκαν τὸν παλιὸ ρυθμό τους. Τὸ γεγονὸς λύπησε ἀκόμη τοὺς περιπατητικοὺς

φιλοσόφους, οἱ ὁποῖοι κατέκριναν τὴν πράξη τοῦ Ἀλέξανδρου μὲ σφοδρότητα. Βέβαια, ὅπως ἔγινε καὶ στὴν περίπτωση τοῦ Φιλώτα, ἔγινε καὶ ἄλλη ἔρευνα, ἡ ὁποία ἔδειξε ὅτι ἦταν καὶ ἄλλοι ἐμπλεκόμενοι ποὺ ἐπιθυμοῦσαν τὴ δολοφονία τοῦ Ἀλέξανδρου.

11.
Ἡ πορεία πρὸς τὴν Ἰνδία καὶ ἡ ἐπιστροφή

Στὰ 327 ὁ Ἀλέξανδρος ἔκλεινε δυὸ χρόνια συνεχοῦς πολέμου καὶ μὲ πίστη γιὰ τὴν ἐπιτυχία βάδιζε πρὸς τὴ γῆ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν παραποτάμων του (σημερινὸ Πακιστάν καὶ Κασμίρ). Ἂν κατακτοῦσε καὶ τὴν Ἰνδία, θὰ εἶχε καταλάβει ὁλόκληρη τὴν Ἀσία. Ἀπέναντί του εἶχε πολὺ καλοὺς πολεμιστές, οἱ ὁποῖοι ὡστόσο δὲν ἦταν ἑνωμένοι καὶ εἶχαν μεγάλες ἔριδες μεταξύ τους, ποὺ ἔφταναν μέχρι καὶ σὲ πολεμικὲς συγκρούσεις. Ὁ Ἀλέξανδρος, εἴτε μὲ πόλεμο εἴτε μὲ διαπραγματεύσεις, ὑπέταξε τοὺς Ἀσπάσιους, τοὺς Γουρέτιους, τοὺς Ἀσσακηνούς.

Ἡ γεφύρωση τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἔπαιξε σημαντικό ρόλο στὴν ἐκστρατεία. Τὴν ἄνοιξη τοῦ 326 ὁ Ἀλέξανδρος πέρασε πρῶτος στὴν Ἰνδία, ἀκολουθούμενος ἀπὸ 75.000 ἄνδρες.

Στὰ Τάξιλα ὁ Ἀλέξανδρος δέχτηκε δῶρα ὑποταγῆς ἀπὸ τοὺς τοπικοὺς ἡγέτες μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἀπὸ τὸν Ἀβισάρη (τοῦ σημερινοῦ Κασμίρ). Ἡ συνέχεια ἦταν πρὸς τὸν Ὑδάσπη, ὅπου ὁ βασιλιὰς Πῶρος δὲν εἶχε δηλώσει ὑποταγή. Ὁ Ἀλέξανδρος τὸν νίκησε μετὰ ἀπὸ μιὰ μάχη, ὅπου ἡ ὀξυδέρκεια τοῦ βασιλιᾶ

ἐπικράτησε καὶ πάλι. Θυσίασε στὸν θεὸ Ἥλιο, πού τοῦ ἐπέτρεψε τὴν κατάκτηση τῆς χώρας, τόσο κοντὰ στὴν ἀνατολή του. Στὴ Συνέλευση τῶν Μακεδόνων εἶπε ὅτι ὁ ἰνδικὸς πλοῦτος ἦταν δικός τους καὶ ὅτι θὰ συνέχιζαν ἕως τὴν Ἀνατολὴ καὶ τὸν Ὠκεανό.

Ὁ στρατὸς ξεκουράστηκε γιὰ ἕνα μήνα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἵδρυσε δυὸ νέες πόλεις, τὴ Νίκαια καὶ τὴ Βουκεφάλεια, πρὸς τιμὴν τοῦ ἀλόγου του, τοῦ Βουκεφάλα, ποὺ εἶχε πεθάνει γερασμένο μετὰ τὴ μάχη.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε μπροστά του δύο ἐπιλογές. Ἡ μία νὰ προχωρήσει νότια ἀκολουθώντας τὸν Ἰνδὸ πρὸς τὸν Ὠκεανό, καὶ ἡ ἄλλη νὰ συνεχίσει ἀνατολικά. Στὴν ἀρχὴ διάβηκε τὸν ποταμὸ Ἀκεσίνη, τὸν ποταμὸ Ὑδραώτη καὶ μετὰ τὸν ποταμὸ Ὑφάση, ὅπου πίστευε ὅτι θὰ ἔβρισκε τὸ τέλος τῆς Ἀσίας καὶ τὸν Ὠκεανό. Ὡστόσο στὰ Σάγκαλα (σημερινὴ Λαχώρη) πληροφορήθηκε ὅτι ὁ Ὠκεανὸς δὲν βρισκόταν ἐκεῖ, ἀλλὰ πέρα στὴν Ἀνατολή, μετὰ τὴν κοιλάδα τοῦ Γάγγη ποταμοῦ.

Ὁ Ἀλέξανδρος συγκάλεσε συνέλευση τῶν Μακεδόνων ἀξιωματικῶν, ζητώντας τους νὰ τὸν ἀκολουθήσουν καὶ νὰ στηρίξουν τὴν ἀπόφασή του νὰ φτάσουν στὸν Ὠκεανὸ μετὰ τὴν κοιλάδα τοῦ Γάγγη. Ἐκ μέρους τῶν ἀξιωματικῶν μίλησε ὁ Κοῖνος, ὁ ὁποῖος ἐξέφρασε τὴ θέληση τοῦ στρατοῦ νὰ ἐπιστρέψει. Ὁ θυμὸς τοῦ Ἀλέξανδρου ἐναντίον τῶν συμπολεμιστῶν, γιά τούς ὁποίους ἔνιωθε ὅτι δέν συμμερίζονταν τά σχέδιά του, δὲν ἄλλαξε τὴ στάση τῶν Μακεδόνων. Μετὰ ἀπὸ τρεῖς μέρες στὴ σκηνή του, ἀφοῦ ἔμεινε μόνος του, ἀποφάσισε νὰ ἀναγγείλει τὴν ἐπιστροφὴ στὴν πατρίδα. Στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Ὑφάση χώρισε τὸ στράτευμα, ἔχτισε δώδεκα βωμοὺς κατὰ τὸ πρότυπο τῶν προγόνων του, καὶ ἰδιαίτερα τοῦ Ἡρακλῆ, ὁ ὁποῖος

εἶχε ἀπαθανατίσει τὰ κατορθώματά του στὴ Δύση μὲ τὶς Ἡράκλειες στῆλες.

Ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τὴν ἐπιστροφή του ρύθμισε καὶ τὰ ζητήματα τῶν περιοχῶν ποὺ εἶχε κατακτήσει.

Μετὰ τὴ νίκη στὸν Ὑδάσπη ὅρισε κυβερνῆτες σὲ μιὰ περιοχὴ μὲ 2.000 πόλεις καὶ πληθυσμὸ πάνω ἀπὸ δέκα ἑκατομμύρια, ποὺ ἔφταναν μέχρι τοὺς πρόποδες τῶν Ἰμαλαΐων. Μέσῳ τῶν ποταμῶν Ὑδάσπη, Ἀκεσίνη καὶ Ἰνδοῦ ὁ Ἀλέξανδρος ἀκολούθησε πορεία ἐπιστροφῆς, χρησιμοποιώντας τὸ ναυτικό. Ὁ στόλος ξεκίνησε τὸν Νοέμβριο τοῦ 326 μὲ μεγάλους ἀθλητικοὺς καὶ καλλιτεχνικοὺς ἀγῶνες, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος εὐχαρίστησε τοὺς ποτάμιους καὶ θαλασσινοὺς θεούς, τὸν Ποσειδώ-

να, τὴν Ἀμφιτρίτη, τὶς Νηρηΐδες καὶ τὸν Ὠκεανό.

Στὴν ἀριστερὴ ὄχθη τοῦ Ὑδάσπη βρισκόταν ὁ Ἡφαιστίωνας καὶ στὴ δεξιὰ ὁ Κρατερός, ἐνῷ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπικεφαλῆς τοῦ στόλου ξεκίνησε τὴν πλεύση. Οἱ μεγάλοι πολεμικοὶ λαοὶ στὴ συμβολὴ τοῦ

Ὑδάσπη μὲ τὸν Ἀκεσίνη, οἱ Μαλλοὶ καὶ οἱ Ὀξυδράκες ἐπιτέθηκαν στὸν Ἀλέξανδρο, ὁ ὁποῖος ἐπικράτησε παρὰ τὶς ἀπώλειες σὲ ζωὲς καὶ πλοῖα. Ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος τραυματίστηκε πολὺ σοβαρά, τόσο ποὺ οἱ περισσότεροι πίστεψαν ὅτι εἶχε πεθάνει. Ὅταν ὅμως ἐμφανίστηκε μπροστὰ στὸν στρατὸ ὅλοι ζητωκραύγασαν. Ἐκεῖ ἵδρυσε μιὰ νέα πόλη, τὴν Ἀλεξάνδρεια,

στὴν Ὀπῖηνή, μὲ ναυπηγεῖα, προβλέποντας τὴ σημασία τῶν πλωτῶν ποταμῶν στὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἐμπορίου ἀλλὰ καὶ στὴ στρατηγική.

Στὴ συνέχεια ἔφτασε στὰ Πάτταλα, ποὺ βρίσκονται στὸ δέλτα τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, ἀντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα ἐξεγέρσεις καὶ στάσεις ὑποτελῶν βασιλέων πίσω του καὶ μπροστά του. Ἐκεῖ δημιούργησε ἕνα μεγάλο λιμάνι, μιὰ ναυτική βάση, ναυπηγεῖα καὶ ἄλλες ναυτικὲς καὶ λιμενικὲς ἐγκαταστάσεις, ἐνῷ ἡ πλεύση στὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα θεωρήθηκε ὅτι ἦταν τὸ τέλος τοῦ ταξιδιοῦ του καὶ ἡ ἄφιξη στὸν Ὠκεανό.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κατακτήσει τὴν Ἰνδία νότια τοῦ Ὑδάσπη μέσα σὲ ἑπτά μῆνες. Ἡ ἱκανότητα τοῦ βασιλιᾶ καὶ τοῦ στρατεύματός του ἦταν ὁ καλύτερος προπομπὸς γιὰ τὶς νίκες του στὸ πεδίο τῆς μάχης, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀπόφασης γιὰ πολυάριθμους λαοὺς νὰ ζητήσουν τὸν οἶκτο του καὶ νὰ δηλώσουν ὑποταγή. Παράλληλα ὁ ναύαρχος Νέαρχος στάλθηκε μὲ τὸ ἕνα μέρος τοῦ στόλου πρὸς τὸν Περσικό κόλπο, ἕως τὴν ἐκβολὴ τῶν ποταμῶν Τίγρη καὶ Εὐφράτη.

Ὁ Ἀλέξανδρος ξεκίνησε τὸν Αὔγουστο τοῦ 325 μὲ στρατό 20.000 ἀνδρῶν, φτάνοντας στὴ Γεδρωσία τὸν Ὀκτώβριο. Ἀφοῦ πέρασαν δύσκολες στιγμὲς ἀπὸ τὴν ἔλλειψη νεροῦ, οἱ Μακεδόνες μπῆκαν στὰ Ποῦρα, τὴν πρωτεύουσα τῆς Γεδρωσίας καὶ μετὰ στὴν Καρμανία, ὅπου ἑνώθηκαν μὲ τὸν στρατό τοῦ Κρατεροῦ. Σὲ λίγο πληροφορήθηκε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Νέαρχο τὴν ἀσφαλῆ πορεία καὶ τοῦ στόλου, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ σημείωσε τὰ λιμάνια, τοὺς κατοίκους, τὶς πηγὲς τοῦ νεροῦ, εἶχε φτάσει στὴν Ἀρμολία, στὴν εἴσοδο τῶν στενῶν τοῦ Ὁρμούζ.

Ὁ στόλος μὲ 150 πλοῖα ὑπὸ τὸν Νέαρχο καὶ τὴν καθοδήγηση τοῦ Ἀλέξανδρου, ὁ ὁποῖος ἔβλεπε στοὺς

θαλάσσιους δρόμους τὸ μέλλον τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης, ἔκανε τρεῖς ἐξερευνήσεις, φτάνοντας στὴν Μακετία (χερσόνησο τοῦ Ὁμάν) καὶ στὴν Ὑεμένη. Ἄλλωστε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τῆς ἐκστρατείας, τὸν στρατὸ καὶ τὸν στόλο συνόδευαν ἐπιστήμονες ποὺ ἀποτελοῦσαν μιὰ ὁμάδα ὑποστήριξης τοῦ μεγάλου ἐγχειρήματος τοῦ Μακεδόνα βασιλιᾶ. Οἱ σημειώσεις, ποὺ κρατοῦσαν οἱ μηχανικοί, οἱ μαθηματικοί, οἱ ἀστρονόμοι καὶ οἱ ἄλλοι ἐπιστήμονες, γίνονταν ἐργαλεῖα τόσο γιὰ τοὺς συναδέλφους τους στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο, ὅσο καὶ γιὰ τὶς τοπικὲς κοινωνίες. Πολλὲς ἀπὸ αὐτὲς τὶς παρατηρήσεις ἐπιβεβαίωναν καὶ τὰ λεγόμενα τοῦ μεγάλου δασκάλου τοῦ Ἀλέξανδρου, τοῦ Ἀριστοτέλη, ποὺ συνέχιζε νὰ στηρίζει μὲ διάφορους τρόπους τὸν ἰδιαίτερο μαθητή του.

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἀλέξανδρου, ὁ Νέαρχος δημοσίευσε μιὰ περιγραφὴ περιπετειῶν του, τῆς ὁποίας ὁ Ἀρριανὸς διέσωσε μιὰ περίληψη. Μετὰ ἀπὸ 20 ὁλόκληρους αἰῶνες, τὸ 1774 μ.Χ., τρία ἀγγλικὰ ἱστιοφόρα θὰ ξεκινοῦσαν ἀπὸ τὴ Βομβάη τῆς Ἰνδίας καὶ μὲ μόνο βοήθημα τὰ περισωθέντα ἀποσπάσματα τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Νέαρχου, θὰ κατάφερναν τὴν ἀναγνώριση τῆς ἀκτῆς τοῦ Ἰνδοῦ καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, διαπιστώνοντας τὴν ἐκπληκτικὴ ἀκρίβεια τῶν ἑλληνικῶν πληροφοριῶν, ποὺ εἶχαν συλλεχτεῖ 2.100 χρόνια νωρίτερα.

Ὁ Ἀλέξανδρος προχώρησε πρὸς τὰ Σοῦσα καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στὴ Βαβυλώνα. Ἔχτισε μιὰ νέα πόλη στὸ σημερινὸ Κουβέϊτ, ἐγκαθιστώντας Ἕλληνες μισθοφόρους, ἐνῷ σκόπευε νὰ ἑνωθεῖ μὲ τὸν κυρίως στρατό, ξεκινώντας εἰσβολὴ στὴν Ἀραβία. Οἱ ἐνέργειές του εἶχαν αὐτὸν τὸν στόχο προκειμένου νὰ ἀναπτύξει τὴν κυριαρχία

του στὴν περιοχή μεταξὺ τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ τῆς Κασπίας, κάνοντας ὡς βάση τοῦ στόλου του τὴ Βαβυλώνα.

Οἱ φρουρὲς ὑπῆρχαν τόσο στὶς παλιὲς ὅσο καὶ στὶς νέες πόλεις -περισσότερες ἀπὸ ἑβδομήντα- καὶ οἱ νέοι καὶ τὰ παιδιά ἐκπαιδεύονταν μὲ βάση τὴν κλασικὴ ἑλληνικὴ παιδεία, ἐνῷ στὸν στρατιωτικὸ τομέα μὲ τὴν τεχνικὴ τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ.

Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη ἦταν ἕνας ἀκόμη πυλώνας τῆς κυριαρχίας τοῦ Μακεδόνα βασιλιᾶ. Τὸ ἑνιαῖο νόμισμα, ἕνα χρυσὸ καὶ ἕνα ἀσημένιο, ἦταν ἀποδεκτὸ σ᾽ ὁλόκληρη τὴν αὐτοκρατορία, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς. Ἡ σχέση χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἦταν σταθεροποιημένη καὶ στὴν αὐτοκρατορία υἱοθετήθηκε ἡ νέα οἰκονομία, ἀντικαθιστώντας τὴν ἀνταλλακτική - ἐμπράγματη.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰσήγαγε τὸ ἑλληνικὸ ἀντιπροσωπευτικό σύστημα καὶ σεβάστηκε τὴ θρησκεία, τὰ ἤθη καὶ τοὺς νόμους τῶν Περσῶν καὶ τῶν ἄλλων λαῶν. Ἦταν μιὰ πρόταση ἁρμονικῆς συμβίωσης πολυάριθμων, πολύγλωσσων καὶ μὲ πολλὲς ἰδιαιτερότητες λαῶν, πρόταση ποὺ ὑλοποιήθηκε μὲ πρότυπο τὸν ἑλληνικὸ τρόπο βίου καὶ τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμό.

Στὰ Σοῦσα τὸ 324 εἶδε τοὺς 30.000 νέους ἀπὸ διάφορες περιοχὲς τῆς αὐτοκρατορίας, τῶν ὁποίων ἡ ἐκπαίδευση εἶχε ἀρχίσει τὸ 329. Ἦταν οἱ ἐπίγονοι, οἱ διάδοχοι, ποὺ θὰ συνέχιζαν τὸ ἐπίλεκτο μέρος τοῦ στρατεύματος καὶ θὰ ὑλοποιοῦσαν τὴν ἐκστρατεία στὴν Ἀραβία. Γράφει ὁ Πλούταρχος: *«Ἐπέλεξε 30.000 παῖδες καὶ ἔδωσε ἐντολὲς νὰ μάθουν ἑλληνικὰ καὶ νὰ ἀσκηθοῦν στὴ μακεδονικὴ στρατιωτικὴ τάξη, καὶ ὅρισε πολλοὺς ἐπιμελητές».*

Ἡ ἀντιπαράθεση ποὺ ὑπῆρχε ἀνάμεσα στοὺς παλιοὺς συμπολεμιστές του καὶ τοὺς νέους ἀπὸ τὴν

Ἀσία ἐκφράστηκε μὲ τὴν ἀντίθεση τῶν Μακεδόνων στὴ νέα κατάσταση.

Ἡ ἀγανάκτησή τους πρὸς τὸν βασιλιὰ ἐκδηλώθηκε μὲ ἀντιπειθαρχικὸ κίνημα, ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ἀποφάσισε στὴν Ὤπη, ποὺ ἦταν χτισμένη στὸν Τίγρη ποταμό, τὴν ἀπόλυση ὅλων ὅσοι λόγῳ ἡλικίας ἢ σωματικῆς ἀναπηρίας δὲν ἦταν πιὰ ἱκανοὶ νὰ ὑπηρετοῦν στὸν στρατό. Ἡ ἀπόφαση αὐτὴ τοῦ Ἀλέξανδρου, ποὺ θεωρήθηκε περιφρονητικὴ πρὸς τοὺς παλαίμαχους συντρόφους του, ἦταν μιὰ ἐπὶ πλέον ἀφορμὴ νὰ ἐκδηλωθεῖ ἡ ὀργὴ τῶν Μακεδόνων, ποὺ νόμιζαν ὅτι εἶχαν προδοθεῖ ἀπὸ τὸν βασιλιά τους. Γι᾽ αὐτὸ καὶ ξεσηκώθηκαν ὅλοι οἱ Μακεδόνες καὶ ἀξίωσαν νὰ τοὺς ἀπαλλάξει ὅλους ἀπὸ τὸ στράτευμα. Στὸ ἀντιπειθαρχικὸ αὐτὸ κίνημα ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἔδειξε τὴ συνηθισμένη του ἐπιείκεια πρὸς τοὺς Μακεδόνες, ἀντίθετα, διέταξε νὰ θανατωθοῦν οἱ πρωταίτιοι. Στὴ συνέχεια μὲ μακρὸ λόγο, τὸν ὁποῖο διέσωσε ὁ Ἀρριανός, θύμισε στοὺς Μακεδόνες ὅλα ὅσα χρώσταγαν σ᾽ αὐτὸν καὶ τὸν πατέρα του, ποὺ τοὺς ἔκαναν ἀπὸ «*πλάνητας καὶ ἄπορους ἐν διφθέραις τοὺς πολλοὺς νέμοντας ἀνὰ τὰ ὄρη πρόβατα ὀλίγα, οἰκήτορας πόλεων καὶ ἀξιομάχους εἰς τοὺς γείτονας βαρβάρους, ἤδη δὲ κυρίους τοῦ πλούτου τῶν Λυδῶν, τῶν θησαυρῶν*

Ὁ Ἡφαιστίων

τῶν Περσῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν Ἰνδῶν». Καταλήγοντας, σύμφωνα μὲ τὸν Ἀρριανό, ποὺ διέσωσε τὰ λεγόμενα τοῦ Ἀλέξανδρου στὸ βιβλίο του «*Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις*», εἶπε τὰ ἑξῆς: «*... τοὺς ἀπόμαχους ἀπὸ σᾶς ἤθελα νὰ στείλω ζηλευτοὺς στὴν πατρίδα, ἀλλὰ ἀφοῦ θέλετε νὰ φύγετε, φύγετε ὅλοι καὶ πεῖτε στὴν πατρίδα ὅτι τὸν βασιλιά, ποὺ σᾶς ὁδήγησε νικητὲς μέσα ἀπὸ χῶρες, ὅπου ἔφθανε ἡ περσικὴ ἀρχὴ ὡς τὸν Ἰνδὸ ποταμό, καὶ περιπλεύσατε μαζί του τὴ μεγάλη θάλασσα ὡς τὸν Περσικὸ κόλπο, τὸν ἀφήσατε στὰ Σοῦσα καὶ φύγατε ...* ».

Βαβυλωνιακὸ ἀστρονομικὸ ἡμερολόγιο στὸ ὁποῖο καταγράφεται ὁ θάνατος τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (Βρετανικὸ Μουσεῖο)

Ὅμως ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἀποτελοῦσε ἕναν συνηθισμένο βασιλιά. Ὁ Ἀλέξανδρος μίλησε στοὺς παλιοὺς συμπολεμιστές του γιὰ τὴν πορεία τους στὴν ἱστορία, ἀπὸ τὴ Μακεδονία στὴν αὐτοκρατορία ποὺ ἐκτεινόταν τόσο μακριά, γιὰ τὰ τραύματά του ποὺ ἦταν τὰ ἴδια μὲ τὰ δικά τους, γιὰ τὴν ταπεινότητα στὴν ὁποία ζοῦσε, γιὰ τὴ δόξα πού τοὺς χάρισε. «*Εἶστε ὅλοι ἄνθρωποί μου*», φώναξε, γιὰ νὰ τὸν ἀκούσουν ὅλοι.

Οἱ Μακεδόνες λύγισαν, ζητώντας νὰ ἀσπαστοῦν τὸν βασιλιά τους, τὸν δικό τους ἄνθρωπο, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἀρριανός. Τὰ δάκρυά του ἦταν ἀληθινὰ γιὰ τοὺς Μακεδόνες. Ὀργάνωσε ἕνα συμπόσιο, τῆς συμφιλίωσης ὅπως ὀνομάστηκε, ὅπου δίπλα του κάθησαν οἱ Μακεδόνες καὶ μετὰ οἱ Πέρσες καὶ οἱ ἐκπρόσωποι ἀπὸ ὅλους τοὺς λαοὺς τοῦ βασιλείου. Πάνω ἀπὸ 9.000 ἄνθρωποι τραγούδησαν τὸ τραγούδι τῆς νίκης.

Μετὰ τὸ συμπόσιο, τὸ καλοκαίρι τοῦ 324, ὁ Ἀλέξανδρος πρότεινε στοὺς Μακεδόνες, ὅσοι ἀπ᾽ αὐτοὺς ἤθελαν, νὰ ἐπιστρέψουν στὴν πατρίδα. Σχεδόν 10.000 δέχτηκαν νὰ γυρίσουν καὶ ὁ ἀποχωρισμὸς εἶχε ὅλο τὸ συναισθηματισμὸ ποὺ συνδέεται μὲ τέτοιες στιγμὲς στὸν ἀνθρώπινο βίο. Πόσο μᾶλλον ὅταν ὁ συναισθηματισμὸς συνυπάρχει μὲ χρονικὰ διαστήματα ποὺ ὁ ἄνθρωπος ζεῖ μοναδικὰ καὶ ἀνεπανάληπτα. Ἡ ἐκστρατεία καὶ ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων, ὅπως αὐτὴ μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἀλέξανδρο, δὲν εἶχε ξαναγίνει ποτέ.

Λίγο ἀργότερα, τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 324, ὁ Ἀλέξανδρος θὰ ἀντιμετωπίσει μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες δοκιμασίες στὴ σύντομη ζωή του. Ὁ θάνατος τοῦ καλύτερου φίλου του, τοῦ Ἡφαιστίωνα, δὲν μπορεῖ νὰ γίνει δεκτός, ἀκόμη καὶ ἐὰν εἶναι κάποιος βασιλιάς, ἀκόμη καὶ ἐὰν εἶναι Ἀλέξανδρος. Ὁ πόνος ἀπὸ τὴ βίαιη καὶ ὁριστικὴ διακοπὴ τῆς φιλίας καὶ τῆς παρουσίας ἑνὸς ἀκόμη δικοῦ του ἀνθρώπου ἦταν βαρύς.

12.
Πρὸς τὸ τέλος

Ὁ θάνατος τοῦ Ἡφαιστίωνα στοίχισε σὲ μεγάλο βαθμὸ στὸν Ἀλέξανδρο. Μόνο μὲ νέους στόχους, μὲ νέες κατακτήσεις, θὰ μποροῦσε νὰ λησμονήσει τὸν πόνο του. Ἔτσι, πέρα ἀπὸ τὴν Ἀραβία ὁ Ἀλέξανδρος στόχευε νὰ προελάσει στὴ Λιβύη καὶ τὴν Ἰταλία. Ἡ ἐπίσκεψη πρέσβεων ἀπὸ τὴ Λιβύη καὶ Ἐτρούσκων, Λουκανῶν καὶ Βρούττιων ἀπὸ τὴν Ἰταλία στὰ Σοῦσα ἦταν σημαντική, γιὰ νὰ ὁριστικοποιήσει τὴν ἀπόφασή του. Στὴν Ἰταλία θὰ ἀκολουθοῦσε τὴν πορεία τοῦ Ἀλέξανδρου τῶν Μολοσσῶν τῆς Ἠπείρου, ὁ ὁποῖος εἰσέβαλε στὴν Ἰταλία ἀπὸ τὴν Ἤπειρο, ἐνῷ στὴ Λιβύη θὰ προχωροῦσε ἀπὸ τὴν ἀκτή. Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ κατευθυνόταν πρὸς τὴν Καρχηδόνα, τὴν Ἱσπανία, ἕως τὶς Ἡράκλειες στῆλες.

Τὸν Μάϊο τοῦ 323 εἶχαν ὁλοκληρωθεῖ οἱ προετοιμασίες γιὰ τὴν ἐκστρατεία στὴν Ἀραβία. Ὁ Ἀλέξανδρος βρισκόταν στὴ Βαβυλώνα καὶ ἔκανε τὶς ἀπαραίτητες θυσίες γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ νέου ἐγχειρήματός του. Ἡ πίστη πρὸς τὸ θεῖο δὲν εἶχε χαθεῖ, παρὰ τὶς ἐπιτυχίες, οἱ ὁποῖες θὰ μποροῦσαν νὰ τοῦ προκαλέσουν τὴ μέθη τοῦ ἀνθρώπου ποὺ πολλὲς φορὲς στὴ ζωή του συγκρίνεται ἢ ἐξισώνει τὸν ἑαυτό του μὲ τὸν Θεό.

Στὴ Βαβυλώνα ἐπίσης ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε συλλάβει τὴν ἰδέα νὰ ἱδρύσει, ὡς δεῖγμα εὐγνωμοσύνης γιὰ τὴ νίκη του, μεγαλοπρεπεῖς ναούς, ἀφιερωμένους στοὺς Ὀλύμπιους θεούς. Στὸν Ἀπόλλωνα στὴ Δῆλο καὶ τοὺς Δελφούς, στὸν Δία στὴ Δωδώνη καὶ τὸ Δίον, στὴν Ἀθηνᾶ Ἀλκίδημο στὴν Κύπρο, στὴν Ἄρτεμη στὴν Ἀμφίπολη καὶ στὴν Ἀθηνᾶ στὴν Τρωάδα. Σκό-

πευε ἐπίσης νὰ τιμήσει ἰδιαίτερα τὸν πατέρα του Φίλιππο. *«Νὰ χτίσει μιὰ πυραμίδα ἴση σὲ διαστάσεις μὲ τὴν ὑψηλότερη πυραμίδα στὴν Αἴγυπτο».* Δὲν ἔζησε, γιὰ νὰ τὸ πραγματοποιήσει, ἀλλὰ ἕνας ἀπὸ τοὺς στρατηγούς του, ὁ Λυσίμαχος, ἔχτισε τὸν τύμβο πάνω ἀπὸ τὸν τάφο τοῦ Φιλίππου στὴ Βεργίνα. Χάρη στὸ σχέδιο τοῦ Ἀλέξανδρου, ὁ τάφος ἔμεινε ἀσύλητος, ὥσπου τὸν ἀνέσκαψε τὸ 1977 ὁ καθηγητὴς Μανώλης Ἀνδρόνικος.

Ἡ παράδοση λέει ὅτι λίγο πρὶν τὸν θάνατό του ὁ Ἀλέξανδρος συγκάλεσε τοὺς στρατηγούς του καὶ τοὺς κοινοποίησε τὶς τελευταῖες ἐπιθυμίες του: νὰ μεταφερθεῖ τὸ σῶμα του στοὺς ὤμους ἀπὸ τοὺς καλύτερους γιατροὺς τῆς ἐποχῆς, τοὺς θησαυρούς του νὰ τοὺς σκορπίσουν σὲ ὅλη τὴ διαδρομὴ μέχρι τὸν τάφο του καὶ τὰ χέρια του νὰ λικνίζονται στὸν ἀέρα, σὲ θέα ὅλων.

Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐξήγησε τὰ ἑξῆς σὲ ὅλους τοὺς ἔκπληκτους συμπολεμιστές του: *«Θέλω οἱ πιὸ διαπρεπεῖς γιατροὶ νὰ σηκώσουν τὸ σῶμα μου, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ δείξουν μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ὅτι οὔτε ἐκεῖνοι δὲν ἔχουν, μπροστὰ στὸν θάνατο, τὴ δύναμη νὰ θεραπεύουν, θέλω τὸ ἔδαφος νὰ καλυφθεῖ ἀπὸ τοὺς θησαυρούς μου, γιὰ νὰ μποροῦν ὅλοι νὰ βλέπουν ὅτι τὰ ἀγαθὰ ποὺ ἀποκτοῦμε ἐδῶ, ἐδῶ παραμένουν, θέλω τὰ χέρια μου νὰ αἰωροῦνται στὸν ἀέρα, γιὰ νὰ μποροῦν οἱ ἄνθρωποι νὰ βλέπουν ὅτι ἐρχόμαστε μὲ τὰ χέρια ἄδεια καὶ μὲ τὰ χέρια ἄδεια φεύγουμε, ὅταν τελειώσει γιὰ ἐμᾶς ὁ πιὸ πολύτιμος θησαυρός, ποὺ εἶναι ὁ χρόνος».*

Μετὰ ἀπὸ ὑψηλὸ πυρετό, ὁ Ἀλέξανδρος πέθανε.

Τὸ ἡμερολόγιο ἔγραφε 10 Ἰουνίου τοῦ 323, καὶ ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε καταφέρει πάρα πολλὰ σὲ τόσο μικρὸ

χρονικὸ διάστημα, ὅσο κανεὶς ἄλλος στὴ μέχρι τότε ἀνθρώπινη ἱστορία.

Ὁ θάνατος τοῦ Ἀλέξανδρου ἔκλεισε ἕνα κεφάλαιο στὴν ἱστορία τῆς Μακεδονίας, ἀλλὰ καὶ τὴν παγκόσμια ἱστορία.

Λαμπρὸς πολεμιστής, πρῶτος στὴ μάχη, μὲ ἰδιαίτερη κλίση στὴν πολεμικὴ τέχνη, ἀλλὰ καὶ ἀξιοζήλευτη εὐφυΐα.

Πίστευε ὅτι μπορεῖ νὰ συγκριθεῖ μόνο μὲ τὸν πατέρα του Φίλιππο καὶ μὲ τὸν Ἡρακλῆ καὶ ὅτι μπορεῖ νὰ γίνει καλύτερος καὶ νὰ τοὺς ξεπεράσει. Καὶ βεβαίως τὰ κατάφερε, ὅπως συμφωνοῦν ὅλοι, φίλοι καὶ ἐχθροί.

Β.

ΑΡΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΘΛΟΙ ΠΟΥ ΣΥΝΕΒΑΛΑΝ ΩΣΤΕ ΝΑ ΟΝΟΜΑΣΤΕΙ «ΜΕΓΑΣ»

1.
Ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ εὐφυΐα του

Ἡ ἀνδρεία, ὁ ἀπαράμιλλος ἡρωϊσμός, ἡ χαρισματικὴ προσωπικότητα, ἡ αὐταπάρνηση, τὸ εὖρος καὶ ἡ ταχύτητα τοῦ πνεύματός του ἦταν μοναδικά, καὶ στὸ μέγεθος αὐτὸ δὲν παρουσιάστηκαν ποτὲ ξανὰ ἀπὸ ἕναν ἡγέτη, μιᾶς τόσο μεγάλης αὐτοκρατορίας. Ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε ὅτι «*ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε τὴ θαυμάσια δύναμη νὰ ἁρπάζει τὴ σωστὴ κίνηση, ὅταν ἡ κατάσταση φαινόταν νεφελώδης*».

Οἱ μάχες καὶ οἱ νίκες του ἀποκαθήλωσαν καθετὶ ποὺ

θεωροῦσαν δεδομένο μέχρι τότε, ὅπως τὸ ἀκατανίκητο τοῦ περσικοῦ ἱππικοῦ.

Ὅπως σημειώνει ὁ Χάμοντ, ὁ Ἀλέξανδρος μεγάλωσε σὲ ἕνα βασίλειο ποὺ βρισκόταν συνεχῶς σὲ πόλεμο. Ἔτσι ἡ ἐπιβίωση σὲ δύσκολες πολεμικὲς στιγμὲς ἦταν καθημερινὸ βίωμα. Ὁ Ἀλέξανδρος πολεμοῦσε

πρῶτος, ὅπως πρῶτος ἀνέβαινε τὰ ἐχθρικὰ τείχη, στὴν πρώτη γραμμή, μαζὶ μὲ τοὺς ἁπλοὺς στρατιῶτες τῆς μακεδονικῆς φάλαγγας. Ἡ φωνὴ τοῦ Ἀλέξανδρου ἦταν δυνατὴ καὶ ἐλκυστική, ἡ φύση του ἀκούραστη καὶ μποροῦσε νὰ ἀσκεῖται ἀνεβαίνοντας καὶ κατεβαίνοντας ἀπὸ ἕνα ἅρμα. Αὐτὴ ἡ σωματική του δύναμη καὶ τὸ παράστημά του ἐπέτρεψαν στὸν Ἀλέξανδρο νὰ ἀνεβεῖ στὴ ράχη τοῦ Βουκεφάλα,

περιστατικὸ στὸ ὁποῖο ὁ Φίλιππος θαύμασε τὸ θάρρος τοῦ γιοῦ του.

Οἱ τραυματισμοί του δεκάδες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους καὶ γλύτωσε καὶ ἀνάρρωνε σχετικὰ γρήγορα, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν καὶ τῶν ἰατρικῶν μέσων τῆς ἐποχῆς του, κι αὐτὸ ὀφειλόταν στὶς σωματικές του ἱκανότητες καὶ ἀντοχές. Αὐτὲς ποὺ συνδέονταν μὲ τὶς πνευματικές του δυνατότητες, οἱ ὁποῖες εἶχαν δημιουργηθεῖ ἤδη ἀπὸ τὴν παιδική του ἡλικία.

Ἡ στρατηγική του σκέψη καὶ ἡ στρατηγική του ἰδιοφυΐα ἦταν ἐμφανεῖς. Μποροῦσε νὰ ἐμπνεύσει τοὺς ἄνδρες του μὲ τὴν προσωπική του γενναιότητα σὲ

κάθε ἐνέργεια, ἐνῷ ἡ ταχύτητα τῶν κινήσεών του καὶ ἡ εὐρύτητα τοῦ πνεύματός του ἦταν τὰ χαρακτηριστικά του. Ἡ πολιτική του, ἐξάλλου, νὰ φέρεται ἤπια στὶς ἑλληνικὲς πόλεις ἔφερε τὴ συνεργασία τους. Ὡς βασιλιὰς τῆς Ἀσίας ἐλευθέρωνε ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν περσικὸ ζυγὸ καὶ κέρδιζε ἔτσι τὴν ὑποστήριξη χωρῶν. Ὅπου συναντοῦσε ἀντίσταση ἀποδείκνυε ὅτι ἦταν ὑπέρτερος στρατιωτικά, ἀλλὰ δὲν ἐπέβαλλε φρουρές. Πῆρε τὴν ὑπάρχουσα δομὴ τῆς διακυβέρνησης μέσῳ σατραπῶν, ἔκανε ριζικὲς διορθώσεις καὶ προχώρησε στὴν ἐκπαίδευση νέων ἀνθρώπων στὴν ἑλληνικὴ στρατιωτικὴ δομή.

Πολλοὶ στρατοὶ ἀκόμη καὶ σήμερα ἀκολουθοῦν τὶς ὁδηγίες ποὺ θέσπισε ὁ Ἀλέξανδρος σὲ θέματα ἐπιμελητείας, ἐφοδιασμοῦ, ἐνῷ πολλοὶ ἡγέτες ἐμπνέονται ἀπὸ τὸν Μακεδόνα βασιλιά, ἀπὸ τὶς ἀρχές του, τὶς ἀξίες του καὶ τὸν τρόπο διοίκησης.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν καὶ στρατιωτικὰ ἔντιμος. Πρὶν τὴν κρίσιμη μάχη στὰ Γαυγάμηλα, καὶ παρὰ τὴν ὑπόδειξη τοῦ Παρμενίωνα νὰ ἐπιτεθοῦν αἰφνιδιαστικὰ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς νύχτας, δεδομένου ὅτι ὁ περσικὸς στρατὸς ἦταν ἀναρίθμητος, δήλωσε ὑπερήφανα ὅτι *«δὲν κλέβω τὴ νίκη».*

Ὁ ἑλληνικὸς τρόπος ζωῆς, τὸ ἑλληνικὸ πολιτισμικὸ πρότυπο ἦταν ἡ ἄποψή του γιὰ τὴ ζωή του, γιὰ τὴ ζωὴ κάθε ἀνθρώπου. Ἡρωϊκὸς καὶ θεϊκός, καὶ ταυτόχρονα ἀνθρώπινος καὶ θνητός. Ὁ πρῶτος δάσκαλος τοῦ Ἀλέξανδρου, ὁ Λυσίμαχος, τὸν μύησε ἀπὸ νωρὶς στὰ κατορθώματα τῶν μυθικῶν ἡρώων, ὁ Λεωνίδας τοῦ ἀνέπτυξε ἀκόμη περισσότερο τὸ θρησκευτικὸ αἴσθημα, ὁ Ἀριστοτέλης τοῦ δίδαξε τὰ ἀναγνώσματα τῆς Ἰλιάδας. Η ἱστορία τοῦ Φιλίστου τοῦ ἔδειξε πρότυπα ἀνθρώπων καὶ θεῶν, ὅπως ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ

Ἀχιλλέας, τοὺς ὁποίους ἐπιθυμοῦσε νὰ ἀνταγωνιστεῖ καὶ νὰ τοὺς ξεπεράσει, καὶ ἡ πορεία τοῦ πατέρα του, τοῦ Φιλίππου, ἦταν μερικὲς ἀπὸ τὶς ἐπιδράσεις ποὺ τὸν ἐνέπνευσαν καὶ τὸν ἔκαναν νὰ νιώθει σπουδαῖος. Νὰ θέλει νὰ πετύχει τοὺς περισσότερους ἄθλους, ἀπ᾽ ὅσους πέτυχε ἄνδρας στὴν ἱστορία.

Ὁ Ἀλέξανδρος πίστευε ὅτι ἔπρεπε νὰ συγκριθεῖ μὲ τὸν Φίλιππο. Γιὰ τὸν πατέρα του ἂν καὶ εἶχαν ἔρθει σὲ σύγκρουση πολλὲς φορές, εἶχε γνώση τῆς ἀξίας του. Ὁ Θεόπομπος, ποὺ ἦταν αὐστηρὸς κριτὴς τοῦ Φιλίππου, ἔγραψε στὰ «Φιλιππικά» του: «*Ἡ Εὐρώπη δὲν ἔβγαλε ποτὲ τέτοιο μεγάλο ἄνδρα, ὅπως τὸν Φίλιππο, τὸν γιὸ τοῦ Ἀμύντα*». Ὁ στόχος τοῦ Φιλίππου, ὁ ὁποῖος ρώτησε τὴν Πυθία στοὺς Δελφοὺς ἂν θὰ *«νικοῦσε τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν»*, ἔγινε καὶ στόχος τοῦ Ἀλέξανδρου, ὁ ὁποῖος τὸν ἔκανε καὶ πράξη.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἤθελε νὰ γίνει ὁ πρῶτος, νὰ ξεπεράσει ἀκόμη καὶ τὸν ἡμίθεο Ἡρακλῆ. Ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε ὅτι «*ἂν εἶχε προσθέσει τὴν Εὐρώπη στὴν Ἀσία θὰ συναγωνιζόταν τὸν ἑαυτό του, μιὰ καὶ δὲν θὰ ὑπῆρχε ἀντίπαλος!*», ἐνῷ ὁ Πλούταρχος, ἔχοντας πηγὴ τὸν Ἀριστόβουλο, ἀνέφερε τὰ ἑξῆς: «*Πιστεύοντας ὅτι εἶχε ἔρθει ἀπὸ τοὺς θεούς, νὰ γίνει κυβερνήτης καὶ ἑνωτὴς τῆς ἀνθρωπότητας, χρησιμοποιώντας τὴ δύναμη τῶν ὅπλων ἐκεῖ ποὺ δὲν δεχόταν τὴν πειθώ του, ἕνωσε ὅλες του τὶς δυνάμεις σὲ ἕνα καὶ μόνο σκοπό: νὰ ἑνώσει σὲ εὐτυχῆ μίξη τὶς ζωές, τοὺς τρόπους, τοὺς γάμους καὶ τὰ ἤθη τῶν ἀνθρώπων. Εἶπε σὲ ὅλους νὰ θεωροῦν τὴν οἰκουμένη ὡς πατρίδα καὶ τὸν στρατό του ὡς δική τους ἀσφάλεια*».

Ἀπ᾽ ὅλους τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς (Ἀρριανό, Στράβωνα, Πλούταρχο κλπ.) σημειώνεται ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε τόση ἀνδρεία σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ

ἐξαιρετικὸ ἦθος, ὥστε μετὰ τὸν θάνατό του, ἡ μητέρα τοῦ Δαρείου, ἡ Συσίγαμβρις, μαθαίνοντας τὴν ἀπώλεια τοῦ Ἀλέξανδρου, ἔπαυσε οἰκειοθελῶς νὰ παίρνει τροφὴ καὶ ἀφέθηκε νὰ πεθάνει ἀπὸ ἀσιτία.

2.
Ἡ ἑνότητα τῶν Ἑλλήνων

Οἱ Ἕλληνες γιὰ αἰῶνες ἦταν διχασμένοι καὶ μόνο σὲ δύσκολες στιγμές, ποὺ ἀφοροῦσαν στὴν ἐπιβίωσή τους, ἑνώνονταν, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν εἰσβολεῖς,

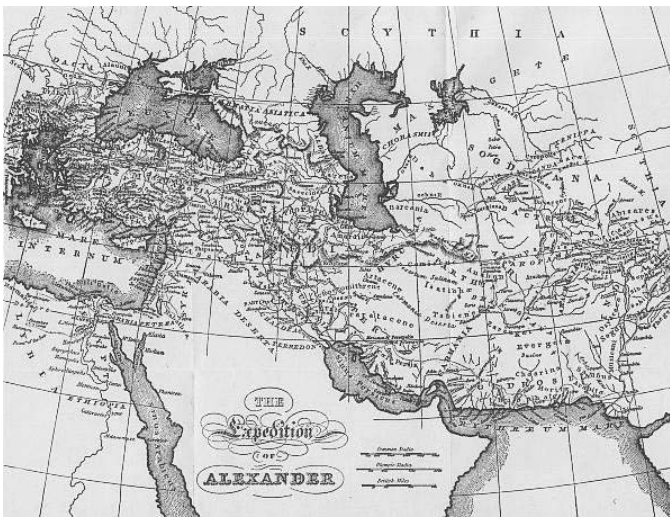

ὅπως οἱ Πέρσες. Ἀκόμη ὅμως καὶ τότε ὑπῆρχαν διαφωνίες καὶ διαμάχες ποὺ ἔθεταν σὲ κίνδυνο τὴν ἀντίσταση καὶ τὴν ἄμυνα.

Ὁ Ἀλέξανδρος κατανόησε τὸ πρόβλημα τῆς δι-

αίρεσης, ἀλλὰ καὶ τὸ πλεονέκτημα τῆς ἕνωσης τῶν Ἑλλήνων. Συνένωσε τὸν ἑλληνικὸ κόσμο, δημιούργησε θεσμοὺς μὲ τεράστια σημασία ἀκόμη καὶ σήμερα, μὲ διακριτὰ καὶ μεγάλα δικαιώματα, καὶ ἐλευθερία χωρὶς διακρίσεις. Ὁ Ἕλληνας Ἀλέξανδρος ἦταν ὁ πραγματικὸς Ἀλέξανδρος.

Ἡ δύναμη τῆς προσωπικότητάς του ἦταν τόση, ὥστε μποροῦσε νὰ κρατήσει διακριτοὺς τοὺς δύο ρόλους του τόσο στὸ μυαλὸ ὅσο καὶ στὴ συμπεριφορά του. Ὁ Πτολεμαῖος καὶ ὁ Ἀριστόβουλος εἶχαν δίκιο, ὅταν θεωροῦσαν ὡς ἀληθινὸ Ἀλέξανδρο, τὸν Μακεδόνα Ἀλέξανδρο. Ὅταν χρειαζόταν, τιμωροῦσε τοὺς Ἕλληνες καὶ τιμοῦσε τοὺς Πέρσες. Ἦταν αὐστηρός, ἀλλὰ καὶ δίκαιος καὶ ἀκέραιος, ὅπως πρέπει νὰ εἶναι κάθε μεγάλος ἡγέτης, ποὺ βάζει τὸ κοινὸ συμφέρον, τὴν ἕνωση, πάνω ἀπὸ ὅλα.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν μιὰ προσωπικότητα σεβαστὴ στὴ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων, ποὺ ἐξέφρασε καὶ προσωποποίησε τὴν οἰκουμενικὴ διάσταση τῆς ἑλληνικότητας. Μετέβαλε ταυτόχρονα γιὰ πολλὰ χρόνια τὸ ὄνομα τῶν Μακεδόνων καὶ τῆς Μακεδονίας σὲ συνώνυμα μὲ τὴν ἀντίσταση καὶ τὴ νίκη, ὅπως καταγράφει ὁ Πολύβιος στὸν λόγο τοῦ Ἀκαρνάνα πολιτικοῦ Λυκίσκου τὸ 211 π.Χ., στὴ Σπάρτη: *«Καὶ ἐνῷ δὲν μπορεῖτε νὰ ἀπολογηθεῖτε σὲ τίποτα ἀπὸ αὐτά, καμαρώνετε διότι ἀντισταθήκατε στὴν ἐπιδρομὴ τῶν βαρβάρων ἐναντίον τῶν Δελφῶν καὶ ἀπαιτεῖτε νὰ σᾶς χρωστοῦν οἱ Ἕλληνες εὐγνωμοσύνη γι᾽ αὐτό. Ἀλλά, ἐὰν ὀφείλετε χάρη στοὺς Αἰτωλοὺς γιὰ τούτη τὴ μιὰ καὶ μόνη ὑπηρεσία, τί εἴδους καὶ πόση μεγάλη τιμὴ πρέπει νὰ λάβουν οἱ Μακεδόνες, οἱ ὁποῖοι τὸ μεγαλύτερο διάστημα τῆς ζωῆς τους δὲν παύουν νὰ ἀγωνίζονται ἐναντίον τῶν βαρβάρων γιὰ*

τὴν ἀσφάλεια τῶν Ἑλλήνων;

Διότι ποιὸς ἀγνοεῖ ὅτι πάντοτε θὰ βρίσκονταν σὲ μεγάλους κινδύνους οἱ Ἕλληνες, ἂν δὲν εἶχαν προτείχισμα τοὺς Μακεδόνες καὶ τὶς φιλοδοξίες τῶν βασιλέων τους;

Ἡ μεγαλύτερη ἀπόδειξη γι᾽ αὐτὸ εἶναι ἡ ἑξῆς: Μόλις οἱ Γαλάτες ἔπαψαν νὰ λογαριάζουν τοὺς Μακεδόνες, διότι νίκησαν τὸν Πτολεμαῖο, τὸν ἐπονομοζόμενο Κεραυνόν, ἀμέσως ἀφοῦ καταδίκασαν τοὺς ἄλλους, ἦλθαν ὑπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ Βρέννου μέχρι τὸ κέντρο τῆς Ἑλλάδας. Αὐτὸ θὰ συνέβαινε ἀσφαλῶς πολλὲς φορές, ἂν δὲν ἦταν προπύργιο οἱ Μακεδόνες».

3.
Ἡ δημιουργία νέων πόλεων

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐκστρατείας του ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε προβλέψει τὴ σημασία τῶν πόλεων. Ἡ δημιουργία νέων καὶ ὁλοκληρωμένων οἰκιστικῶν κέντρων ἀποτελεῖ μιὰ μεγάλη ἑλληνικὴ παράδοση, ποὺ κληροδοτήθηκε σὲ πολλοὺς λαούς. Ὁ Ἀλέξανδρος δημιούργησε πάνω ἀπὸ ἑβδομήντα νέες πόλεις, οἱ ὁποῖες ἔγιναν μάρτυρες τῆς μεγάλης του πίστης στὶς ἑλληνικὲς ἀρχὲς καὶ μεγάλες ἀξίες, ποὺ πρέσβευαν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἵδρυσε, μεταξὺ τῶν ἄλλων, τὶς Αἰγὲς καὶ τὴν Ἀλεξάνδρεια στὴν ἀκτὴ τοῦ κόλπου τῆς Ἰσσοῦ, τὴ Βοττία στὸν Ὀρόντη, τὴν Ἀρέθουσα στὴ Συρία, τὰ Γάδαρα, τὴν Πέλλα καὶ τὰ Γέρασα στὴν ἀνατολικὴ Παλαιστίνη καὶ στὴν Ἰορδανία, τὴν Ἀλεξάνδρεια στὴν Αἴγυπτο. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔδωσε

στὶς νέες πόλεις ὀνόματα μακεδονικῶν πόλεων.

Ὁ ἴδιος πίστευε ὅτι ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ τὴν ἐξάπλωση τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἦταν ἡ ἵδρυση πόλεων. Στὴν ἀρχή, ἡγέτες αὐτῶν τῶν πόλεων ἦταν Ἕλληνες ποὺ ἤξεραν τὶς δημοκρατικὲς διαδικασίες. Οἱ νέες πόλεις ἄρχιζαν μὲ 10.000 ἄνδρες, τὰ παιδιὰ ἐκπαιδεύονταν στὴν ἑλληνικὴ λογοτεχνία καὶ τὴ στρατιωτικὴ ζωή, ἐνῷ ὑπῆρχαν καὶ πολιτοφυλακὲς γιὰ τὴν ἀπόκρουση τῶν ἐπιδρομῶν. Οἱ νέες πόλεις ἦταν πρότυπα πολιτικῆς, πολιτῶν, πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐμπορίου, μὲ ναοὺς καὶ γυμναστήρια, θέατρα καὶ

Ἀργυρὸ νόμισμα ποὺ ἀπεικονίζει τὸν Ἡρακλῆ, μυθολογικὸ γενάρχη τῶν Μακεδόνων, μὲ λεοντοκεφαλή

ἄλλα οἰκοδομήματα ἀπαράμιλλης ὀμορφιᾶς.

Τὰ ἑλληνικὰ θέατρα, τὰ ᾠδεῖα καὶ τὰ δημόσια κτίρια, τὰ στάδια, τὰ βουλευτήρια καὶ οἱ βιβλιοθῆκες, οἱ ναοί, παρουσίαζαν μιὰ ὁλοκληρωμένη ἀρχιτεκτονικὴ πρόταση γιὰ τὸ δομημένο περιβάλλον. Πολλὲς ἀπὸ αὐτὲς τὶς κατασκευὲς σώζονται μέχρι σήμερα, ἀπὸ τὴν

Ἀσία μέχρι τὴν Ἀραβικὴ χερσόνησο καὶ τὸ Πακιστάν. Ἀκόμη καὶ ἐρείπιά τους φανερώνουν τὸ μεγαλεῖο τῆς αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ ἐπικεφαλῆς αὐτῆς.

Οἱ νέες πόλεις ἀποτελοῦσαν πολεοδομικὰ ὑποδείγματα διαβίωσης. Ἦταν μεγάλα λιμάνια ποὺ διευκόλυναν τὴν ἀνάπτυξη τοῦ θαλάσσιου ἐμπορίου καὶ ταυτόχρονα φορεῖς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης καὶ εὐμάρειας, μετατοπίζοντας τὸ κέντρο τῆς οἰκονομίας ἀπὸ τὴν κτηνοτροφία στὴ γεωργία καὶ δίνοντας βάρος στὸν ἔλεγχο τῶν πλημμυρῶν, στὴν ἄρδευση καὶ στὴ δημιουργία πηγαδιῶν.

Γιὰ παράδειγμα, ἡ Ἀλεξάνδρεια ἦταν ὁ τελικὸς σταθμὸς τῶν προϊόντων τῆς Αἰγύπτου, τῶν ἀκτῶν τῆς Ἐρυθρᾶς Θάλασσας καὶ τῆς Αἰθιοπίας, τὸ κέντρο τῶν συναλλαγῶν μὲ τὶς χῶρες τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου, ἐνῷ τὰ Γέρασα ἦταν ἡ ἀγορὰ τῶν μπαχαρικῶν τῆς Ἀραβίας. Τὸ ἐμπόριο αὐξήθηκε, ἀφοῦ ἡ αὐτοκρατορία ἦταν ἕνας ἑνιαῖος οἰκονομικὸς χῶρος ἀπὸ τὸν ἑλλαδικὸ μέχρι τὴν Ἰνδία, ὅπου κυκλοφοροῦσε ἕνα χρυσὸ κι ἕνα ἀσημένιο νόμισμα πραγματικῆς ἀξίας, ποὺ ἦταν δεκτὸ σὲ ὅλο τὸ βασίλειο καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτό.

4.
Ἡ ἑλληνικὴ παιδεία

Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε πλήρη συνείδηση καὶ ἐπίγνωση τῆς συνεισφορᾶς του στὴν ἑλληνικὴ συνέχεια καὶ διαχρονικότητα. Ὁ ἴδιος μετέφερε τὰ γράμματα, τὸν πολιτισμό, τὸν ἑλληνικὸ τρόπο ζωῆς. Δημιούργη-

σε ἐκπαιδευτικὰ κέντρα, σχολεῖα, ὅπου τὸ βασικὸ ἀναγνωστικὸ γιὰ τοὺς μαθητὲς ἦταν τὰ ἔπη τοῦ Ὁμήρου. Ὅπως ἄλλωστε γιὰ χιλιάδες χρόνια, πρὶν καὶ μετὰ ἀπὸ αὐτόν. Ἀπὸ τὴν πρὸ Ἀλεξάνδρου περίοδο μέχρι τὴν ἀνατολικὴ Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία.

Στὴν Περσία τὰ παιδιὰ ἀπήγγειλαν Εὐριπίδη καὶ Σοφοκλῆ καὶ στὴν Αἴγυπτο γράφτηκαν ἐγχειρίδια γιὰ τὴ διδασκαλία τῆς ἑλληνικῆς ὡς ξένης γλώσσας, βασισμένα στὴν Ἰλιάδα καὶ στὰ κατορθώματα τοῦ Ἀχιλλέα.

Ὅπως γράφει ὁ Πλούταρχος, *«ἐπέλεξε 30.000 παῖδες καὶ ἔδωσε ἐντολὲς νὰ μάθουν ἑλληνικὰ καὶ νὰ ἀσκηθοῦν στὴ μακεδονικὴ στρατιωτικὴ τάξη, καὶ ὅρισε πολλοὺς ἐπιμελητές».*

Ἡ γνώση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας βοήθησε τοὺς νέους πολίτες τῆς αὐτοκρατορίας. Εἶναι ἐμφανῆ ἀκόμη καὶ σήμερα σὲ ἀρκετὲς περιοχὲς τῆς αὐτοκρατορίας τὰ στοιχεῖα αὐτῆς τῆς πνευματικῆς κληρονομιᾶς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀπόρροια τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, σὲ βαθμὸ ποὺ ἐκπλήσσονται οἱ ἐρευνητὲς τῆς πορείας καὶ τῆς διαδρομῆς τοῦ Ἀλέξανδρου. Ὅλα αὐτὰ φανερώνουν ἕνα βασιλιὰ μὲ βαθιὰ γνώση τῆς καταγωγῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ του. Παράλληλα, ἡ πίστη του στὶς ἑλληνικὲς ἀξίες δὲν ἐπηρέαζε τὸν σεβασμό του γιὰ τὶς αἰγυπτιακές, βαβυλωνιακὲς καὶ ἰνδικὲς ἰδέες.

Ἡ Ἰλιάδα, ἡ ποίηση τοῦ Πινδάρου, τὰ ἔργα τῶν μεγάλων τραγικῶν τοῦ ἐνίσχυαν τὸ συναίσθημα καὶ τὸν ρεαλισμό, τοῦ ἔδιναν τὰ ἐφόδια, τὰ ὁποῖα ὡς ἡγέτης τοῦ κόσμου τὰ μετέδωσε στοὺς πολίτες τῆς αὐτοκρατορίας.

Ἡ παιδεία του ἦταν αὐτὴ ποὺ ἐπιθυμοῦσε νὰ ἔχει κάθε πολίτης τοῦ μακεδονικοῦ κράτους, ἀφοῦ ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πενήντα Ἐφήβους,

τοὺς ἐπιλεγμένους γιοὺς τῶν Μακεδόνων. Οἱ ἐκλεκτοὶ τῆς Αὐλῆς φοιτοῦσαν γιὰ τέσσερα χρόνια, ἔπαιρναν στρατιωτικὴ παιδεία ὡς ἱππεῖς καὶ ἀκαδημαϊκὴ ἐκπαίδευση στὴ γραμματική, τὴ ρητορική, τὴ διαλεκτική, τὴ γεωμετρία, τὴν ἀριθμητική, τὴν ἀστρονομία καὶ τὴ μουσική. Στὰ 14 χρόνια του φοιτοῦσε στὴ Σχολὴ τῶν Βασιλικῶν Ἀκολούθων, τῶν Ἐπίλεκτων

Ἐπιγραφὲς μὲ ὀνόματα τῆς Μακεδονίας, ὀνόματα ἀνθρώπων, πόλεων, θεῶν, ποταμῶν τοπωνυμίων.

Μακεδόνων Ἐφήβων. Ἡ Σχολὴ ἦταν διάσημη ὡς κέντρο ἐκπαίδευσης κυβερνητῶν καὶ στρατηγῶν καὶ ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε ἤδη κάνει πρακτικὴ σὲ ὅλα τὰ ἐπιμέρους ἀντικείμενα τῆς Σχολῆς.

Συμπαραστάτες του καὶ ἐμπνευστὲς στὴ σημασία τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, ὑπῆρξαν ἡ γιαγιά του Εὐρυδίκη καὶ ἡ μητέρα του Ὀλυμπιάδα. Ἡ γιαγιὰ του Εὐρυδίκη-Βασίλισσα Μητέρα, στὴν ὁποία ἀποδιδόταν σεβασμὸς καὶ ἐκτίμηση, εἶχε ἀφιερώσει βωμοὺς στὴν πρωτεύουσα, τὶς Αἰγές, πρὸς τὴν Εὔκλεια, «τὴν ἀγαθὴ φήμη», ποὺ ἦταν καὶ ἡ ὁδηγὸς τοῦ Ἀλέξανδρου. Ἡ Εὐρυδίκη εἶχε συνθέσει τὸ ἐπίγραμμα ποὺ συνόδευε τὸ ἀφιέρωμά της πρὸς τὶς Μοῦσες: «*Ἡ Εὐρυδίκη, κόρη τοῦ Σίρρα, ἀφιερώνει τοῦτο (τοῦ Ἑρμῆ) στὶς Μοῦσες*

τῆς πόλης, ἐπειδὴ μέσα στὴν ψυχή της εἶχε πόθο γιὰ γνώση. Εὐτυχὴς μητέρα παιδιῶν ποὺ μεγάλωσαν φρόντισε νὰ μάθει γράμματα τοὺς καταγραφεῖς τοῦ ὁμιλοῦντος κόσμου».

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν ἀφοσιωμένος στὶς Μοῦσες. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι μετὰ τὴν ἀπουσία του ἐπὶ ὀκτὼ μῆνες, ὅταν κατέστειλε τὴν ἐξέγερση στὴ Θήβα, οἱ ἑορτὲς στὶς Αἰγὲς κράτησαν ἐννέα μέρες, ἡ καθεμιὰ ἀφιερωμένη σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ἐννέα Μοῦσες.

Ὁ μεγάλος του δάσκαλος ὅμως ἦταν ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἐπηρέασε σημαντικὰ τὸν Ἀλέξανδρο, μεταξὺ τῶν ἄλλων, καὶ γιὰ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς παιδείας. Ὁ Ἀλέξανδρος φοίτησε στὴ σχολὴ τοῦ Ἀριστοτέλη στὴ Μίεζα, στὸ Ἱερὸ Ἄλσος τῶν Νυμφῶν καὶ μαζὶ μὲ ἄλλα παιδιά, γόνους ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, ἀποδέχτηκε τὶς ἀπόψεις τοῦ Ἀριστοτέλη στὴν Κοσμολογία, τὴ Γεωγραφία, τὴ Βοτανική, τὴ Ζωολογία καὶ τὴν Ἰατρική, γι᾽ αὐτὸ καὶ πῆρε μαζί του ἐπιστήμονες, ὅταν ἐκστράτευσε στὴν Ἀσία. Ὁ Μακεδόνας βασιλιὰς ἐντυπωσιάστηκε ἀπὸ τὶς διαλέξεις τοῦ Ἀριστοτέλη στὴ Λογική, τὴ Μεταφυσική, τὴν Ἠθική, τὴ Φιλοσοφία, τὴ Διαλεκτική, τὴ Ρητορική, τὴν Οἰκονομία, τὴ Φυσική, τὴν Ἰατρική, τὴ Γεωγραφία. Ὅταν τελείωσαν τὰ μαθήματα, ὁ Ἀριστοτέλης χάρισε στὸν Ἀλέξανδρο ἕναν χειρόγραφο πάπυρο μὲ τὴν Ἰλιάδα, τὸν ὁποῖο ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἀποχωρίστηκε ποτέ. Ἔλεγε μάλιστα συχνὰ ὅτι *«στὸν πατέρα μου ὀφείλω τὸ ζεῖν, ἀλλὰ στὸ δάσκαλό μου τὸ εὖ ζῆν!»*.

Ὁ Μακεδόνας βασιλιὰς εἶχε δείξει ἀπὸ μικρὸ παιδὶ τὰ χαρίσματά του καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἤλπιζε νὰ καθοδηγήσει τὸν μελλοντικὸ βασιλέα στὰ καθήκοντά του, ὅπως ὁ δικός του δάσκαλος, ὁ Πλάτωνας, προσπάθησε νὰ καθοδηγήσει τὸν Διονύσιο τὸν Νεότερο, ὡς ἡγέτη

τῶν Συρακουσῶν. Γι᾽ αὐτὸν τὸν λόγο ὁ Ἀριστοτέλης ἔγραψε γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο μιὰ πραγματεία «*Περὶ βασιλείας*», ποὺ δυστυχῶς ὅμως δὲν σώθηκε.

Ἡ ἐπίδραση τοῦ Ἀριστοτέλη στὸν Ἀλέξανδρο ἦταν ὁμολογουμένως καταλυτική. Μάλιστα ἡ δύναμη τοῦ νοῦ, τῆς σκέψης, τοῦ πνεύματος θεωρεῖται ἡ μεγαλύτερη συμβολὴ τοῦ μεγάλου Ἕλληνα διδασκάλου στὴ σημαντικότερη ἴσως προσωπικότητα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου.

5.
Ἡ θρησκευτικὴ πίστη καὶ τὰ βαθιὰ ἀνθρώπινα αἰσθήματα

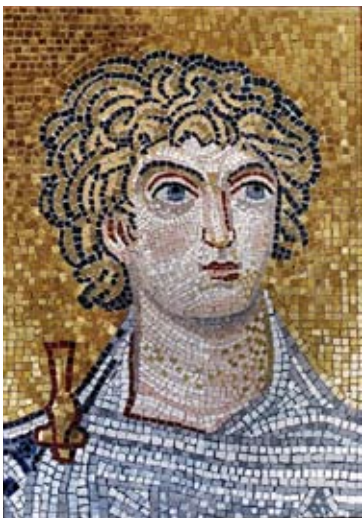

Ὁ Ἀλέξανδρος μεγάλωσε σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα ποὺ τοῦ ἐνέπνεε πίστη στοὺς θεούς, μὲ καθημερινὲς θυσίες δίπλα στὸν πατέρα του, μὲ συμμετοχὴ σὲ θρησκευτικὲς τελετὲς στὸν Ὄλυμπο, καὶ βεβαίως ἀνάμεσα στὸν θρησκευόμενο λαὸ τῆς Μακεδονίας. Ἡ μητέρα του τὸν ἐπηρέασε βαθύτατα σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ στὴν πίστη καὶ τοῦ μετέδωσε τὴν ἔντονη θρησκευτικότητα. Ἀπὸ τότε ποὺ ἀντιλήφτηκε τὸ θεῖο,

ἦταν ἕτοιμος νὰ ἀποδεχτεῖ τὴ δύναμη τῶν θεῶν ἀπὸ πολλὲς θρησκεῖες καὶ λατρεῖες σὲ πολλὰ μέρη, ὅποιο κι ἂν ἦταν τὸ ὄνομά τους.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦταν ἕνας πιστὸς ἄνθρωπος, ποὺ ἀναγνώριζε τὴ δύναμη τοῦ θείου καὶ τὸν σεβασμὸ ποὺ πρέπει νὰ τοῦ δείχνει ὁ ἄνθρωπος. Σὲ κάθε ἀπόφαση ποὺ λάμβανε στὴν εἰρήνη καὶ στὸν πόλεμο πρῶτα σκεφτόταν καὶ μετὰ προσευχόταν. Ἡ πίστη στὶς δυνάμεις καὶ στὶς γνώσεις του συνδυαζόταν μὲ τὴν ἔντονη θρησκευτική του πίστη. Ἤδη ἀπὸ μικρὴ ἡλικία ὁ Ἀλέξανδρος πίστευε ὅτι θὰ καταφέρει περισσότερα ἀπὸ τὸν πατέρα του.

Ἡ πίστη τοῦ Ἀλέξανδρου ἦταν βαθιά, ἀφοῦ γνώριζε καὶ σεβόταν τὸ θεῖο, πίστευε ὅτι ὁ ἄνθρωπος προέρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ ἔπρεπε νὰ πλησιάσει τὸ θεῖο. Εὐχαριστοῦσε καὶ τιμοῦσε γιὰ τὰ ἐπιτεύγματα τὸ θεῖο, τὸ ἀνώτερό του, καὶ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ βαθιὰ συναισθήματά του καὶ τὴν ἀγάπη ποὺ ἐξέπεμπε δημιούργησε ἕναν ὁλοκληρωμένο ἄνθρωπο.

Ὁ Ἀλέξανδρος τελοῦσε καθημερινὰ θυσίες. Ἀκόμη κι ὅταν ἦταν ἄρρωστος, τόσο γιὰ τὸν ἑαυτό του ὅσο καὶ γιὰ τοὺς Μακεδόνες. Τελοῦσε θυσίες ἀκόμη καὶ γιὰ τὸ πιὸ ἀσήμαντο γεγονός. Τὸ ἑλληνικὸ πάνθεο ἔγινε ἡ νέα θρησκεία καὶ σὲ πολλὲς περιπτώσεις, ἡ ἑλληνικὴ θρησκεία λειτούργησε ὡς πρόδρομος τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐνῷ ἡ ἑλληνικὴ γλώσσα ὡς δίοδος. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μιλοῦσε καὶ ἔγραφε στὰ ἑλληνικά, γνωρίζοντας ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν περιοχῶν στοὺς ὁποίους ἀναφέρεται εἶχαν τέλεια γνώση τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμικοῦ προτύπου, τοῦ θείου καὶ τοῦ ἀνθρώπινου.

Ἡ ἀγάπη καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ Ἀλέξανδρου ἐκφράστηκαν σὲ διάφορες φάσεις τῆς ζωῆς του καὶ

τῆς ἐκστρατείας του. Στὴ μητέρα του, στοὺς συμπολεμιστές του, στὸν ἀγαπημένο φίλο του Ἡφαιστίωνα, στὴ μητέρα καὶ στὴ σύζυγο τοῦ Δαρείου, στὴ Ρωξάνη ὁ Ἀλέξανδρος χάρισε ἀνεπανάληπτες καὶ μοναδικὲς

Ὁ ναὸς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου στὴν Μπαχαρίγια τῆς Αἰγύπτου, χτίστηκε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου.

στιγμές. Οἱ γάμοι τὸ 324 στὰ Σοῦσα μεταξὺ 80 Περσῶν καὶ Βακτρίων εὐγενῶν γυναικῶν μὲ ἐπιφανεῖς Μακεδόνες ἔμειναν στὴν ἱστορία γιὰ μιὰ σειρὰ ἀπὸ λόγους ποὺ δὲν συνδέονται μόνο μὲ τὴ διπλωματία. Θὰ πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι οἱ γάμοι στὴν ἀρχαιότητα γίνονταν μόνο ἀνάμεσα σὲ πολίτες τῆς ἴδιας περιοχῆς καὶ φυλῆς, γιὰ νὰ διατηροῦνται τὰ γνωρίσματα τῆς κάθε φυλῆς.

Ὅταν ὁ βασιλιὰς Πῶρος τοῦ εἶπε: «*Νὰ μοῦ φερθεῖς βασιλικά, Ἀλέξανδρε*», αὐτὸς τοῦ ἄφησε τὸ βασίλειό του, ὡς ὑποτελῆ βασιλιᾶ, καὶ τοῦ πρόσθεσε νέες χῶρες. Τὰ αἰσθήματα τοῦ Ἀλέξανδρου πρὸς τὴ μητέρα του καὶ εἰδικότερα πρὸς τὸν φίλο του Ἡφαιστίωνα ἦταν μοναδικὰ καὶ ἔμειναν στὴν ἱστορία. Ἀκόμη καὶ σὲ

δύσκολες στιγμές, ὅπως ὅταν σκότωσε τὸν φίλο του τὸν Κλεῖτο καὶ ἔδωσε διαταγὴ νὰ σκοτώσουν ἄλλους ἐπίσης φίλους του, ἡ μετάνοιά του ὑπῆρξε εἰλικρινής. Ἀγαποῦσε μὲ πάθος τοὺς συμπολεμιστές του, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴ σειρά τους, τὸν ἀγαποῦσαν μὲ πάθος μέχρι τὴν τελευταία του στιγμή.

6.
Τὸ ἑλληνικὸ πολιτισμικὸ πρότυπο

Ἡ ἐλευθερία, κυρίαρχο καὶ πρωταγωνιστικὸ σημεῖο τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης, ἡ ὁποία δημιουργήθηκε μέσα στὸ ἑλληνικὸ πολιτισμικὸ πρότυπο, τοποθετοῦνταν στὸ κέντρο τῆς πολιτικῆς τοῦ Ἀλέξανδρου. Ἡ στρατιωτικὴ ἥττα, ἡ συμμαχία μὲ τοὺς Πέρσες, δὲν στάθηκαν ἐμπόδια γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο, ὁ ὁποῖος πίστευε ὅτι δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ἐξουσιάσει μὲ τὴ σκληρὴ καταπίεση καὶ τὴ σκλαβιά, αὐτὰ ποὺ χρησιμοποιοῦσαν γιὰ αἰῶνες οἱ προκάτοχοί του στὴν Ἀσία.

Ἡ εὐφυΐα του ἦταν μοναδική, εἶχε ἄλλωστε μάθει ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλη νὰ ἐκτιμᾶ τὴ δύναμη τοῦ νοῦ. Μὲ ἄξονα τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμό, ἀφοῦ ἀπελευθέρωνε τοὺς λαοὺς μετὰ ἀπὸ τὴ μακροχρόνια κατοχὴ τῶν Περσῶν, σεβόταν τὶς παραδόσεις, τὸν πολιτισμό, τὰ ἤθη, προτάσσοντας νέες ἀξίες, τὴν ἑλληνικὴ γλώσσα καὶ τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμό.

Ἡ συμβολή του στὸ πρότυπο διοίκησης τῶν ἀπελευθερωμένων ἑλληνικῶν καὶ μὴ πόλεων εἶναι ἐξαιρετική. Ἐλευθέρωσε ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν περσικὸ

ζυγὸ καὶ κέρδισε τὴν ὑποστήριξη χωρῶν. Ἀνέτρεψε τὴν ὀλιγαρχικὴ φιλοπερσικὴ πολιτεία, ἔφερε πίσω τοὺς ἐξόριστους καὶ ἐγκαθίδρυσε δημοκρατία, χωρὶς διάθεση ἐκδίκησης. Ὅταν οἱ δημοκρατικοὶ ἄρχισαν νὰ σκοτώνουν τοὺς ἀντιπάλους, ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς σταμά-

Νόμισμα τῆς ἐποχῆς τοῦ Πτολεμαίου
μὲ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο φορώντας ἕνα τριχωτὸ κεφαλῆς
ἐλέφαντα, σύμβολο τῆς κατάκτησης τῆς Ἰνδίας.

τησε, ὅπως ἀναφέρει ὁ Χάμοντ, «*ἀντιλαμβανόμενος ὅτι, ἂν δινόταν ἄδεια στοὺς ἀνθρώπους, αὐτοὶ θὰ σκότωναν ἀδιακρίτως ἀθώους καὶ ἐνόχους, ἀπὸ προσωπικὸ μίσος ἢ γιὰ νὰ πάρουν τὴν περιουσία τους*». Ἡ στάση τοῦ Ἀλέξανδρου ἐναντίον τῶν ἐμφύλιων πολέμων ἐπαινέθηκε πολὺ στὴν ἐποχή του καὶ ἀποτελοῦσε τὸ σημαντικότερο χαρακτηριστικὸ τῶν σχέσεών του μὲ τὶς ἑλληνικὲς πόλεις-κράτη.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε στόχο νὰ ἐπιβάλει τοὺς κανόνες του, ὅπου κάθε ἄνθρωπος θὰ ἀποτελοῦσε ἀντικείμενο σεβασμοῦ καὶ καλῆς συμπεριφορᾶς. Μὲ τὶς ἑλληνικὲς πόλεις ἐπικοινωνοῦσε προσωπικὰ καὶ τὶς ἐξαιροῦσε

ἀπὸ τὴν πληρωμὴ φόρου. Ὁ ἴδιος δὲ σκέφτηκε μόνο τὴ στρατιωτικὴ ὑπεροχὴ καὶ κυριαρχία. Εἶχε μιὰ πολιτισμικὴ καταγωγή, ὅπου ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ γνώση ἀποτελοῦσε καθημερινότητα.

Τὸν στρατὸ καὶ τὸν στόλο τῶν Ἑλλήνων τοὺς συνόδευαν ἐπιστήμονες ποὺ στήριξαν ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, ἀπὸ τὴν πλευρά τους, τὴν ἐκστρατεία.

Ἡ γεωγραφία καὶ ἄλλες ἐπιστῆμες ἀποκόμισαν σημαντικὰ κέρδη ἀπὸ τὴν ἐκστρατεία τοῦ Ἀλέξανδρου, πολλὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ἀκόμη καὶ σήμερα.

Ἡ ἐπιρροή του στὴν ἐπιστήμη καὶ τὴν ἐκπαίδευση εἶναι ζωντανὴ μέχρι σήμερα, ἀπὸ τὴν Ἀσία μέχρι τὴν Εὐρώπη.

7.
Ἁγνὸς καὶ ἐγκρατής

Ὁ Ἀλέξανδρος ὑπῆρξε σεμνὸς καὶ ἐγκρατής.

Ὁ Πλούταρχος τὸν χαρακτηρίζει «*ἄτρωτον ἐπιθυμίας*», ἐνῷ ὁ Ἀρριανός γράφει πὼς ἦταν «*ἐγκρατέστατος τῶν ἡδονῶν τοῦ σώματος*» («*Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις*», 28,2).

Ποτὲ δὲν πλησίασε γυναίκα οὔτε γνώρισε πρὸ τοῦ γάμου του ἄλλη γυναίκα, διότι θεωροῦσε «*βασιλικώτερον τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ τοῦ νικᾶν τοὺς πολεμίους*», *πὼς εἶναι, δηλαδή, σημαντικότερο καὶ βασιλικότερο τὸ νὰ ἐξουσιάζει τὰ πάθη του παρὰ τὸ νὰ νικᾶ τοὺς ἐχθρούς*» («*Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις*», 21,7).

Ἀπαιτοῦσε ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες του, ὅταν συνε-

λάμβαναν γυναῖκες αἰχμάλωτες, νὰ μὴν λένε μπροστά τους, οὔτε κἂν ὡς ὑπονοούμενα, λόγια αἰσχρά, ἀλλὰ νὰ προστατεύουν τὴν ἠθικότητά τους σὰν νὰ ἦταν οἱ αἰχμάλωτες κορίτσια ποὺ ζοῦσαν μέσα σὲ ἱεροὺς καὶ σεμνοὺς παρθενῶνες («*Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις*», 21,5).

Κι ὅταν ὁ Παρμενίων τὸν προέτρεψε νὰ πλησιάσει μιὰ ὄμορφη κοπέλα, αὐτὸς ἀρνήθηκε, ἀντιπαραβάλλοντας στὴν ὀμορφιὰ ἐκείνης «*τὸ τῆς ἰδίας ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης κάλλος*», τὴν ὀμορφιὰ δηλαδὴ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς σεμνότητάς του. Μάλιστα, προκειμένου νὰ παραμείνει ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τὴ γυναικεία πρόκληση, προσπαθοῦσε νὰ βλέπει τὶς γυναῖκες σὰν ψυχρὰ καὶ ἄψυχα ἀγάλματα («*Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις*», 21,9-11).

Ὁ Μέγας Βασίλειος ἐγκωμιάζει τὴν ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

Διηγεῖται πὼς, ὅταν, μετὰ τὴ μάχη στὰ Γαυγάμηλα, μπῆκε μαζὶ μὲ τὸν Ἡφαιστίωνα στὴ σκηνὴ ὅπου βρίσκονταν οἱ γυναῖκες τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τοῦ νικημένου Δαρείου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦταν ἡ μητέρα του Σισύγαμβρις, ἡ σύζυγός του Στάτειρα, ποὺ εἶχε τὴ φήμη τῆς ὡραιότερης γυναίκας τῆς Περσίας καὶ οἱ δύο πανέμορφες κόρες τοῦ Πέρση βασιλιᾶ, ἔσκυψε ἀμέσως τὸ κεφάλι του στὴ γῆ.

Ὅταν ἀργότερα βγῆκε ἀπὸ τὴ σκηνή, ἀπάντησε ὡς ἐξῆς στὸν φίλο του, ποὺ εἶχε ἀπορήσει μὲ τὴ στάση του αὐτή: «Εἶναι ἄπρεπο αὐτὸς ποὺ θέλει νὰ κυριεύσει τὸν κόσμο νὰ ὑποδουλωθεῖ ἀπὸ τὴν ὀμορφιὰ μιᾶς γυναίκας» («*αἰσχρὸν εἶναι κρίνων τὸν ἄνδρα ἑλόντα ὑπὸ γυναικῶν ἥττηθῆναι*»).

8.
Ἐκπολιτισμὸς τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς

Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος βάδιζε πρὸς τὴν Ἀνατολή, ἔνιωθε πὼς ἔχει νὰ προσφέρει στοὺς ἀνθρώπους της ἕνα πανανθρώπινο ὅραμα ζωῆς. Τὸ ὅραμα αὐτὸ ἀπέρρεε ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ παιδεία, τή μοναδικὴ παιδεία μὲ τὴν ἀνυπέρβλητη πνευματικότητα καὶ ὑπερβατικότητα, ἴδια μὲ τὴν ὁποία ὁ μεγαλοφυὴς στρατηλάτης διδάχτηκε στὴν πατρίδα του σὲ ὅλη της τὴν ἔκταση καὶ σ᾽ ὅλο της τὸ βάθος ἀπὸ τὸν μεγαλύτερο ἐπιστήμονα καὶ σοφότερο δάσκαλο τῶν χρόνων ἐκείνων, τὸν Ἀριστοτέλη, τὸν μαθητὴ τοῦ Πλάτωνα καὶ ἔμμεσα τοῦ Σωκράτη.

Ὁ Πλάτωνας πίστευε πὼς ἡ ἀληθινὴ παιδεία εἶναι ἡ «καθολικὴ» παιδεία, διότι «*πολιτικῶς νοεῖν*» σημαίνει «*νοεῖν τὰ παγκόσμια προβλήματα*» (W. Jarget, *Παιδεία*, 1, 149).

Στὴν ἰδέα αὐτῆς τῆς παιδείας τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα ἔφτασε στὸ ὕψος τῆς συνείδησης τῆς ὑπερχρονικότητας καὶ τῆς οἰκουμενικότητάς του. Αὐτὴν τὴ συνείδηση ἐκφράζει ὁ Ἀλέξανδρος, ὅταν, κατὰ τὸν Ἀρριανό, «*Θοίνην* (=συμπόσιο) *δημοτελῆ ἐποίησε*», στὴν Ὤπη, καὶ στὸ οἰκουμενικὸ ἐκεῖνο συμπόσιο ἀποκάλυψε στὰ ἔκπληκτα μάτια τῶν ἀρχόντων τῶν Περσῶν καὶ τῶν ἄλλων λαῶν τῆς Ἀνατολῆς τὴν οἰκουμενικότητα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος. Τὰ λόγια του εἶναι χαρακτηριστικά: « ... *Θεωρεῖτε τὴν οἰκουμένη πατρίδα σας... Δὲν μ᾽ ἐνδιαφέρει ἡ καταγωγὴ οὔτε ἡ ράτσα τῶν ἀνθρώπων. Τοὺς καταμερίζω μ᾽ ἕνα μόνο κριτήριο, τὴν ἀρετή... Τὸν θεὸ δὲν πρέπει νὰ τὸν νομίζετε σὰν ἕναν αὐταρχικὸ κυβερνήτη, ἀλλὰ σὰν κοινὸ Πατέρα ὅλων,*

ὥστε ἡ διαγωγή σας νὰ μοιάζει μὲ τὴ ζωὴ ποὺ κάνουν τ᾽ ἀδέλφια στὴν οἰκογένεια ... Τὸν ὅρκο ποὺ δώσαμε μὲ τὴ σπονδὴ ἀπόψε κρατῆστε τον σὰν συμβόλαιο

Ο Ἀλέξανδρος μὲ τὰ κέρατα τοῦ Ἄμμωνα σὲ ἀργυρὸ τετράδραχμο

ἀγάπης ... » («*Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις*», 7,11).

Ὁ Πλούταρχος, ἐξάλλου, ἀναφέρει πὼς «*ὁ Ἀλέξανδρος ἐκπαίδευσε τοὺς Ὑρκανοὺς νὰ παντρεύονται καὶ νὰ καλλιεργοῦν τὴ γῆ, τοὺς Ἀραχωσαίους καὶ τοὺς Σογδιανοὺς νὰ γηροκομοῦν τὸν πάτερα τους καὶ νὰ μὴν τὸν σκοτώνουν, τοὺς Πέρσες νὰ σέβονται τὶς μητέρες τους καὶ νὰ μὴν τὶς ἐρωτεύονται, τὰ παιδιὰ τῶν Γεδρωσιῶν νὰ ἀπαγγέλλουν τὶς τραγωδίες τοῦ Εὐριπίδη καὶ τοῦ Σοφοκλῆ, καὶ τοὺς Ἀσιάτες,*

γενικῶς, νὰ διαβάζουν τὸν Ὅμηρο» («*Ἠθικά*», 328).

Εἶχαν, λοιπόν, κάθε λόγο οἱ λαοὶ ἐκεῖνοι νὰ ἀγαποῦν τόσο πολὺ τὸν Ἀλέξανδρο καὶ νὰ τὸν τιμοῦν καὶ σήμερα ὡς πρόγονό τους. Ὅταν, πρὶν λίγα χρόνια, Ἄραβες ἐπίσημοι συναντήθηκαν μὲ Ἕλληνα ὑπουργό, δήλωσαν: «*Ὁ δεσμὸς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀράβων εἶναι ἀκατάλυτος, ἀφοῦ οἱ Ἄραβες θεωροῦν τοὺς ἑαυτούς τους ἀπογόνους τοῦ Μεγάλου Ἀλέξανδρου*» (Ν. Μάρτη, «*Ἡ πλαστογράφηση τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας*», σ. 62). Εἶναι ἐπίσης γνωστές οἱ ἀσιατικὲς φυλὲς τῶν κοιλάδων τῶν Καλάς, τοῦ Σονάτ, τῆς περιοχῆς τοῦ Πεσαβὰρ καὶ τῶν Πατάνε, τοῦ Τσιτράλ, τῆς φυλῆς Χούνζα, ὀρεινῶν περιοχῶν στὸ βορειοανατολικὸ Πακιστάν καὶ στὸ ἀνατολικὸ Ἀφγανιστάν, ποὺ καὶ

σήμερα ἀκόμη καμαρώνουν πὼς κατάγονται ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες τοῦ Μ. Ἀλέξανδρου, σύμφωνα μὲ τουριστικὰ φυλλάδια τοῦ Πακιστανικοῦ Ὀργανισμοῦ Τουρισμοῦ.

Κι ἀκόμη κάθε παιδάκι στὴν Ἰνδία σήμερα μαθαίνει μέσα ἀπὸ παιδικὰ τραγούδια γιὰ τὴν ἀνδρεία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου (ἢ Σικαντάρ, ὅπως εἶναι γνωστὸς στὴ χώρα αὐτή). Ἐδῶ καὶ πολλὲς δεκαετίες ἔχουν γυριστεῖ ἐκεῖ πολλὲς κινηματογραφικὲς ταινίες γιὰ τὸν Μ. Ἀλέξανδρο. Μιὰ ἀσπρόμαυρη ταινία τοῦ 1941 μὲ τὸν τίτλο «*Σικαντάρ*», σὲ δύο τοπικὲς διαλέκτους, εἶναι ἀκόμη καὶ σήμερα πολὺ δημοφιλής.

9.
Οἱ στρατηγικὲς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὡς πηγὴ ἔμπνευσης

Ξέρουμε πὼς ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, ὁ μεγαλύτερος στρατηγὸς καὶ ἡγέτης στὴν παγκόσμια ἱστορία, ἐπηρέασε καὶ ἐνέπνευσε μὲ τὰ κατορθώματά του πάρα πολλοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ἀρχηγούς, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸν Πομπήιο, τὸν Ἰούλιο Καίσαρα, τὸν Μάρκο Ἀντώνιο, τὸν Ὀκταβιανὸ Αὔγουστο, τὸν Ἀννίβα, τοὺς Μεδίκους, τοὺς Ἀψβούργους, τὸν Μ. Φρειδερῖκο, τὸν Ναπολέοντα Βοναπάρτη, τὸν Νίλσον, τὸν Οὐέλινγκτον, τὸν δούκα τοῦ Μάρλμπορο, τὸν Τζὼρτζ Οὐάσιγκτον, τὸν Ρόμπερτ Λί, τὸν Ἐρβὶν Ρόμελ, τὸν Μπέρναρντ Μοντγκόμερι, τὸν Νόρμαν Σβάρτσκοπφ.

Γ.

ΣΧΟΛΙΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΕΓΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ

1.
Ἕνας μοναδικὸς ἡγέτης

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἀναφέρονται συχνὰ στὸν Μέγα Ἀλέξανδρο. Ἐγκωμιάζουν εὐμενέστατα τὴ μοναδικὴ προσωπικότητά του, ἔχοντας βέβαια πάντοτε ὑπ᾽ ὄψιν τους τοὺς παλαιότερούς τους Ἕλληνες ἱστορικούς, οἱ ὁποῖοι κατέγραψαν, συχνὰ μὲ λεπτομέρειες, τὰ γεγονότα τῆς ἐκστρατείας τοῦ ἀξεπέραστου στρατηλάτη. Ἐπαινοῦν τὴν ἁγνότητα καὶ τὴ σωφροσύνη του, τὴ φιλάνθρωπη, συχνά, συμπεριφορά του, τὴν τιμὴ ποὺ, κατὰ κανόνα, ἀπέδιδε

στοὺς φίλους του καὶ στὴ φιλία, τὴν ἄρνησή του νὰ πιστεύει στὶς συκοφαντίες, τὸν σεβασμό ποὺ ἔδειχνε σ᾽ αὐτοὺς ποὺ τοῦ ἐμπιστεύονταν κάποιο μυστικὸ καὶ τὴ μεγάλη σημασία ποὺ ἀπέδιδε στὴν ἐχεμύθεια, τὸν σεβασμό του στὸν Θεό καὶ τὴν ἀναγνώριση τῆς δικῆς του ἀδυναμίας, τὴ φιλοπατρία του, τὴν ἀγάπη

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἔργο τοῦ Φώτη Κόντογλου.

στοὺς γονεῖς καὶ στὸν δάσκαλό του, τὴν πολιτικὴ καὶ στρατηγική του δεινότητα, τὴν παλληκαριά του, ἡ ὁποία ἐνέπνεε θάρρος στοὺς στρατιῶτες του, τὴ βαθύτατη ἐκτίμησή του σὲ ἀνθρώπους -ἀκόμη καὶ ἄλλης ἐθνικότητος- ποὺ διακρίνονταν γιὰ τὴν ἀρετή, τὴ σοφία καὶ τὴν κάθε λογῆς ἀξιοσύνη τους. Ἐπαινοῦν ἀκόμη τὴν ἀφιλοχρηματία του, τὴν ἐντιμότητα, τὴ δικαιοσύνη του. Ἐγκωμιάζουν τὴν εὐστροφία του, τὴν ταχύτητα λήψης καὶ ἐκτέλεσης καὶ τῶν πλέον δύσκολων ἀποφάσεων, τὸ ἀήττητό του στὶς μάχες, τὴν οἰκουμενικότητα τῶν ὁραμάτων του καὶ τὴν παγκόσμια ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του, ἀλλὰ καὶ ἐσαεί, ἀναγνώρισή

του, τὴ μεγαλοφροσύνη ἀλλὰ καὶ τὴ μεγαλοψυχία του. Καὶ μαζὶ μ᾽ αὐτὸν ἐγκωμιάζουν καὶ τὸ ἔθνος τῶν Μακεδόνων ποὺ τὸν ἀνέδειξε, τὸ ὁποῖο ὅμως εἶναι ἑλληνικό, καθὼς ὁ Ἀλέξανδρος εἶναι μὲν Μακεδὼν καὶ «*τῶν Μακεδόνων βασιλεύς*», ἀλλὰ ἐν ταυτῷ, ὡς Ἕλλην, εἶναι καὶ «*βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων*», ὅπως, παραλλήλως καὶ μὲ τοὺς δύο τίτλους, τὸν ἀποκαλοῦν τόσο οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὅσο καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη.

Ἀφοῦ καταγράψουμε ὁρισμένες ἐνδεικτικὲς ἀπόψεις τῶν Πατέρων ἐπί τῇ βάσει κάποιων ἀρετῶν - γνωρισμάτων του, ἀκολούθως θὰ παραθέσουμε μεταφρασμένα ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ προφήτη Δανιὴλ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης τὰ χωρία στὰ ὁποῖα περιγράφονται τὰ δύο ὁράματα τοῦ προφήτη γιὰ τὸ Μ. Ἀλέξανδρο καὶ δίνεται ἡ ἐξήγηση τοῦ πρώτου ὁράματος ἀπὸ ἕναν ἄγγελο καὶ τοῦ δεύτερου ἀπὸ τὸν ἀρχάγγελο Γαβριήλ. Θὰ τελειώσουμε μὲ τὴν ἑρμηνεία τὴν ὁποία δίνει στὴν προφητεία ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

2.
Ἡ ἀγνότητά του

Ἀναμφίβολα, ἡ ἁγνότητα εἶναι ἡ κορυφαία ἀρετὴ τοῦ νεαροῦ στρατηλάτη, μεγαλύτερη ἀκόμη καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴ μοναδικὴ καὶ ἀνυπέρβλητη ἀνδρεία του. Τὸ εἶχαν ἐπισημάνει αὐτὸ οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, ὅπως ὁ Πλούταρχος, ὁ ὁποῖος γράφει ὅτι ὅλοι θαύμαζαν τὸν Ἀλέξανδρο, γιατὶ εἶχε ἐπιδείξει πιὸ μεγάλη ἁγνότητα ἀπέναντι στὶς γυναῖκες τῶν Περσῶν παρὰ ἀνδρεία ἀπέναντι στοὺς Πέρσες («*ὡς πλείονα*

ταῖς Περσῶν γυναιξὶ σωφροσύνην ἢ Πέρσαις ἀνδρείαν ἐπιδεδειγμένον», «*Ἀλέξανδρος*» 30. 10-11). Ἡ ἀπὸ κάθε πλευρὰ ἠθική του καθαρότητα ἦταν πανθομολογούμενη καὶ ὅσο κι ἂν προσπαθήσουν οἱ κατήγοροί του δὲν θὰ βροῦν στὶς πηγὲς ἐρείσματα, γιὰ νὰ στηρίξουν τὶς συκοφαντίες τους. Ἡ ἀρετὴ αὐτὴ τοῦ νεαροῦ ἄνδρα μᾶς ἐκπλήσσει, ὅταν ἀναλογιζόμαστε ὅτι στοὺς προχριστιανικοὺς χρόνους ὄχι μόνο δὲ ἐθεωρεῖτο ἡ ἀνηθικότητα ὡς ἁμαρτία, ἀλλὰ διέθετε καὶ τὴ δική της θεά. Ὁ Μ. Βασίλειος μνημονεύει ἕνα περιστατικό ποὺ τὸ ἀναφέρει τόσο ὁ Ἀρριανός («*Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις*», 4,19,6) ὅσο καὶ ὁ Πλούταρχος (*Βίος Ἀλεξάνδρου* 21κέ. καὶ *Περί Ἀλεξάνδρου* τέχν. 6, 338de).

Οἱ στρατιῶτες του παρουσίασαν ἐνώπιόν του στὰ Σοῦσα τὴν αἰχμάλωτη οἰκογένεια τοῦ νικημένου Δαρείου. Ἀνάμεσα στὰ μέλη της ξεχώριζαν γιὰ τὴν ἐξαιρετικὴ ὀμορφιά τους ἡ σύζυγος καὶ οἱ θυγατέρες τοῦ Πέρση βασιλιᾶ. Ὁ Ἀλέξανδρος τὶς σεβάστηκε («*κατῃδέσθη*») καὶ αὐτὸς ὁ τόσο νεαρὸς ἄνδρας -οὔτε τριάντα ἐτῶν τότε, ἀλλὰ καὶ κυρίαρχος τοῦ κόσμου- δὲν ἐπέτρεψε στὸν ἑαυτό του οὔτε κἂν τὸ κεφάλι του καὶ τὰ μάτια του νὰ σηκώσει, γιὰ νὰ δεῖ τὸ πρόσωπό τους, γιατί θεώρησε πὼς εἶναι ντροπὴ γι᾽ αὐτὸν ποὺ κατανίκησε τόσους ἄνδρες νὰ νικηθεῖ ἀπὸ γυναῖκες («*αἰσχρόν εἶναι κρίνων τὸν ἄνδρα ἑλόντα γυναικῶν*

ἡττηθῆναι» [P.G. 31, 577]).

Τὸ θαυμαστὸ αὐτὸ περιστατικό τὸ ἐξιστοροῦν μὲ ἐγκωμιαστικές κρίσεις γιὰ τὴ σωφροσύνη τοῦ Ἀλέξανδρου καὶ ἄλλοι Πατέρες· ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (P.G. 37, 738), ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ ὁμολογητής (P.G. 91, 741), ὁ Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης (P.G. 78, 773), ὁ ἱερός Φώτιος (P.G. 102, 688 καὶ 103,1444).

3.
Ἡ φιλανθρωπία του

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἀναφέρει τὴν ὡραία ἐκείνη στιγμή, κατὰ τὴν ὁποία ὁ Ἀλέξανδρος μὲ μεγαλοψυχία χάρισε τὴ ζωὴ στὸν ἡττημένο βασιλιὰ τῶν Ἰνδῶν Πῶρο· καὶ προβαίνει στὴν ἐκπληκτική παρατήρηση: «*Καὶ ἦν αὐτῷ ἡ περιουσία τοῦ θαρρεῖν τὸ φιλάνθρωπον*» (=ἡ φιλανθρωπία ἦταν ἐκείνη ποὺ χάριζε στὸν Ἀλέξανδρο τὸ ἀπαράμιλλο καὶ ἀνεξάντλητο θάρρος του [P.G. 35, 565]).

Κι ὅταν μετὰ τὴν κατάληψη κάποιας πόλης ὁ Παρμενίων βλέποντάς τον σκεπτικὸ τοῦ συνέστησε νὰ μὴν τὴ λυπηθεῖ, μᾶς θυμίζει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος πὼς ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ ἀπάντησε: «*Γνώρισμά σου, Παρμενίων, εἶναι ἡ ὠμότητα. Δικό μου ὅμως γνώρισμα εἶναι ἡ πραότητα καὶ ἡ ἐπιθυμία μου νὰ μὴ διατρέξει κίνδυνο ἡ νικημένη πολιτεία*» («*σοὶ μὲν γάρ ἐστιν ὠμότης, τὸ δὲ πρᾶον ἐμόν, φυγεῖν τε τὴν πόλιν τοὺς κινδύνους*» [P.G. 37, 813]).

Μὲ τὴν ἴδια φιλάνθρωπη διάθεση ἐλευθέρωσε, ὅπως γράφει ὁ Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης, τοὺς αἰχμαλώτους

τῶν Σάρδεων, ἱκανοποιώντας τὸ αἴτημα τοῦ χρηστοῦ καὶ περιφρονητοῦ τῶν χρημάτων Ἀθηναίου πολιτικοῦ Φωκίωνα (P.G. 78, 589). Κι ὅπως διασώζει ὁ ἱερὸς Φώτιος, σπάνια βρισκόταν ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία δὲν εἶχε εὐεργετήσει κάποιον ἄνθρωπο. Ἂν ὅμως κάποτε τύχαινε νὰ τοῦ συμβεῖ αὐτό, ἔλεγε περίλυπος: «*Σήμερον οὐκ ἐβασίλευσα*» (P.G. 102, 933).

4.
Τιμὴ στοὺς φίλους

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης γράφει πὼς οἱ σοφοὶ θαυμάζουν τὸν βασιλιὰ τῶν Μακεδόνων πρωτίστως γιὰ τὸ ἀπόφθεγμά του: «*Ὁ θησαυρός μου εἶναι οἱ φίλοι μου*» («*τὸν θησαυρὸν ἐν τοῖς φίλοις ἔχειν*» [P.G. 46, 1037]).

Τὸν ἴδιο σοφὸ λόγο ἀποδίδει στὸν Ἀλέξανδρο καὶ ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ ὁμολογητής: «*Κάποιος ρώτησε τὸν Ἀλέξανδρο: Ποῦ τοὺς ἔχεις τοὺς θησαυρούς σου; Κι ἐκεῖνος ἔδειξε τοὺς φίλους του καὶ ἀπάντησε: Σ' αὐτοὺς ἐδῶ [ἐν τούτοις]*» (P.G. 91, 764).

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἀπευθυνόμενος σὲ δύο φιλοσόφους διηγεῖται πώς, ὅταν κάποτε ἕνας αἰχμάλωτος ἔδωσε μιὰ πολὺ χρήσιμη συμβουλὴ στὸν Ἀλέξανδρο, ὁ Μακεδόνας βασιλιὰς ὑπάκουσε εὐχαρίστως («*ὑπήκουσε τῷ αἰχμαλώτῳ*»). Κι ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ συγκαταρίθμησε τὸν ἄνθρωπο αὐτὸν μεταξὺ τῶν φίλων του («*τὸν εἰσηγησάμενον μετὰ τῶν φιλούντων ἠρίθμησε*») παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἦταν καὶ αἰχμάλωτός του καὶ ἀμόρφωτος (Ε.Π.Ε. 8, 468-9).

5.
Προσοχὴ στοὺς συκοφάντες

Ὁ Μ. Βασίλειος συνιστᾶ: «*Ὅταν ἀκοῦμε συκοφαντίες σὲ βάρος κάποιου, νὰ κάνουμε αὐτὸ ποὺ ἔκανε ὁ Ἀλέξανδρος: νὰ τὶς ἀκοῦμε μὲ τὸ ἕνα αὐτί μονάχα καὶ τὸ ἄλλο νὰ τὸ κρατοῦμε ἐλεύθερο , ὥστε ν᾽ ἀκούσουμε μ᾽ ἐκεῖνο ὅσα θὰ μᾶς πεῖ αὐτὸς ποὺ συκοφαντεῖται*» (*«τὴν ἑτέραν τῶν ἀκοῶν ἀκεραίαν ταμιευσόμεθα τῷ διαβαλλομένῳ*» [P.G. 32, 296]). Τὴν ἴδια συμβουλὴ δίνει καὶ ὁ ἱερὸς Φώτιος σὲ ἐπιστολή του πρὸς τὸν κόμητα Ἀλέξανδρο (P.G. 102, 957).

6.
Ἐχεμύθεια

Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς παραθέτει τὴν ἀκόλουθη ρήση τοῦ Ἀλέξανδρου: «*Ὅποιος ὑποσχέθηκε πὼς θὰ φυλάξει κάποιο μυστικὸ καὶ δὲν τὸ φύλαξε, ἀλλὰ τὸ φανέρωσε, εἶναι ἢ ἄδικος ἢ πολύ ἀκρατής* (*«ἄδικός ἐστιν ἢ ἀκρατὴς ἄγαν»*). *Αὐτὸς ποὺ τὸ φανέρωσε, γιὰ νὰ εἰσπράξει κάποιο κέρδος, εἶναι ἄδικος. Αὐτὸς πάλι ποὺ τὸ φανέρωσε χωρὶς κάποιο ὄφελος εἶναι ἀκρατής. Καὶ οἱ δύο εἶναι ἐξ ἴσου κακοί* (*«ἴσως δέ γ᾽ εἰσὶν ἀμφότεροι κακοί*» [P.G. 91, 848]).

7.
Φορολογία

Ἐπίκαιρος ἀλλὰ καὶ διαχρονικὸς εἶναι καὶ ὁ παρακάτω λόγος τοῦ Μ. Ἀλέξανδρου. Τὸν διασώζει καὶ πάλι ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής: *«Ὅταν κάποιος ποὺ ἔδειχνε πὼς τὸν ἀγαπᾶ τοῦ εἶπε· οἱ πόλεις σου μποροῦν νὰ πληρώνουν περισσότερους φόρους, ὁ Ἀλέξανδρος παρατήρησε· μισῶ τὸν κηπουρὸ ποὺ βγάζει τὰ λαχανικὰ ἀπὸ τὴ ρίζα («κηπουρόν μισῶ τὸν ἐκ ριζῶν ἐκτέμνοντα τὰ λάχανα»* (P.G. 91, 805).

8.
Ἡ προφητεία τοῦ Δανιήλ

8.1. Τὸ πρῶτο ὅραμα τοῦ προφήτη Δανιήλ (Δανιήλ ζ΄ 1,3,6)

1. Κατὰ τὸ πρῶτο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Βαλτάσαρ τοῦ βασιλιᾶ τῶν Χαλδαίων ὁ Δανιὴλ εἶδε ἕνα ὄνειρο... τὸ ὁποῖο καὶ κατέγραψε·...

3. Καὶ τέσσερα θηρία μεγάλα, διαφορετικὸ τὸ ἕνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἀνέβαιναν ἀπὸ τὴ θάλασσα. ...

6. Ἔπειτα ἀπὸ τὸ δεύτερο θηρίο κοιτοῦσα προσεκτικὰ καὶ αἴφνης εἶδα ἕνα ἄλλο θηρίο ποὺ ἔμοιαζε

σὰν λεοπάρδαλις· καὶ στὸ ἐπάνω μέρος τοῦ σώματός της εἶχε τέσσερα φτερὰ πτηνοῦ.

Τὸ θηρίο αὐτὸ εἶχε ἐπίσης τέσσερα κεφάλια καὶ τοῦ δόθηκε μεγάλη ἐξουσία.

8.2. Ἑρμηνεία τοῦ πρώτου ὁράματος
ἀπὸ ἕναν Ἄγγελο

16. Πλησίασα τότε ἕναν ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους ποὺ ἦταν παρόντες καὶ ζητοῦσα ἀπὸ αὐτόν τὴν ἐξήγηση ὅλων αὐτῶν· κι ἐκεῖνος μοῦ ἐξήγησε καὶ μοῦ φανέρωσε τὴν ἑρμηνεία ὅσων εἶδα καὶ ἄκουσα.

17. (Μοῦ εἶπε)· Αὐτὰ τὰ τέσσερα μεγάλα θηρία εἶναι τέσσερις βασιλεῖες, οἱ ὁποῖες θὰ ἐμφανιστοῦν ἐπάνω στὴ γῆ.

8.3. Τὸ δεύτερο ὅραμα τοῦ Προφήτη Δανιήλ
(Δανιήλ η΄ 1, 5-8)

1. Κατὰ τὸ τρίτο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ βασιλιᾶ Βαλτάσαρ παρουσιάστηκε σὲ μένα τὸν Δανιήλ ἕνα ὅραμα, μετὰ τὸ πρῶτο ὅραμα ποὺ μοῦ εἶχε ἐμφανιστεῖ στὴν ἀρχή. ...

5. Καὶ καθὼς ἐγὼ συλλογιζόμουν τὸ ὅραμα μὲ τὸν κριό, ξαφνικὰ εἶδα νὰ ἔρχεται ἕνας τράγος αἰγῶν ἀπὸ τὰ νοτιοδυτικά, μὲ διάθεση νὰ κυριαρχήσει σ᾽ ὅλη τὴ γῆ. Ὅμως λόγῳ τῆς μεγάλης του ταχύτητας φαινόταν σὰν νὰ μὴν πατοῦσε στὴ γῆ.

Ὁ τράγος αὐτὸς εἶχε ἀνάμεσα στὰ μάτια του ἕνα κέρατο ποὺ φαινόταν ἀπὸ παντοῦ.

6. Ὁ τράγος αὐτὸς προχώρησε μέχρι τὸν κριὸ ποὺ εἶχε τὰ δύο κέρατα, τὸν ὁποῖο εἶχα δεῖ νὰ στέκεται κοντὰ στὸν ποταμὸ Οὐβάλ, καὶ ὥρμησε ἐναντίον του μὲ

ὅλη τὴν ὁρμὴ τῆς δύναμής του.

7. Τὸν εἶδα ποὺ ἔφτασε ὡς τὸν κριὸ καὶ ἔδειξε ἄγριες διαθέσεις ἀπέναντί του καὶ χτύπησε τὸν κριό καὶ συνέτριψε καὶ τὰ δύο του κέρατα· μετὰ ἀπὸ τὴν ἐπίθεση αὐτὴ τοῦ τράγου, ὁ κριός δὲν εἶχε πιὰ δύναμη νὰ τοῦ ἀντισταθεῖ.

Καὶ ἔριξε ὁ τράγος τὸν κριὸ κατὰ γῆς καὶ τὸν καταπάτησε καὶ δὲν ὑπῆρχε κανείς, γιὰ νὰ γλιτώσει τὸν κριὸ ἀπὸ τὴν ἐπίθεση τοῦ τράγου.

8. Καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν κατέστη πάρα πολὺ ἔνδοξος.

Ὅμως ἐπάνω στὴν ἀκμὴ τῆς δύναμής του συνετρίβη τὸ κέρατό του τὸ μεγάλο καὶ στὴ θέση ἐκείνου φύτρωσαν ἄλλα τέσσερα κέρατα, τὰ ὁποῖα εἶχαν κατεύθυνση πρὸς τὰ τέσσερα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντα.

8.4. Ἑρμηνεία τοῦ δεύτερου ὁράματος
ἀπὸ τὸν Ἀρχάγγελο Γαβριήλ
(Δανιήλ η΄ 16-17, 19, 21-22)

16. Καὶ ἄκουσα τὴ φωνή κάποιου ἄνδρα ἀνάμεσα στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Οὐβάλ, ὁ ὁποῖος φώναξε καὶ εἶπε· «Γαβριήλ, ἐξήγησε σ᾽ ἐκεῖνο τὸν ἄνθρωπο τὸ νόημα τοῦ ὁράματος».

17. Καὶ ἦλθε ὁ Γαβριήλ καὶ στάθηκε κοντά μου. ...

19. Καὶ εἶπε· ...

21. «Ὁ τράγος τῶν αἰγῶν εἶναι ὁ βασιλιὰς τῶν Ἑλλήνων (ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος)· καὶ τὸ μεγάλο κέρατο, τὸ ὁποῖο βρισκόταν ἀνάμεσα στὰ μάτια του, αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος καὶ πιὸ σπουδαῖος βασιλιὰς τῶν Ἑλλήνων.

22. Καὶ τὰ τέσσερα κέρατα τὰ ὁποῖα φύτρωσαν στὴ θέση ἐκείνου τὸ ὁποῖο συνετρίβη, σημαίνουν πὼς ἀπὸ

τὸ ἔθνος τοῦ βασιλιᾶ αὐτοῦ θὰ ἀναδειχτοῦν τέσσερις βασιλεῖς, οἱ ὁποῖοι ὅμως δὲν θὰ διαθέτουν τὴ δική του δύναμη».

8.5. Ἡ ἑρμηνεία τῆς προφητείας ἀπὸ τὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο

Ἡ λεοπάρδαλις, τὴν ὁποία ἀναφέρει ὁ προφήτης Δανιήλ, εἶναι ὁ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλιὰς τῶν Μακεδόνων, ὁ ὁποῖος πέταξε σὰν πουλὶ ἐπάνω ἀπ᾽ ὅλη τὴν οἰκουμένη. Γιατὶ κανεὶς δὲν ἦταν πιὸ γρήγορος καὶ πιὸ εὐκίνητος ἀπὸ αὐτόν, ἀλλὰ ἦταν ὁρμητικὸς καὶ εὐκίνητος σὰν αὐτὸ τὸ θηρίο. Λέει ὁ προφήτης· «Εἶχε (ἡ λεοπάρδαλις) τέσσερα φτερά πτηνοῦ στὸ ἐπάνω μέρος τοῦ σώματός της». Δηλαδή, ἀπέκτησε ὁλόκληρη τὴ δύναμη. Διότι, ἀφοῦ χώρισε τοὺς Πέρσες σὲ δεκατρία βασίλεια, τὰ ὑπέταξε ὅλα. Εἶδες τὴν ταχύτητά του; Αὐτὴ τὴ συμπεραίνουμε καὶ ἀπὸ τὴ φύση τοῦ θηρίου, ποὺ εἶναι ταχύτατο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ φτερὰ ποὺ φέρει. Διέτρεξε ὁλόκληρη τὴν οἰκουμένη. «Καὶ τὸ θηρίο εἶχε», λέει, «τέσσερα κεφάλια. Καὶ τοῦ δόθηκε ἡ βασιλεία καὶ ἡ ἐξουσία» (P.G. 56, 230).

Ὁ προφήτης διὰ τῆς λεοπαρδάλεως βλέπει τὴ βασιλεία τῶν Μακεδόνων ... Προφητεύει, ἀκόμη, πῶς ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν κατέλυσε τὴ βασιλεία τῶν Περσῶν· μιλώντας γιὰ κριὸ ἐννοεῖ τὸν βασιλιὰ τῶν Περσῶν, ἐνῷ λέγοντας τράγος ἐννοεῖ τὸν Ἀλέξανδρο τὸν Μακεδόνα (P.G. 56, 383). *Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ὁ βασιλιὰς τῶν Μακεδόνων κατανίκησε τὸν Δαρεῖο τὸν βασιλιὰ τῶν Περσῶν, ἀπέκτησε ὁ ἴδιος τὴν ἐξουσία στὸ κράτος ἐκείνου. Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος πέθανε, τὸν διαδέχτηκαν τέσσερις βασιλεῖς· ...*

Ὁ προφήτης, κριὸ ἀποκάλεσε τὸν Δαρεῖο, τὸν

QUINTI CURTII RUFI
DE
REBUS GESTIS
ALEXANDRI MAGNI,
REGIS MACEDONUM,
Libri Superstites.
HENRICUS SNAKENBURG

βασιλιὰ τῶν Περσῶν, καὶ τράγο τὸν βασιλιὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐννοῶ τὸν Ἀλέξανδρο τὸ Μακεδόνα. Λέγοντας τέσσερα κέρατα ἐννοεῖ τοὺς βασιλεῖς, οἱ ὁποῖοι τὸν διαδέχτηκαν...

Ὅταν πιὸ κάτω μιλάει ὁ προφήτης γιὰ τὸν Μακεδόνα Ἀλέξανδρο, λέει· «Καὶ ἰδού τράγος αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ λιβός...». Κι ὅταν πιὸ κάτω κάνει λόγο γιὰ τὴν πολεμικὴ ἐπιχείρηση τοῦ Ἀλέξανδρου ἐναντίον τοῦ Δαρείου καὶ τὴν κατὰ κράτος νίκη του, λέει· «Ἦλθεν ὁ τράγος ἕως τοῦ κριοῦ...» (P.G. 48, 893-894).

Τὸ ἔθνος τῶν Μακεδόνων ἦταν ξακουστὸ πρὶν ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ καὶ παντοῦ ὅλοι τὸ ἐγκωμίαζαν περισσότερο ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους.

Οἱ Ρωμαῖοι, ἄλλωστε, γι᾽ αὐτόν τὸν λόγο θεωροῦνται ἀξιοθαύμαστοι, ἐπειδὴ ὑπέταξαν τοὺς Μακεδόνες. Διότι τὰ κατορθώματα τοῦ βασιλιᾶ τῶν Μακεδόνων ξεπερνοῦσαν κάθε λογική, καθώς, ἐνῷ ξεκίνησε ἀπὸ μιὰ μικρὴ πόλη, κυρίευσε ὁλόκληρη τὴν οἰκουμένη. Γι᾽ αὐτὸ καὶ ὁ προφήτης εἶδε στὸ ὅραμά

του τὸν Ἀλέξανδρο σὰν λεοπάρδαλη μὲ φτερά· ἤθελε ἔτσι νὰ δηλώσει τὴν ταχύτητα καὶ τὴ δύναμη καὶ τὴν ὁρμητικότητα καὶ τὸ αἰφνιδιαστικό του πέταγμα ἐπάνω ἀπὸ τὴν οἰκουμένη μέσα σὲ τρόπαια καὶ σὲ νίκες. Λένε, μάλιστα, πώς, ὅταν ἄκουσε κάποιο φιλόσοφο νὰ λέει ὅτι ὑπάρχουν ἄπειροι κόσμοι, ἀναστέναξε πικρά, γιατί, ὅπως εἶπε, ἂν ὑπάρχουν ἄπειροι κόσμοι, αὐτὸς δὲν κυρίευσε ἀκόμη οὔτε ἕναν.

Ἦταν πάρα πολὺ μεγαλόφρων καὶ μεγαλόψυχος, καὶ ὁλόκληρη ἡ οἰκουμένη μιλοῦσε γι᾽ αὐτόν. Μαζί, λοιπόν, μὲ τὴ φήμη τοῦ βασιλιᾶ ὅλο καὶ πιὸ πολὺ αὐξανόταν καὶ ἡ δόξα τοῦ ἔθνους. Διότι ὀνομαζόταν Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών.

Ἑπομένως, καθὼς ὅλοι μιλοῦσαν μὲ θαυμασμὸ γι᾽ αὐτόν, ποὺ ἦταν Μακεδών, ἦταν φυσικὸ παντοῦ νὰ μιλοῦν ἐγκωμιαστικὰ καὶ γιὰ ὅσα συνέβαιναν στὴ Μακεδονία. Γιατὶ τίποτε ἀπὸ ὅσα λένε ἢ κάνουν οἱ διάσημοι ἄνθρωποι δὲν περνάει ἀπαρατήρητο.

Οἱ Μακεδόνες, ἑπομένως, ἦταν ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους (P.G. 62, 399).

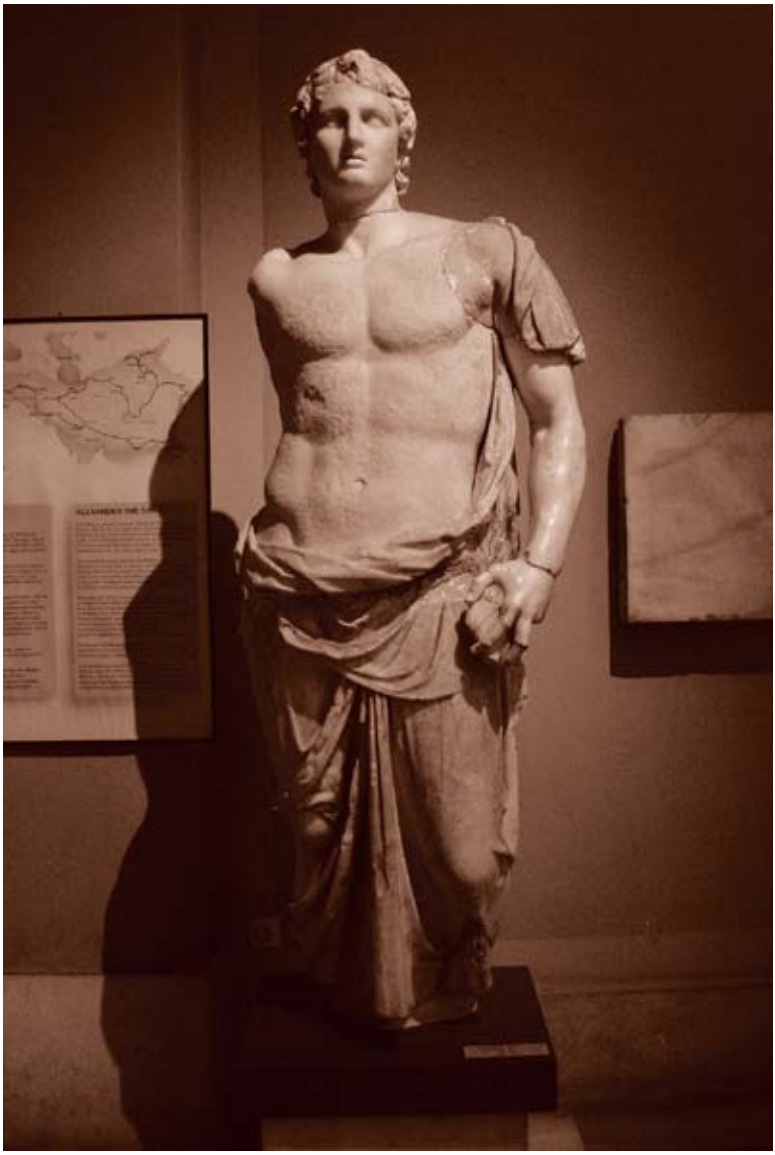

Μέγας Ἀλέξανδρος , Ἀρχαιολογικὸ
Μουσεῖο Κωνσταντινούπολης

Χάρτης τῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου 334 - 323 π.χ.

Θάλασσα του Αιμού
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
ΘΡΑΚΗ
Πρόποντος Κόλπος
Αιγαίο Πέλαγος

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Ὁ Ἀλέξανδρος ἔφτασε τόσο μακριὰ μὲ τὴ νοημοσύνη του, τὴν προσωπικότητά του, τὴν πειθώ, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴ δύναμη τῶν ὅπλων. Πρόβαλε τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμό, τὴν ὑπάρξη τοῦ θείου, καὶ μὲ τὴ σκέψη του, τὴν ἰδιοφυΐα του, τὸ ὅραμά του, τὴν ἀγάπη στὴ γνώση καὶ τὴ συνεχῆ καλλιέργειά της κατέκτησε ὅλο τὸν κόσμο.

Μὲ σεβασμὸ στοὺς διαφορετικοὺς πολιτισμοὺς καὶ λαοὺς ἕνωσε ἀνθρώπους μὲ πρότυπο τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ καὶ τὴ γλώσσα. Σεβάστηκε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὁ σεβασμὸς αὐτὸς σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν πειθώ του κέρδισε τόσα, ὅσα δύσκολα θὰ μποροῦσε νὰ ἐπιτύχει μὲ ἀτέλειωτες μάχες.

Κατόρθωσε ὅσα κανεὶς ἄλλος θνητὸς σὲ τόσο σύντομο χρονικὸ διάστημα, ὅπως μάλιστα ὁ ἴδιος ἔλεγε στοὺς διοικητές του, *«δὲν πιστεύω ὅτι ὑπάρχει ὅριο σὲ ἕναν ἄνδρα μὲ διάθεση γιὰ ἄθλους»*.

Γι᾽ αὐτὸ δίκαια ἡ Ἱστορία καὶ οἱ λαοὶ τὸν ὀνόμασαν Μέγα Ἀλέξανδρο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ἀρριανοῦ, *Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις*, Ἑξάντας, 1992.

2. Βασιλείου-Μανίνης Δημήτρης, *Μέγας Ἀλέξανδρος*, εἰκονογράφηση Πασχάλη Δουγαλῆ, Ἀκρίτας, Ἀθήνα, 1997.

3. Δασκαλάκης Β. Ἀπόστολος, *Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ ὁ ἑλληνισμός*, Ο.Ε.Δ.Β., Ἐν Ἀθήναις, 1963.

4. *Ἡ φυλλάδα τοῦ Μεγάλου Ἀλέξανδρου ἤ ἡ ἱστορία τοῦ Μεγάλου Ἀλέξανδρου τοῦ Μακεδόνος, Βίος, πόλεμοι καὶ θάνατος αὐτοῦ*, μὲ ἱστορικὴ εἰσαγωγὴ τοῦ Ἀ. Πάλλη, Πυρσός, Ἀθήνα, 1935.

5. Κόφφας Κ. Ἀλέξανδρος, *Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ τὸ ἐκπολιτιστικό του ἔργο*, Ἱστορικὴ καὶ παιδαγωγικὴ θεώρηση, Ἀλέξανδρος Κ. Κόφφας, Ἄννα Ἰ. Στραταριδάκη, Γρηγόρη, Ἀθήνα, 1997.

6. Μάρτης Νικόλαος, *Ἡ πλαστογράφηση τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας*, 1992.

7. Μεγάλη Ἀμερικανικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια, *Ἀλέξανδρος*, ἐκδ. Κιτσιᾶ, 1974.

8. Μέγας Ἀλέξανδρος, *Ἀπὸ τὴν γῆ τῆς Μακεδονίας ἕως τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης*, Ἀθήνα, Alpha Bank, 2010.

9. Μπόσιος Ἀθανάσιος, *Μέγας Ἀλέξανδρος, Βασιλιὰς τῶν Μακεδόνων*, Βολονάκη, Ἀθήνα, 2004.

10. Ξενόπουλος Γρηγόριος, *Ὁ μικρὸς Μέγας*

Ἀλέξανδρος, Ἀδελφοί Βλάσση, Ἀθήνα, 2002.

11. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τοῦ Ρήγα Βελεστινλῆ, Βιέννη 1797, ἐπιμέλεια - σχόλια Δημήτριος Καραμπερόπουλος, Ἐπιστημονική Ἑταιρεία Μελέτης «Φερῶν - Βελεστίνου - Ρήγα», Ἀθήνα, 2006.

12. Παπαδόπουλος Νίκος, *Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, Ἱστορία καὶ θρύλοι*, Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας, Ἀθήνα, 2004.

13. Πλουτάρχου, *Ἀλέξανδρος*, Μαλλιάρης, 1999.

14. Σκουφάκης Πέτρος, *Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κατὰ τὸν Ἀρριανόν*, Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, Θεσσαλονίκη, 1973.

15. Συλλογικὸ ἔργο, *Μέγας Ἀλέξανδρος*, Ἠλίας Κουλακιώτης, Ἀντώνης Ν. Χαροκόπος, Ἰωάννης Α. Βάρτσος, Claude Mossé, Ἐμμανουὴλ Μικρογιαννάκης, Μιλτιάδης Χατζόπουλος, Δημήτρης Λυπουρλῆς, Ἑλένη Γ. Λεοντσίνη, Ἑλένη Προκοπίου, Λίνος Γ. Μπενάκης, Αὔγουστος Μπαγιόνας, Ρωξάνη Δ. Ἀργυροπούλου, Νίκος Μπιργάλιας, Παντελῆς Νίγδελης, Βίκτωρας Σαρηγιαννίδης, Hassan Badawi, Ἐλευθεροτυπία, Ἀθήνα, 2009.

16. Τσοπάνης Κωνσταντῖνος, *Μέγας Ἀλέξανδρος, Ὁ γιὸς τοῦ Ἄμμωνος Διός*, Νοῶν, Ἀθήνα, 2010.

17. Χατζηδάκης Γιῶργος, *Ὁ ἄγνωστος Μέγας Ἀλέξανδρος*, Γιῶργος Χατζηδάκης, Ἀλέξανδρος Μήτσιου, Στελίνα Μαργαριτίδου, κ.ἄ., Ἀρχέτυπο, Θεσσαλονίκη, 2004.

18. Birt Theodor, *Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας καὶ ὁ παγκόσμιος ἑλληνισμὸς μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ*, μετάφραση Νικ. Κ. Παπαρρόδου, Πελεκάνος, Ἀθήνα, 2006.

19. Burn A. R., *Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ ἡ*

ἑλληνιστικὴ αὐτοκρατορία, μετάφραση Ἀλέξανδρος Κοτζιᾶς, Κέδρος, Ἀθήνα, 1998.

20. Bose Partha, *Μέγας Ἀλέξανδρος, ἡ τέχνη τῆς στρατηγικῆς, Διαχρονικὰ μαθήματα ἡγεσίας τοῦ ἱδρυτῆ τῆς μεγαλύτερης αὐτοκρατορίας στὸν κόσμο*, μετάφραση Ἕλενα Τσουκαλᾶ, Κριτικὴ, Ἀθήνα, 2004.

21. Cartledge Paul, *Μέγας Ἀλέξανδρος, Ἡ ἀναζήτηση ἑνὸς νέου παρελθόντος*, μετάφραση Ρένα Καρακατσάνη, Ἐκδοτικὸς Οἶκος Α. Α. Λιβάνη, Ἀθήνα, 2004.

22. Chrisp Peter, *Μέγας Ἀλέξανδρος, Ὁ θρύλος ἑνὸς βασιλιᾶ πολεμιστῆ*, μετάφραση Κατερίνα Σέρβη, Ἐκδόσεις Πατάκη, Ἀθήνα, 2004.

23. Green Peter, *Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδόνας, Ὁ μέγας στρατηλάτης τῆς ἱστορίας 356-323 π.Χ.*, μετάφραση Μιχάλης Δελέγκος, Διόπτρα, Ἀθήνα, 2008.

24. Hammond Nicolas - Goeffrey Lempriere, *Μέγας Ἀλέξανδρος, Ἕνας ἰδιοφυής*, ἐπιμέλεια Πάνος Θεοδωρίδης, μετάφραση Πάνος Θεοδωρίδης, Μαλλιάρης Παιδεία, Θεσσαλονίκη, 1997.

25. J.G. Droysen, *Ἱστορία τοῦ Μεγάλου Ἀλέξανδρου*, Μτφρ.: Ρένος, Ἦρκος & Στάντης Ἀποστολίδης, Ἐκδόσεις Τραπέζης Πίστεως, 1999.

26. Manfredi Valerio - Massimo, *Μέγας Ἀλέξανδρος*, μετάφραση Εὐάγγελος Κεφαλλονίτης, Ἐφημερίδα «Ἐλεύθερος Τύπος», Ἐκδοτικὸς οἶκος Ἀ. Λιβάνη, Ἀθήνα, 2008.

27. McCarty Nick, *Μέγας Ἀλέξανδρος*, μετάφραση Κάντζολα Σαμπατάκου - Βεατρίκη, Σαββάλας, Ἀθήνα, 2007.

28. O' Brien John Maxwell, *Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, Ὁ ἀόρατος ἐχθρός, Μιὰ βιογραφία*, ἐπιμέλεια Γιάννης Ἀντωνόπουλος, μετάφραση Νάνσυ Κουβαράκου,

Ἕλλην, Ἀθήνα, 2000.

29. Prevas John, *Ὁ φθόνος τῶν θεῶν, Μέγας Ἀλέξανδρος, Ἡ ἄνοδος καὶ ἡ πτώση*, μετάφραση Γιάννης Παπαϊωάννου, Κέδρος, Ἀθήνα, 2007.

30. Racine Jean Baptiste, *Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας*, μετάφραση Ἀλεξάνδρα Συμεωνίδου, Μπατσιούλας Ν. & Σ., Ἀθήνα, 2009.

31. Rice E. E., *Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας*, μετάφραση Δέσποινα Ρισσάκη, Νεφέλη, Ἀθήνα, 2003.

32. Ruth Sheppard, *Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας Στρατηλάτης*, μετάφραση Παναγιώτα Γκουμέα, Ψυχογιός, Ἀθήνα, 2009.

33. Stoneman Richard, *Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, Ἀπὸ τὴν ἱστορία στὸν θρύλο*, μετάφραση Φωτεινὴ Μοσχῆ, ἐπιμέλεια Μαρία Ἀποστολοπούλου, Ἀθήνα, 2011.

34. Tarn William Woodthorpe, *Μεγάλοι Ἕλληνες, Μέγας Ἀλέξανδρος*, μετάφραση Γιάννα Σκαρβέλη - Φανή Γαϊδατζῆ, Σκάϊ, Ἀθήνα, 2009.

35. Tarr Judith, *Μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ κυρίαρχος τῶν δύο κόσμων, Ἱστορικὸ μυθιστόρημα*, μετάφραση Τέμια Κοτσιλίτη, Ἀτραπὸς, Ἀθήνα, 2004.

ΠΗΓΗ : ΕΝΩΜΕΝΗ ΡΩΜΗΟΣΥΝΗ 2013